

ရက္ခိုင့်နိုင်ငံရေးဇာတ်လမ်း၏ အခြားတစ်ဖက်။ ။

အာရက္ခတပ်တော် အင်အားကြီးမားလာခြင်းအရိပ်အောက် မှေးမှိန်
သွားသော အခြားရက္ခိုင့်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ

(၂၀၁၀-၂၀၂၆)

အာရက္ခလေ့လာရေးစင်တာ
မေ၊ ၂၀၂၆ ခုနှစ်။

အာရက္ခလေ့လာရေးစင်တာအကြောင်း

အာရက္ခလေ့လာရေးစင်တာသည် ဂျာနယ်လစ်များ၊ နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူများ၊ သုတေသီများနှင့် လူမှုရေးလုပ်သားများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသော လွတ်လပ်ပြီး ပါတီစွဲမဟုတ်သော သုတေသနအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ စင်တာသည် ရက္ခိုင့်ပြည်ရှိ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာအရွေ့များအပြင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပြင်ပမှ ရက္ခိုင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များကို တိကျသေချာစွာ သုတေသနစာတမ်းများ ထုတ်ဝေခြင်းဖြင့် ရက္ခိုင့်အရေး နားလည်မှုများကို မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

စင်တာသည် ရက္ခိုင့်အရေးနှင့်ဆက်စပ်သည့် အကြောင်းအရာများ၏ မူဝါဒအကျဉ်းချုပ်ရေးသားချက်များနှင့်အတူ လစဉ်အစီရင်ခံစာများကို ၎င်း၏ဝဘ်ဆိုဒ်နှင့် အမျိုးမျိုးသော စာစောင်များမှ တဆင့် ထုတ်ဝေပါသည်။

© ၂၀၂၆ အာရက္ခလေ့လာရေးစင်တာ၊ အာရက္ခပြည်။

မျက်နှာဖုံးဓာတ်ပုံ - Flags of the once-dominant Rakhine political actors mentioned in this paper

ဆက်သွယ်ရန် – info@arakanstudies.org၊ www.arakanstudies.org

ရက္ခိဋ်နိုင်ငံရေးဇာတ်လမ်း၏ အခြားတစ်ဖက်။ ။
အာရက္ခတပ်တော် အင်အားကြီးမားလာခြင်းအရိပ်အောက် မှေးမှိန်သွားသော
အခြားရက္ခိဋ်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ (၂၀၁၀-၂၀၂၆)

မာတိကာ

ဇယား (၁) - အတိုကောက်စကားလုံးများ.....	5
ဇယား (၂) - ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ အပိုင်း (၁).....	6
ဇယား (၃) - ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ အပိုင်း (၂).....	7
ဇယား (၄) - ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ အပိုင်း (၃).....	8
အကျဉ်းချုပ်.....	9
အခန်း (၁).....	12
နိဒါန်း.....	12
က။ သမိုင်းနောက်ခံ အချက်အလက်များ.....	12
ခ။ စာတမ်း၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာ.....	13
ဂ။ သဘောတရားဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက်.....	16
ဃ။ သုတေသနနည်းလမ်း.....	17
အခန်း (၂).....	21
အာရက္ခတပ်တော်- ရခိုင်နိုင်ငံရေး ဇာတ်ခုံပြင်ပမှ ကနဦး ဖြစ်တည်မှုကာလ (၂၀၁၀-၂၀၁၅).....	21
က။ အာရက္ခတပ်တော်ထွန်းကားခြင်းမတိုင်ခင်က ရခိုင်နိုင်ငံရေးအခြေအနေ.....	21
ခ။ ဘုံအကျပ်အတည်းမှ ပေါင်းစည်းညီညွတ်ရေးသို့.....	25
အခန်း (၃).....	29
ရခိုင်အမျိုးသားပါတီခေတ် နှင့် ULA/AA ပေါ်ပေါက်လာခြင်း (၂၀၁၅-၂၀၂၀).....	29
က။ မအောင်မြင်ခဲ့သော ညီညွတ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုနှင့် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေး၏ ကျဆုံးမှု.....	29
ခ။ တစ်ခုတည်းသော ရွေးချယ်စရာ လမ်းစဉ်ဖြစ်လာသည့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး.....	35
ဂ။ ပြိုကွဲမှုများနှင့် တင်းမာမှုများစွာကို အထင်အရှား ပြသသည့် နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း.....	40
အခန်း (၄).....	45
ညှိနှိုင်းရေးနိုင်ငံရေး၏ နောက်ထပ်ကျရှုံးမှုကာလ - ULA ၏ လွှမ်းမိုးမှုခေတ် (၂၀၂၁-၂၀၂၆).....	45
က။ မြန်မာစစ်တပ်၏ ဗျူဟာမြောက် အမှားများနှင့် ရခိုင်တို့၏ အခွင့်အရေး.....	45
ခ။ ရခိုင်ပြည်ရှိ ရွေးကောက်ပွဲဝင် ပါတီများ - အကျပ်ရိုက်နေသည့် အခြေအနေ.....	46
ဂ။ အပိုင်းပိုင်းကွဲထွက်ခြင်း သို့မဟုတ် အရေးမပါတော့ခြင်း - ALP နှင့် ANC အတွက် ရွေးချယ်စရာ နည်းပါးခြင်း.....	47
ဃ။ ဗျူဟာမြောက် စိတ်ရှည်ခြင်းမှသည် လွှမ်းမိုးနိုင်သော အနေအထားသို့.....	50
အပိုင်း(၅).....	54
နိဂုံး.....	54
ဤနိုင်ငံရေး အင်အားစုများ၏ အနာဂတ်.....	54

ဇယား (၁) - အတိုကောက်စကားလုံးများ

အတိုကောက်စကားလုံးများ

AA	အာရက္ခတပ်တော် (ULA ၏ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့)	ICG	နိုင်ငံတကာ ပဋိပက္ခ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့
AFP	ရခိုင်ရှေ့ဆောင်ပါတီ	ICJ	အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး
ALP	ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ	KNU	ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး
ALA	ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ALP ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့)	KNLA	ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်
ALPR	ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတပ်မတော် (ALP မှ ခွဲထွက်အဖွဲ့)	MILF	မိုရို အစ္စလာမ်လွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး (ဖိလစ်ပိုင် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု)
ALD	ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်	MP	လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်
ANC	ရခိုင်အမျိုးသားကောင်စီ	NCA	တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်
ANP	ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (RNDP နှင့် ALD ပေါင်းစည်း၍ ဖွဲ့စည်းထားသော ပါတီ)	NLD	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
ANUO	ရခိုင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအဖွဲ့	NUFA	အာရကန်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးတပ်ဦး
APA	အာရကန်ပြည်သူ့အာဏာပိုင်အဖွဲ့	PDF	ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့
APLP	ရခိုင်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးပါတီ	RNDP	ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများတိုးတက်ရေးပါတီ
ARSA	အာရကန်ရှိဟင်ဂျာကယ်တင်ရေးတပ်မတော်	RNP	ရခိုင်အမျိုးသားများပါတီ
CEC	ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီ	SAC	နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (စစ်ကောင်စီ)
CPA	အာရကန်ကွန်မြူနစ်ပါတီ	TDF	တီဂရေးကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ (အီသီယိုးပီးယား ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု)
DKBA	ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်အကျိုးပြုတပ်မတော်	UEC	ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်
HTS	ဟားယတ် သာဟီရ် အယ်လ်-ရှမ်း (ဆီးရီးယားနိုင်ငံ ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်)	ULA	ရက္ခိုင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (AA ၏ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့)
		USDP	ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ

ဇယား (၂) - ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ အပိုင်း (၁)

ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ - အပိုင်း (၁)

● နိုင်ငံရေး ● စစ်ရေး ● ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှု ● အကြမ်းဖက်မှု ● ရွေးကောက်ပွဲများ

၁။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မတိုင်မီ

- ၉ ဧပြီ ၁၉၆၇ ● ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ကို တရားဝင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။
- ၁၉၇၄ ● ALP ကို ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) ထိန်းချုပ်နယ်မြေများ၌ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ၁၉၇၇ ● ALP ၏ "Long March" စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှု မအောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် အဖွဲ့၏ လှုပ်ရှားမှုများ ရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။
- ၁၉၈၁ ● ခိုင်ရခိုင်၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ALP ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ၁၉၉၀ ● ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) သည် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။
- ၂၀၀၄ ● ရခိုင်အမျိုးသားကောင်စီ (ANC) ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။
- ၁၀ ဧပြီ ၂၀၀၉ ● လက်ရှိ ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA) ဖြစ်သည့် ULA/AA ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၂။ ၂၀၁၀ - ၂၀၁၂

- ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၀ ● ALP တွင် တပ်ဖွဲ့ဝင်အင်အား ၄၀၀ ခန့်ရှိကြောင်း သတင်းများတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။
- ၂၀၁၀ ● ANC/AA ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြောင်း သိရသည်။
- ၆ မေ ၂၀၁၀ ● ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများတိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။
- ၂၀၁၀ ● RNDP သည် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ် ၄၄ နေရာ အနက် ၃၇ နေရာတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။
- ၂၀၁၀ နှောင်းပိုင်း ● ALP သည် လတ်ဘားဝ စခန်း (ခမရ-၅၅) ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။
- ၃၀ မတ် ၂၀၁၁ ● သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် အစိုးရ စတင်တာဝန်ယူခဲ့သည်။
- ၂၀၁၁ အစောပိုင်း ● ALP သည် ပိုမိုအလယ်အလတ်ကျသော နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။
- ဧပြီ ၂၀၁၂ ● ALP နှင့် အစိုးရအကြား အချက်ငါးချက်ပါ ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။
- ဇွန်နှင့် အောက်တိုဘာ ၂၀၁၂ ● ရခိုင်နှင့် ရိုဟင်ဂျာ အသိုင်းအဝိုင်းများအကြား လူမျိုးရေးအခြေပြု အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခ နှစ်ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။
- ဩဂုတ် ၂၀၁၂ ● အစိုးရက ALP ဆက်ဆံရေးရုံး ဖွင့်လှစ်မည့် အစီအစဉ်ကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့ပြီး RNDP လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၁၄ ဦးက သမ္မတ၏ သုံးသပ်အစီရင်ခံစာတစ်ရပ်ကို ကန့်ကွက်တားဆီးခဲ့သည်။

၃။ ၂၀၁၃ - ၂၀၁၅

- စက်တင်ဘာ ၂၀၁၃ ● ချင်းမိုင်တွင် ကျင်းပသည့် ALP ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသည် သဘောတူညီချက်မရဘဲ ပြီးဆုံးခဲ့သည်။
- ၁၃ ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၄ ● RNDP နှင့် ALD တို့ ပေါင်းစည်း၍ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ၁၀ ဧပြီ ၂၀၁၄ ● ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA) ခေါင်းဆောင်က "ရက္ခိုတလမ်းစဉ်" (Way of Rakhita - WOR) ကို ကြေညာခဲ့သည်။
- ၂၇ ဧပြီ - ၁ မေ ၂၀၁၄ ● "ရခိုင်အမျိုးသားညီလာခံ" ကို ကျောက်ဖြူမြို့၌ ကျင်းပခဲ့သည်။
- မေ ၂၀၁၄ ● ALP က AA နှင့် တပ်ဖွဲ့ပေါင်းစည်းရေး ဆွေးနွေးနေကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။
- ၂၀၁၄ ● ULA/AA သည် ရခိုင်ဒေသအတွင်းသို့ တပ်ဖွဲ့များ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ပြီး တပ်ဖွဲ့ဝင် ၁,၅၀၀ ကျော် ရှိကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။
- ၂၀၁၅ ● ALP သည် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) တွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။
- နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၅ ● အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ANP သည် ပြည်နယ်လွှတ်တော်အမတ်နေရာ ၄၇ နေရာ အနက် ၂၃ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။
- မတ် ၂၀၁၆ နှောင်းပိုင်း ● NLD အစိုးရက ဝန်ကြီးချုပ်ခန့်အပ်ခဲ့ရာ ANP လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြ၍ လွှတ်တော်မှ ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။

ဇယား (၃) - ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ အပိုင်း (၂)

ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ - အပိုင်း (၂)

● နိုင်ငံရေး ● စစ်ရေး ● ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှု ● အကြမ်းဖက်မှု ● ရွေးကောက်ပွဲများ

၄။ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇

- ၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၆ ● ရက္ခိုင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) ကို AA ၏ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့အဖြစ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ၂၀၁၆ ARSA ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ပိုမိုအားကောင်းလာခဲ့သည်။
- ၂၀၁၆ နှောင်းပိုင်း - ၂၀၁၇ နှောင်းပိုင်း ● ဘူးသီးတောင်နှင့် မောင်တောဒေသများတွင် ARSA တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် ဆက်စပ်သော လုံခြုံရေး အကျပ်အတည်းများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။
- ၂၀၁၇ အစောပိုင်း ● ANP မှ ALD ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမှုနှင့်အတူ ပထမဆုံးအကြိမ် အက်ကွမှု ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။
- မတ် ၂၀၁၇ ● ANP အတွင်း ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ALD အုပ်စုကို ထုတ်ပယ်ခဲ့သည်။
- မေ ၂၀၁၇ ● AA က ALP အား ငွေညှစ်တောင်းခံမှုများ ပြုလုပ်သည်ဟု စွပ်စွဲသည့် သတိပေးစာ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။
- ဩဂုတ် ၂၀၁၇ ● ANP ခေါင်းဆောင်များသည် မင်းအောင်လှိုင်နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး AA က ပလက်ဝရှိ ALP စခန်းကို တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။
- အောက်တိုဘာ ၂၀၁၇ ● ANP နောက်ဆုံးအကြိမ် ကွဲထွက်ခဲ့ပြီး ALD သည် သီးခြားပါတီအဖြစ် ပြန်လည်မှတ်ပုံတင်ခဲ့သည်။
- ၂၇ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၇ ● ဒေါက်တာအေးမောင် ANP မှ နုတ်ထွက်ခဲ့သည်။
- ၂၀၁၇ နှောင်းပိုင်း ● တပ်မတော်၏ "နယ်မြေရှင်းလင်းရေး စစ်ဆင်ရေးများ" ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ICJ ၌ လူမျိုး တုံးသတ်ဖြတ်မှု အမှုဖွင့်လှစ်ခဲ့ရသည်။

၅။ ၂၀၁၈ - ၂၀၂၀

- ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၈ ● ဒေါက်တာအေးမောင် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။
- မတ် ၂၀၁၈ ● ALP၊ ANP နှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးရေးကော်မတီများကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။
- အောက်တိုဘာ ၂၀၁၈ ● ဒေါက်တာအေးမောင်၏ ထောက်ခံသူများက ရခိုင်ရှေ့ဆောင်ပါတီ (AFP) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ၂၀၁၈ နှောင်းပိုင်း ● ကျောက်တော်၊ ပုဏ္ဏားကျွန်း၊ ရသေ့တောင်နှင့် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်များတွင် နေ့စဉ် နီးပါး တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။
- ၂၀၁၉ ● AA က တပ်မတော်နှင့် တိုက်ပွဲပေါင်း ၆၈၁ ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။
- မတ် ၂၀၁၉ ● AA သည် မြောက်ဦးရှိ ရဲစခန်းများကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး ANP က အရပ်သားထိခိုက်မှု စုံစမ်းရေးကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ဇွန် ၂၀၁၉ ● အစိုးရက မြို့နယ်ကိုးခုတွင် အင်တာနက်ဖြတ်တောက်မှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။
- ဇူလိုင် ၂၀၁၉ ● ULA/AA က "Arakan Dream" ကို ကြေညာခဲ့ပြီး ရခိုင်အချုပ်အခြာအာဏာ ပြန်လည်ရရှိရေး ရည်မှန်းချက်အဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နားလည်ခဲ့ကြသည်။
- စက်တင်ဘာ ၂၀၁၉ ● AA သည် မြေပုံမြို့နယ်ရှိ အမြောက်တပ်စခန်းတစ်ခုကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။
- ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၉ ● AA သည် မြောက်ဦးတွင် "အာရကန်ပြည်သူ့အာဏာပိုင်အဖွဲ့" (APA) ကို စတင်ကြေညာခဲ့သည်။
- ၂၃ မတ် ၂၀၂၀ ● NLD အစိုးရက AA ကို "အကြမ်းဖက်အဖွဲ့" အဖြစ် သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့သည်။
- ဩဂုတ် ၂၀၂၀ ● ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းမှစ၍ ရခိုင်မြောက်ပိုင်းတွင် အိုးအိမ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးရသူ ၂ သိန်း နီးပါး ရှိလာခဲ့သည်။
- နိုဝင်ဘာ ၂၀၂၀ ● တပ်မတော်နှင့် AA အကြား အလွတ်သဘော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး AA ၏ အင်အားမှာ ၁၀,၀၀၀ မှ ၁၅,၀၀၀ ကြားအဖြစ် တိုးလာခဲ့ကြောင်း သတင်းများထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။
- ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ ● ANP က ၁၅ နေရာ၊ AFP က ၃ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး ALD သည် အနိုင်ရရှိမှု မရှိခဲ့ပေ။

ဇယား (၄) - ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ အပိုင်း (၃)

ရခိုင်နိုင်ငံရေး အဓိကဖြစ်စဉ်များ - အပိုင်း (၃)

● နိုင်ငံရေး ● စစ်ရေး ● ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှု ● အကြမ်းဖက်မှု ● ရွေးကောက်ပွဲများ

၆။ ၂၀၂၁ - ၂၀၂၃

- ၁ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၂၁ ● NLD အစိုးရကို စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းခဲ့သည်။
- မတ် ၂၀၂၁ ● စစ်ကောင်စီက AA အား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။
- မေ ၂၀၂၁ ● ANP သည် စစ်ကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။
- ဩဂုတ် ၂၀၂၁ ● ဦးဖေသန်း ANP မှ နုတ်ထွက်ကာ "ပါတီနိုင်ငံရေး သေဆုံးသွားပြီ" ဟု ကြေညာခဲ့သည်။
- ၂၉ စက်တင်ဘာ ၂၀၂၁ ● ANP က စစ်ကောင်စီ၏ အမြောက်ပစ်ခတ်မှုများကို ရှုတ်ချခဲ့သည်။
- ၆ ဇန်နဝါရီ ၂၀၂၂ ● ALP က အဖွဲ့ဝင် ၄၀ ပါဝင်သော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့သစ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ၂၅ ဇန်နဝါရီ ၂၀၂၂ ● ALP က အကြီးတန်းခေါင်းဆောင်အချို့ကို ထုတ်ပယ်ခဲ့သည်။
- ၅ မတ် ၂၀၂၃ ● စောမြရာဇာလင်းက ALP ခွဲထွက်အဖွဲ့တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ၁ စက်တင်ဘာ ၂၀၂၃ ● ALP ဥက္ကဋ္ဌက NCA ကို ဆက်လက်အသိအမှတ်မပြုတော့ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။

၇။ ၂၀၂၄ - ၂၀၂၆

- ၂၀၂၄ ● ANP သည် စစ်ကောင်စီ၏ ၂၀၂၃ ခုနှစ် နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်ရေးဥပဒေအရ ပါတီ မှတ်ပုံတင်ခွင့် ငြင်းပယ်ခံခဲ့ရသည်။
- ၂၀၂၄ နှောင်းပိုင်း - ၂၀၂၄ အစောပိုင်း ● ULA/AA သည် စစ်ဆင်ရေး ၁၀၂၇ တွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲကာ ရခိုင်ဒေသရှိ မြို့နယ်အများစုကို ထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့သည်။
- ၂၀၂၅ ● စစ်ကောင်စီဦးဆောင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့ပြီး USDP က အဓိကလွှမ်းမိုးခဲ့ သည်။
- ဇန်နဝါရီ ၂၀၂၆ ● AA သည် စစ်တွေနှင့် ကျောက်ဖြူဘက်သို့ စစ်ရေးဖိအားများ ဆက်လက်တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။
- မတ် ၂၀၂၆ ● ရခိုင်အမျိုးသားများပါတီ (RNP) တွင် ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု များကြောင့် အက်ကွဲမှု ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။
- ဧပြီ ၂၀၂၆ ● ဗိုလ်ချုပ် ထွန်းမြတ်နိုင်က ရခိုင်ဒေသ အပြည့်အဝ လွတ်မြောက်ရေးကို ရည်မှန်းချက် အဖြစ် ကြေညာခဲ့သည်။
- (AA ၁၇ နှစ်ပြည့်) ၂၀၂၆ နှစ်လယ်ပိုင်းအထိ ● ULA/AA သည် ရခိုင်ဒေသ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို ထိန်းချုပ်ထားပြီး တပ်ဖွဲ့ဝင် အင်အား ၅၀,၀၀၀ ကျော် ရှိကြောင်း ခန့်မှန်းရသည်။

အကျဉ်းချုပ်

ဤလေ့လာချက်သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် ယခင်က အဓိကဦးဆောင်အင်အားစုများအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ကြသော ALP, ANC, ALD, RNDP, ANP, AFP နှင့် RNP တို့သည် United League of Arakan/Arakan Army (ULA/AA) ၏ လွှမ်းမိုးမှု ကြီးထွားလာမှုအောက်တွင် နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှု နှင့် လွှမ်းမိုးမှု လျော့နည်းသွားခဲ့ကြောင်းကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားသည်။ ဆင့်ပွားအရင်းအမြစ် သတင်းအချက်အလက်များ (secondary sources) ကို အခြေခံသည့် အရည်အသွေးစံထားသုတေသနနည်းလမ်း (qualitative methodology) ကို အသုံးပြု၍ အဆိုပါ နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ နိုင်ငံရေးအရေးပါမှု ကျဆင်းလာသည့်ဖြစ်စဉ်နှင့် တစ်ဖက်တွင်လည်း ULA/AAသည် အစောပိုင်းတွင် အင်အားအနည်းငယ်သာရှိသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ်မှ ၂၀၂၆ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ဒေသ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို ထိန်းချုပ်နိုင်ပြီး တပ်ဖွဲ့ဝင် ၅၀,၀၀၀ကျော်ဖြင့် နိုင်ငံရေး-စစ်ရေးအရ အင်အားအကြီးဆုံးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် မည်သို့မည်ပုံ တိုးတက်လာခဲ့ကြောင်းကို ဤသုတေသနစာတမ်းမှ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတင်ပြထားသည်။ ဤလေ့လာမှုသည် စစ်ရေးအင်အား (military power) နှင့် တရားဝင်မှု/လက်ခံယုံကြည်မှု (legitimacy)တို့ အပြန်အလှန်အားဖြည့်ပေးသည့် ဆက်စပ်မှုအပေါ် အခြေခံထားသည်။ ULA/AA သည် အဆိုပါ အချက်နှစ်ရပ်လုံးကို တစ်ပြိုင်နက် တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သဖြင့် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့ပြီး၊ ULA မဟုတ်သည့် နိုင်ငံရေးအင်အားစုများမှာ အဖွဲ့ပြိုကွဲခြင်း၊ စစ်ကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် မဟာဗျူဟာကျရှုံးမှုများကြောင့် နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှု ကျဆင်းသွားခဲ့ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း ရခိုင်ဒေသ၏ နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းကို ရွေးကောက်ပွဲအခြေပြု နိုင်ငံရေး (electoral politics) က အဓိက လွှမ်းမိုးထားခဲ့သည်။ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ တိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) သည် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် မဲဆန္ဒနယ် ၄၄ နေရာအနက် ၃၇ နေရာတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး၊ ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)သည် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်(NCA) ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းအားဖြင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးလမ်းစဉ်၏ ကိုယ်စားပြုအင်အားစုအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့သည်။ ထိုကာလအတွင်း ULA/AAသည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် အနားသတ်အင်အားစု တစ်ခုအဖြစ်သာ ရှိနေခဲ့ပြီး၊ ရခိုင် ပြင်ပဒေသများတွင် ၎င်း၏ စစ်ရေးအင်အားကို တည်ဆောက်လျက်ရှိခဲ့သည်။

သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ် လူမျိုးရေးနှင့် ဘာသာရေးပဋိပက္ခများသည် ရခိုင်လူထုအကြား လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ပြင်းထန်စွာ မြင့်တက်စေခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲအခြေပြု နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် လူထုလုံခြုံရေးနှင့် အကာအကွယ်ပေးနိုင်မှုတွင် ထိရောက်စွာ တုံ့ပြန်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံရေးတရားဝင်မှု (legitimacy) ဆိုင်ရာ ကွာဟချက်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်အရောက်တွင် အတွင်းပိုင်း သဘောထားကွဲလွဲမှုများနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများကြောင့် စည်းလုံးညီညွတ်မှု အားနည်းလာခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ALP၏ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့်

အနေအထားသည် ခုခံတော်လှန်ရေး အင်အားစုတစ်ရပ်အဖြစ်ထက် အာဏာပိုင်စနစ်အတွင်း ပေါင်းစည်းခံထားရသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် ပိုမိုမြင်တွေ့လာရသည်။

၂၀၁၈ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွင်း လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးသည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးတွင် အဓိက အစားထိုးရွေးချယ်စရာ နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ULA/AA သည် စစ်ဆင်ရေးများကို အရှိန်မြှင့်တင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း တိုက်ပွဲပေါင်း ၆၈၁ ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ကာ အရေးပါသည့် စစ်ရေးအခြေစိုက်စခန်းများနှင့် နယ်မြေများကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အာရကန်ပြည်သူ့အာဏာပိုင်အဖွဲ့ (APA) ကို ထူထောင်ခဲ့ပြီး အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယင်းအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်စွမ်းသည် ULA/AA ၏ စစ်ရေးအင်အားကို နိုင်ငံရေးတရားဝင်မှုအဖြစ် ပြောင်းလဲပေးသည့် အရေးကြီးသော အခြေခံအချက်တစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ANP သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ၌ မြန်မာစစ်တပ်ခေါင်းဆောင်များနှင့် တိုက်ရိုက်ပူးပေါင်းဆက်ဆံမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် လူထုအကြား ၎င်း၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ကျဆင်းလာခဲ့သည်။ ALP သည်လည်း စစ်ရေးစွမ်းရည်အရ ULA/AA နှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ဘဲ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုမှုများကိုလည်း လက်ခံခြင်း မရှိခဲ့သဖြင့် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးအခန်းကဏ္ဍသည် ပိုမို အနားသတ်သို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ စစ်အာဏာသိမ်းမှုသည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းအတွက် အဆုံးအဖြတ်ပေးသည့် အချိုးအကွေ့ (critical juncture) တစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ပါလီမန်အခြေပြု နိုင်ငံရေးစနစ် ပြိုလဲသွားသည်နှင့်အမျှ ULA/AA သည် ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုများကို ပိုမိုခိုင်မာစွာ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၂၃ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် စတင်ခဲ့သော ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေး ၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် AA တပ်ဖွဲ့များသည် ရခိုင်ဒေသရှိ မြို့နယ်အများစုကို သိမ်းပိုက်ထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၆ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းအရောက်တွင် ULA/AA သည် ရခိုင်ဒေသ၏ နယ်မြေ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခဲ့ပြီး၊ တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားများကို အစိုးရစနစ်နှင့် အပြိုင် လည်ပတ်နိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ULA/AA မဟုတ်သော ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများသည် ပိုမိုကွဲပြားပြန့်ကျဲလာခဲ့သည်။ ANP သည် နိုင်ငံရေးပါတီအဖြစ် ပြန်လည်မှတ်ပုံတင်ခွင့် မရရှိခဲ့သလို၊ AFP နှင့် RNP တို့သည် စစ်ကောင်စီက ဦးဆောင်ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အရေးပါသော နိုင်ငံရေးထောက်ခံမှုကို မရရှိခဲ့ဘဲ ရှုံးနိမ့်ခဲ့ကြသည်။ ALP သည်လည်း အုပ်စုကွဲများအဖြစ် ခွဲထွက်သွားခဲ့ပြီး၊ အချို့အဖွဲ့များမှာ စစ်ကောင်စီနှင့် ပွင့်လင်းစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် အနေအထားသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

လက်ရှိအခြေအနေအရ ULA/AA မဟုတ်သော ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ အနာဂတ်သည် နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှု ကင်းမဲ့လာခြင်း (political irrelevance) သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းအဖြစ် လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားခြင်း (political extinction) တို့နှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်ဟု သုံးသပ်နိုင်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲအခြေပြု နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် ပါလီမန်နိုင်ငံရေး ပျောက်ကွယ်သွားပြီး၊

လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည်လည်း စစ်ရေးစွမ်းရည် အားနည်းမှုများနှင့် “ရခိုင်တွင် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့တည်းသာ ရှိသင့်သည်” ဟူသော ULA/AA ၏ မူဝါဒကြောင့် ရပ်တည်နိုင်မှု အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ULA/AA သည် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အဖြစ်မှ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းရမည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ တည်ငြိမ်မှုနှင့် လူမျိုးစုအားလုံး ပါဝင်နိုင်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် (inclusive governance) တည်ဆောက်ရေးတို့ကို အထူးအာရုံစိုက် ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်။

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ယခင်က ရခိုင်နိုင်ငံရေးကို ဦးဆောင်ခဲ့သော အင်အားစုများ၏ အနားသတ်သို့ ရောက်ရှိသွားမှုသည် အတွင်းပိုင်းကွဲပြားမှုများ၊ မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာ မှားယွင်းတွက်ချက်မှုများနှင့် ပြောင်းလဲလာသော နိုင်ငံရေး-စစ်ရေး အခြေအနေများအပေါ် ထိရောက်စွာ တုံ့ပြန်နိုင်ခြင်း မရှိမှုတို့၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ULA/AA သည် စစ်ရေးအင်အားနှင့် နိုင်ငံရေးတရားဝင်မှုကို အပြန်အလှန် အားဖြည့်ပေးသည့် စက်ဝန်း (mutually reinforcing cycle) အတွင်း တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သဖြင့် စစ်အာဏာသိမ်းမှုနောက်ပိုင်း ရခိုင်နိုင်ငံရေး၏ အဆိုးအဖြစ်ပေးသည့် အင်အားစုအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ကြောင်း ဤလေ့လာမှုက ဖော်ပြထားသည်။

အခန်း (၁)

နိဒါန်း

က။ သမိုင်းနောက်ခံ အချက်အလက်များ

ရခိုင်ဒေသသည် လူမျိုးနှင့် ဘာသာရေးစုံလင်စွာ ပေါင်းစည်းနေထိုင်သည့် ဒေသတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ရခိုင်လူမျိုး (ရခိုင်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ) သည် စုစုပေါင်းလူဦးရေ သုံးသန်းခန့်အနက် ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ဖြင့် အများစုကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။ အခြားသော လူမျိုးစုများတွင် ရိုဟင်ဂျာ၊ မြို၊ သက်၊ ခမီ၊ ဒိုင်းနက် (ချာကမာ)၊ မရမာကြီး၊ ချင်း၊ ကမန်နှင့် ဟိန္ဒူအသိုက်အဝန်းများ ပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ လူမျိုးစုများအနက် ဒေသတွင်း နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို အဓိက ဦးဆောင်ခဲ့သည်မှာ ရခိုင်နှင့် ရိုဟင်ဂျာအုပ်စုများဖြစ်ပြီး၊ ချင်းနှင့် အခြားလူမျိုးစုများ၏ နိုင်ငံရေးပါဝင်မှုမှာ နှိုင်းယှဉ်လျှင် အကန့်အသတ်ရှိခဲ့သည်။

ရခိုင်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ၏ သမိုင်းကြောင်းသည် ခရစ်နှစ် ၁၇၈၄ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ဘုရင့်နိုင်ငံ ကျဆုံးခဲ့သည့် အချိန်မှစတင်၍ ခြေရာခံနိုင်သည်။ ကိုလိုနီခေတ်လွန်ကာလတွင် ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများသည် ရွေးကောက်ပွဲအခြေပြု နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းနှင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးလမ်းကြောင်း ဟူသော နည်းလမ်းနှစ်ရပ်စလုံးကို လျှောက်လှမ်းခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရခိုင်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု၏ အခြေခံရည်မှန်းချက်မှာ သမိုင်းကြောင်းအရ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့် အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှုကို ပြန်လည်ရယူရန် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုအားလုံးက အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သောနိုင်ငံတစ်ခု တည်ထောင်ရေးကို တိတိကျကျ တောင်းဆိုထားခြင်း မရှိပေ။ ရိုဟင်ဂျာအသိုက်အဝန်းအတွက်မူ ၎င်းတို့အများစုသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်အတွင်း ရခိုင်ဒေသသို့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာသူများဖြစ်ပြီး ရခိုင်မြောက်ပိုင်းဒေသတွင် အဓိက စုစည်းနေထိုင်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများ ရရှိရေးနှင့် ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရရေးဆိုင်ရာ တောင်းဆိုမှုများမှာ ကိုလိုနီခေတ်လွန်ကာလ၊ အထူးသဖြင့် ၁၉၅၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှ စတင်၍ ပိုမိုထင်ရှားစွာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ရခိုင်လူမျိုးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ရခိုင်မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ ရိုဟင်ဂျာအသိုက်အဝန်းသည် “ရိုဟင်ဂျာ” ဟူသော ၎င်းတို့၏ လူမျိုးအမည်နှင့် သမိုင်းကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုလက်ခံပေးရေးကို အထူးအလေးထား တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် မောင်တော၊ ဘူးသီးတောင်နှင့် ရသေ့တောင်ကဲ့သို့သော မြောက်ပိုင်းရခိုင်မြို့နယ်များတွင် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများနှင့် နယ်မြေအခြေပြု ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် (territorial autonomy) ရရှိရေးကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက်တည်း တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ဒေသရှိ တခြားလူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများတွင်လည်း ၎င်းတို့၏ သီးခြားနိုင်ငံရေးတောင်းဆိုမှုများနှင့် လှုပ်ရှားမှုများ ရှိခဲ့ကြသော်လည်း၊ ရခိုင်နှင့် ရိုဟင်ဂျာ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကဲ့သို့ နယ်မြေအခြေပြု နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို တိုက်ရိုက် တောင်းဆိုခြင်းထက် ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမျိုးရေးနှင့် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ပိုမိုဦးစားပေးခဲ့ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစု အမျိုးစုံလင်စွာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော်လည်း အများအပြားမှာ အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ကြသည်။ ထင်ရှားသည့် အဖွဲ့အစည်းများတွင် ရခိုင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (ANUO)၊ ရခိုင်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (APLP)၊ အာရကန်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (CPA)၊ ရခိုင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ချုပ် Arakan Independence Organisation (AIO)၊ အာရကန်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးတပ်ဦး (NUFA) နှင့် ခိုင်ရာဇာ ဦးဆောင်သည့် အာရက္ခတပ်တော် (AA) တို့ ပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် အချို့သော အဖွဲ့အစည်းများမှာ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်လက်တည်ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ ယနေ့ခေတ် ULA/AAမပေါ်ပေါက်မီကတည်းက ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)၊ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) နှင့်ရခိုင်အမျိုးသားကောင်စီ(ANC) တို့သည် ယင်းအဖွဲ့အစည်းများအနက် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်ကြသည်။

ထို့အပြင် မြန်မာစစ်အစိုးရသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် တစ်ပိုင်းတစ်စ ဒီမိုကရေစီစနစ် (quasi-democratic system) သို့ အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ရာ၊ ရခိုင်အမျိုးသားများတိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) နှင့် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) ကဲ့သို့သော ရွေးကောက်ပွဲအခြေပြု နိုင်ငံရေးပါတီအသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ရခိုင်ရှေ့ဆောင်ပါတီ (AFP) သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အတွင်း ထပ်မံပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းမှုအပြီး ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဦးဆောင်သည့် စစ်ကောင်စီက ၂၀၂၄-၂၀၂၅ ခုနှစ်များအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲများ ပြန်လည်ကျင်းပရန် ကြိုးပမ်းခဲ့စဉ်တွင် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (RNP) ဟု အမည်ပေးထားသော ရခိုင်နိုင်ငံရေးပါတီသစ်တစ်ခုလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ခ။စာတမ်း၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာ

ဤစာတမ်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်း၏ အခြားတစ်ဖက်ကို လေ့လာသုံးသပ်ရန်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ULA/AA ၏ အာဏာလွှမ်းမိုးမှုအောက်တွင် တစ်ချိန်က ဦးဆောင်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြသော ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ အနားသတ်ခံရမှု (marginalization) ကို လေ့လာရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ ဤနေရာတွင် “ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ” ဟုဆိုရာတွင် လက်နက်ကိုင်နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ရှိ ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ/ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ALP/ALA) နှင့် ရခိုင်အမျိုးသားကောင်စီ/အာရက္ခတပ်တော် (ANC/AA) တို့အပြင် ရွေးကောက်ပွဲအခြေပြုနိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ရှိ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD)၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများတိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP)၊ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP)၊ ရခိုင်ရှေ့ဆောင်ပါတီ (AFP) နှင့် ရခိုင်အမျိုးသားများပါတီ(RNP) တို့ကို ရည်ညွှန်းသည်။

အာရက္ခတပ်တော် (AA) ကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး၊ ၎င်း၏ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်မတိုင်မီကာလတွင် ALP နှင့် ANC တို့သည်

လက်နက်ကိုင်နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်၏ အဓိကအင်အားစုများဖြစ်ခဲ့ကြပြီး၊ ALD သည် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးကိုယ်စားပြုမှု၏ အရေးပါသော အင်အားစုတစ်ရပ်အဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့သည်။ ALP ကို ၁၉၆၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၉ ရက်နေ့တွင် တရားဝင်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သော်လည်း၊ တည်ထောင်ပြီး မကြာမီတွင် ၎င်း၏ အဓိကခေါင်းဆောင်များဖြစ်သော ခိုင်မိုးလင်း၊ ခိုင်ရဲခိုင်နှင့် ခိုင်စိုးနိုင်တို့မှာ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) ၏ ထိန်းချုပ်နယ်မြေအတွင်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က ALP ၏ ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ခိုင်မိုးလင်း ဦးဆောင်ခဲ့သော ကရင်ဒေသမှ ရခိုင်ဒေသသို့ (ကရင်နီ၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ စစ်ကိုင်း နှင့် ချင်းဒေသများကို ဖြတ်သန်း၍) ပြန်လည်ချီတက်သည့် "ရှည်လျားသော တော်လှန်ရေး အတွက် ချီဆက်ခြင်း ခရီးစဉ်" (long march) သည် ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် မအောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် အဖွဲ့၏ လှုပ်ရှားမှုများလည်း ရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ယင်းတော်လှန်ရေးစွန့်စားခန်းသည် ရခိုင်မျိုးချစ်ပြည်သူများအကြား ယနေ့တိုင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိထားသော သမိုင်းမှတ်တမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်နေဆဲဖြစ်ပြီး၊ မအောင်မြင်ခဲ့သော်လည်း ALP အပေါ် လူထုထောက်ခံမှုနှင့် လူကြိုက်များမှုမှာ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်း ဆက်လက်ခိုင်မာနေခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် ခိုင်ရာဇာခိုင်၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် အဖွဲ့ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သော်လည်း၊ ၎င်း၏ စစ်ရေးအင်အားမှာ မြန်မာစစ်တပ်ကို စိန်ခေါ်နိုင်သည့် အဆင့်သို့ မရောက်ရှိခဲ့သကဲ့သို့ ရခိုင်ဒေသအတွင်း ခိုင်မာသော အခြေစိုက် နယ်မြေ တစ်ရပ်ကိုလည်း တည်ဆောက် နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ မှတ်တမ်းများအရ ALP သည် ၂၀၀၈ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာစစ်တပ်နှင့် တိုက်ပွဲပေါင်း ၇ ကြိမ်၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ၉ ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်အထိ အိန္ဒိယ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာ သုံးနိုင်ငံနယ်စပ်ဒေသတွင် အင်အား ၄၀၀ ခန့်နှင့် ထိုင်းနယ်စပ်အနီး ကရင်ဒေသတွင် အင်အား ၂၀၀ ခန့်ရှိခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ALP ကို အခြေခံအားဖြင့် အရွယ်အစားသေးငယ်သော ပြောက်ကျားတော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှု (small-scale guerrilla movement) တစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။

အခြားသော ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် ရခိုင်အမျိုးသားကောင်စီ (ANC) ကို ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ပင်မအဖွဲ့အစည်း (umbrella organization) အဖြစ် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ယင်းအဖွဲ့တွင် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)၊ ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာကျောင်းသားနှင့်လူငယ်များအစည်းအရုံး (AASYC)၊ Arakan Women's Welfare Association (AWWA) [ရခိုင်အမျိုးသမီးများကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း]၊ ရခိုင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးပါတီ (NUPA)၊ ရခိုင်အမျိုးသမီးများ အစည်းအရုံး (RWU) နှင့် ရခိုင်ပြည် ဒီမိုကရက်တစ် ပါတီ (DPA) တို့ ပါဝင်ခဲ့ပြီး၊ ဒေါက်တာခင်မောင်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ၎င်း၏ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် အာရက္ခတပ်တော် (AA) ကို ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်ဟု သိရပြီး၊ ဌာနချုပ်ကို ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်အကျိုးပြုတပ်မတော် (DKBA) ထိန်းချုပ်နယ်မြေ သို့မဟုတ် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) တပ်မဟာ (၅) နယ်မြေအတွင်း အခြေစိုက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုကြသည်။ အမျိုးမျိုးသော သတင်းရင်းမြစ်များအရ ANC/AA ၏ တပ်ဖွဲ့အင်အားမှာ ၁၀၀ မှ ၃၀၀ ကျော်အထိ ရှိခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းဖော်ပြထားသော်လည်း၊ တည်ထောင်ချိန်မှစ၍ ရခိုင်ဒေသအတွင်း စစ်ရေးအရ လက်တွေ့ ဩဇာသက်ရောက်မှု အလွန်နည်းပါးခဲ့ ကြောင်း အထောက်အထားများမှ ဖော်ပြသည်။

၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်များနောက်ပိုင်းတွင် ULA/AA ၏ ထင်ရှားသော လှုပ်ရှားမှုများ မတိုင်မီအထိ၊ ရခိုင်ဒေသရှိ ရွေးကောက်ပွဲ အခြေပြုနိုင်ငံရေးသည် လက်နက်ကိုင် နိုင်ငံရေးထက် ပိုမို တက်ကြွ အားကောင်း သည့် အခြေအနေတွင်ရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ တိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) သည် ၂၀၁၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမှတစ်ဆင့် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းကျသော ကိုယ်စားပြုမှု အများဆုံး ရှိသည့် နိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခု အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် RNDP နှင့် ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) တို့ ပူးပေါင်း၍ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် ရခိုင်ဒေသရှိ ဒေသခံပြည်သူလူထု၏ အများစုဆန္ဒကို ကိုယ်စားပြုသည့် ပိုမိုတရားဝင်မှုရှိသော နိုင်ငံရေးအင်အားစုတစ်ရပ်အဖြစ် ရပ်တည်လာခဲ့သည်ကို (အပိုင်း-၂) တွင် အသေးစိတ်လေ့လာနိုင်သည်။

ထိုအချိန်ကာလတွင် ULA/AA သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အတွင်း အနားသတ်အင်အားစု (marginal actor) တစ်ရပ်သာမက၊ တစ်နိုင်ငံလုံးအဆင့် တရားဝင်နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုယန္တရားများဖြစ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများနှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) လုပ်ငန်းစဉ်များမှလည်း ဖယ်ထုတ်ခံထားရသည့် အခြေအနေတွင် ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ANP အတွင်း အကွဲအပြဲများ ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ်အဖြစ် ၂၀၁၇ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ALD ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် ANP ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာအေးမောင်သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် ပါတီမှ နုတ်ထွက်ကာ ရခိုင်ရှေ့ဆောင်ပါတီ(AFP) ကို သီးခြားတည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရခိုင်နိုင်ငံရေးအတွင်း အထက်ဖော်ပြပါ အလှည့်အပြောင်းများနှင့် အခြေအနေများသည် ULA/AA ၏ စစ်ရေးတိုးတက်မှုသာမက နိုင်ငံရေးအရလည်း မြင့်တက်လာနိုင်ရန် လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်ကို တဖြည်းဖြည်း ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုအတွင်း ရခိုင်ဒေသတွင် တစ်ချိန်က ဦးဆောင် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြသော ရခိုင် နိုင်ငံရေး အင်အားစုများအားလုံးသည် အနားသတ် အခန်းကဏ္ဍများ သို့ လျော့ကျသွားခဲ့သည်။ ULA ခေါင်းဆောင်ပိုင်း၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများနှင့် အောင်မြင်မှုများသည် ယင်းဖြစ်စဉ်၏ ရလဒ်အနေဖြင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သော်လည်း၊ အခြားတစ်ဖက်တွင် မြန်မာစစ်တပ်၊ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) တို့၏ မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာ လွှဲချော်မှုများ၊ မှားယွင်းဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ပျက်ကွက်မှုများကလည်း ရခိုင်နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းအတွင်း အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၂၆ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းကာလအထိ ULA/AA သည် ရခိုင်ဒေသ၏ နယ်မြေ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို ထိန်းချုပ်ထားပြီး၊ တပ်ဖွဲ့အင်အား ၅၀,၀၀၀ ကျော်နှင့်အတူ လူဦးရေ ၂ သန်းကျော်အပေါ် ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ်များကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် ရခိုင်ဒေသတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် စစ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအင်အားအပြောင်းအလဲများ မည်သို့ ဖြစ်ပေါ် လာခဲ့သည်ကို လေ့လာသုံးသပ်ကာ ရှင်းလင်းတင်ပြရန် ကြိုးပမ်းထားသော သုတေသန အားထုတ်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

ဂ။ သဘောတရားဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက်

ရခိုင်နိုင်ငံရေးအတွင်း ULA/AA သည် ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုအတွင်း တစ်ဦးတည်းသော လွှမ်းမိုးမှုအရှိဆုံး အင်အားစုအဖြစ် မြင့်တက်လာခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်ကို အပြည့်အဝရှင်းပြနိုင်သော သီအိုရီတစ်ရပ်တည်း မရှိပေ။ နိုင်ငံတကာဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုအချို့တွင် ယခင်က သေးငယ်သော အားနည်းသော သို့မဟုတ် အနားသတ်ခံထားရသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့၏ လူမျိုးစု သို့မဟုတ် ဒေသအတွင်း ရှိနှင့်ပြီးသား အင်အားစုများကို ကျော်လွန်၍ ထင်ရှားလာခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်များကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆီးရီးယားနိုင်ငံရှိ Hayat Tahrir al-Sham (HTS)၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ Moro Islamic Liberation Front (MILF) နှင့် အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံရှိ Tigray Defense Forces (TDF) တို့ကို ဖော်ပြနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းဖြစ်စဉ်များအနက် မည်သည့်ဖြစ်ရပ်မျှ လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်အတွင်း ရခိုင်နိုင်ငံရေး၌ ULA/AA ၏ လွှမ်းမိုးမှုအရှိဆုံး အင်အားစုအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာမှုကို အပြည့်အဝရှင်းပြနိုင်ခြင်း မရှိပေ။

အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံ၊ လူမှုစိတ်ပညာနှင့် အထောက်အထားအခြေပြနိုင်ငံရေး (identity politics) နယ်ပယ်များမှ အယူအဆဘောင်များနှင့် သီအိုရီအချို့ကို အသုံးပြု၍ ရခိုင်နိုင်ငံရေးအတွင်း ULA/AA ၏ မြင့်တက်လာမှုကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်သည်။ Aidan McGarry ၏ "political voice" အယူအဆအရ Autonomy, Representation, Constitution (ARC) ကြိမ်တော်သည် အနားသတ်ခံထားရသော အုပ်စုများသည် ရိုးရာ သို့မဟုတ် တရားဝင်ဖွဲ့စည်းပုံများ၏ ပြင်ပတွင် မည်သို့သော နိုင်ငံရေးလုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း (political agency) ကို ဖော်ထုတ်ဖော်ပြကြသည်ကို ရှင်းပြနိုင်သည်။ ထို့အပြင် Schneider နှင့် Ingram တို့၏ Social Construction and Policy Design (SCPD) သီအိုရီအရ နိုင်ငံရေးအနားသတ်ခံမှုသည် မတော်တဆ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အခြေအနေတစ်ရပ်မဟုတ်ဘဲ၊ အချိန်ကာလတစ်လျှောက် ဇာတ်ကြောင်းများ (stories)၊ အမည်တပ်သတ်မှတ်မှုများ (labels) နှင့် မူဝါဒများ (policies) မှတစ်ဆင့် တည်ဆောက်လာသော ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

တစ်ဖက်တွင် Sina Kramer ၏ *Excluded Within* မူဘောင်အရ နိုင်ငံရေးအသိုက်အဝန်းများသည် ဖယ်ထုတ်ခြင်း (acts of exclusion) လုပ်ငန်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းလာကြပြီး၊ အချို့သော အင်အားစုများမှာ (နိုင်ငံရေးဖြစ်တည်မှုအရ) အသိအမှတ်မပြုနိုင်သော အဖွဲ့အစည်းများ အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့အပြင် Ng, Yew နှင့် Oliver တို့၏ *critical actor theory* အရ ဒီမိုကရေစီအားနည်းနေသည့် အခြေအနေများတွင် ဖယ်ကျဉ်ခံထားရသော အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် မည်သူက ကိုယ်စားပြုအသံထွက်ပေးသနည်းဆိုသည်မှာ အလွန်အရေးပါပြီး၊ ထိုကိုယ်စားပြုအသံသည် မမျှော်လင့်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်မှ ထွက်ပေါ်လာနိုင်သည်ဟု ရှင်းပြထားသည်။

သို့ရာတွင် အထက်ဖော်ပြပါ သီအိုရီများအနက် မည်သည့်သီအိုရီမျှ ULA/AA ၏ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာမှုနှင့် အခြားနိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ ကျဆင်းသွားမှုတို့ပါဝင်သည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်လုံးကို အပြည့်အဝရှင်းလင်းတင်ပြနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ဤလေ့လာမှုသည် ယင်းသီအိုရီဘောင်များကို ကျော်လွန်စဉ်းစားကာ၊ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံတွင် ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုလာကြသည့် တရားဝင်မှု (legitimacy) နှင့်

စစ်ရေးအင်အား (military power) ဟူသော အခြေခံအယူအဆနှစ်ရပ်ကို လေ့လာသုံးသပ်မှု၏ အဓိကတောင်အဖြစ် အသုံးပြုမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတေသန၏ အဓိကမေးခွန်းများမှာ ULA/AA သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးအတွင်း လွှမ်းမိုးမှုအရှိဆုံး အင်အားစုတစ်ရပ်ဖြစ်လာနိုင်ရန် အခြားနိုင်ငံရေးအင်အားစုများထက် တရားဝင်မှုနှင့် စစ်ရေးအင်အား နှစ်ရပ်လုံးကို မည်သို့ ရယူတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သနည်းဟူသော မေးခွန်းနှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ULA/AA မဟုတ်သော ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများနှင့် မြန်မာစစ်တပ်ကဲ့သို့သော ဗဟိုအာဏာပိုင်အင်အားစုများသည် အဆိုပါ နိုင်ငံရေးအရင်းအမြစ်နှစ်ရပ်ကို အချိန်နှင့်အမျှ မည်သို့ ဆုံးရှုံးသွားခဲ့ကြသနည်းဟူသော မေးခွန်းများ ဖြစ်ကြသည်။

ဃ။ သုတေသနနည်းလမ်း

ဤအစီရင်ခံစာသည် အရည်အသွေးအခြေပြု သုတေသနနည်းလမ်း (Qualitative Research Methodology) ကို အသုံးပြုထားသည်။ ၎င်းနည်းလမ်းသည် တစ်ချိန်က ဩဇာကြီးမားခဲ့သော ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ ဖြစ်ကြသည့် — ALP/ALA၊ ANC/AA၊ ALD၊ RNDP၊ ANP၊ AFP နှင့် RNP တို့ — သည် ULA/AA ၏ အရိပ်အောက်တွင် မည်သို့မည်ပုံ တေးဖယ်ခြင်း (Marginalized) ခံခဲ့ရသနည်းဟူသော သမိုင်းကြောင်းအရ နက်ရှိုင်းရှုပ်ထွေးသည့် ဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာဆန်းစစ်ရန် သင့်လျော်သော နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ အရည်အသွေးအခြေပြု သုတေသနနည်းလမ်းသည် နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းများ၏ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှု၊ အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အကွဲအပြဲများ၊ မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာ မှားယွင်းမှုများ နှင့် အာဏာအခြေပြု ဆက်ဆံရေး အပြောင်းအလဲများကို အနက်ဖွင့် သုံးသပ်နိုင်စေပြီး၊ ယင်းကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးသည့် ဖြစ်စဉ်များကို (quantitative methods) ဖြင့် ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ခက်ခဲသည်။ ဤချဉ်းကပ်မှုသည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်း၏ "အခြားတစ်ဖက်" ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် ဤအစီရင်ခံစာ၏ ရည်မှန်းချက်နှင့်လည်း ကိုက်ညီသည်။ အထူးသဖြင့် ULA/AA ၏ မြင့်တက်လာမှုကိုသာ အလေးပေးလေ့လာခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ အခြားရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ ကျရှုံးမှုများ၊ အခြေအနေအရ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အလှည့်အပြောင်းများ (contingencies) နှင့် နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ အကျိုးဆက်များကို အဓိကထား သုံးသပ်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။

အဆိုပါ သုတေသနနည်းဗျူဟာနှင့်အညီ၊ ဤလေ့လာမှုသည် ဆင့်ပွား အချက်အလက်အရင်းအမြစ်များ (secondary resources) ကိုသာ အပြည့်အဝ အခြေခံအသုံးပြုထားသည်။ အသုံးပြုထားသော အချက်အလက်များတွင် သတင်းမီဒီယာများ၊ သုတေသနဆောင်းပါးများ၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာတမ်းများ၊ International Crisis Group ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာသုတေသနအဖွဲ့အစည်းများ၏ အစီရင်ခံစာများ၊ ကုလသမဂ္ဂ၏ စာတမ်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံအရေးကို အဓိကထား လေ့လာသည့် သုတေသနအဖွဲ့များ၏ ထုတ်ဝေမှုများနှင့် အတည်ပြုစစ်ဆေးပြီးသော သတင်းမှတ်တမ်းများ (verified news archives) ပါဝင်သည်။ လေ့လာသုံးသပ်မှုကို အကြောင်းအရာအလိုက် (thematically) ဖွဲ့စည်းတင်ပြထားပြီး၊ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲအခြေပြု နိုင်ငံရေးအင်အားစုများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်းဖြင့် အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ကွဲပြားမှုများနှင့် အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာဖြစ်မှုများ (internal fragmentation)၊ နိုင်ငံတော်၏

ပူးပေါင်းဆွဲသွင်းမှု (state co-optation) နှင့် ULA/AA ၏ မဟာဗျူဟာမြောက် အင်အားစုစည်းတည်ဆောက်မှု (strategic consolidation) တို့သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းကို မည်သို့ ပြန်လည်ပုံဖော်ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်ကို စနစ်တကျ ခြေရာခံသုံးသပ်ထားသည်။ သုတေသန၏ ကန့်သတ်ချက်များအဖြစ် အချက်အလက် အရင်းအမြစ်များ ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ မရရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဟာကွက်များ ပါဝင်ပြီး၊ ၎င်းတို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိချက်များတွင် ထည့်သွင်းအသိအမှတ်ပြု ဖော်ပြထားပါသည်။

ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ

ALD - Arakan League for Democracy ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်		တည်ထောင် ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၇ ရက်
မူဝါဒရည်မှန်းချက်များ	— *ဖက်ဒရယ်စနစ် ဖော်ဆောင်ရေး *တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေး *ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရရှိရေး	
အဓိကခေါင်းဆောင်များ	— ဒေါက်တာစောမြအောင်၊ ဦးအေးသာအောင်၊ ဦးသာဘန်၊ ဦးကျော်မြင့်၊ ဦးမျိုးကျော်	
ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်မှု	— • ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲ: မဲဆန္ဒနယ် ၂၅ နေရာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ရာ ၁၁ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ • ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ: တစ်နေရာမျှ အနိုင်ရရှိခြင်းမရှိပေ။	
သုံးသပ်ချက်/မှတ်ချက်	— ALD သည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲအလွန်ကာလများတွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားလူထုအတွက် အဓိကကျသော ဒီမိုကရေစီ အသံ (Key Democratic Voice) အဖြစ် ရပ်တည်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ (၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၆ ရက်တွင် ပြန်လည်တည်ထောင်သည်)	
RNDP - Rakhine National Development Party ရခိုင်အမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ		တည်ထောင် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ မေလ ၆ ရက်
မူဝါဒရည်မှန်းချက်များ	— *စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး *နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေး *တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေး	
အဓိကခေါင်းဆောင်များ	— ဒေါက်တာအေးမောင်၊ ဦးလှစော၊ ခိုင်ပြည့်စိုး	
ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်မှု	— • ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ: မဲဆန္ဒနယ် ၄၄ နေရာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ရာ ၃၅ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ (ယင်းတို့တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော် ၇ နေရာ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၉ နေရာနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ၁၈ နေရာတို့ ပါဝင်သည်)	
သုံးသပ်ချက်/မှတ်ချက်	— RNDP သည် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲအလွန်ကာလများတွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားလူထု၏ အဓိကကိုယ်စားပြုအသံ အဖြစ် ထင်ရှားစွာ စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ (၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၃ ရက်တွင် မျက်သိမ်းခံခဲ့ရသည်)	
ANP - Arakan National Party ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ		တည်ထောင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၆ ရက်
မူဝါဒရည်မှန်းချက်များ	— *ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်လူထု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး *တိုင်းရင်းသားအားလုံး တန်းတူညီမျှမှုရရှိရေး *ဒီမိုကရေစီစနစ် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး *စစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ပေါ်ထွန်းရေး	
အဓိကခေါင်းဆောင်များ	— ဒေါက်တာအေးမောင်၊ ဦးလှစော၊ ခိုင်ပြည့်စိုး (ခိုင်ပြည်စော)၊ ဦးဖေသန်း၊ ဦးသာထွန်းလှ၊ ဒေါ်အေးနုစိန်	
ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်မှု	— • ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ: လွှတ်တော်သုံးရပ်စလုံးတွင် စုစုပေါင်း ၄၄ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ • ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ: လွှတ်တော်သုံးရပ်စလုံးတွင် စုစုပေါင်း ၁၅ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။	
သုံးသပ်ချက်/မှတ်ချက်	— ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲနှစ်ရပ်စလုံးတွင် ရခိုင်ဒေသနှင့် ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်းတျောက် အကောင်းဆုံး စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သည့် ပါတီဖြစ်သည်။ ANP သည် ရခိုင်ဒေသတွင် လွှမ်းမိုးမှုအရှိဆုံး ဖြစ်ခဲ့ရုံမျှမက၊ မြန်မာနိုင်ငံရေး အကျပ်အတည်းများအကြား အဓိကအစုအဖွဲ့ (Key Stakeholder) အဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည့် အရှိန်အဝါကြီးဆုံး ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားပြုပါတီ ဖြစ်သည်။	
AFP - Arakan Front Party ရခိုင်ဦးဆောင်ပါတီ		တည်ထောင် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်
မူဝါဒရည်မှန်းချက်များ	— *ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးများ ဖော်ဆောင်ရေး *ရခိုင်အမျိုးသားများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် သန့်ရှင်းသောအစိုးရ ဖြစ်ထွန်းစေရေး *နယ်စပ်ဒေသတည်ငြိမ်မှု၊ လုံခြုံရေးနှင့် ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး	
အဓိကခေါင်းဆောင်များ	— ဒေါက်တာအေးမောင်၊ ကျော်စိုးဦး၊ စိုးဝင်း၊ တင်မောင်ဝင်း	
ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်မှု	— • ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ: မဲဆန္ဒနယ် ၄၂ နေရာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သော်လည်း ၃ နေရာ သာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ • ၂၀၂၅-၂၆ ရွေးကောက်ပွဲ: မဲဆန္ဒနယ် ၄၉ နေရာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ရာ ၈ နေရာ သာ ရရှိခဲ့သည်။	
သုံးသပ်ချက်/မှတ်ချက်	— ပါတီစတင်တည်ထောင်ခါစတွင် ရခိုင်လူထုအတွက် အဓိကကိုယ်စားပြုပလတ်ဖောင်းတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ ထောက်ခံသူအများစု မှာ ဒေါက်တာအေးမောင်ကို ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ကြိုက်နှစ်သက်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းမှုအပြီးတွင် ပါတီခေါင်းဆောင်၏ စစ်ကောင်စီလိုလားသော သဘောထားရပ်တည်ချက်ကြောင့် ပါတီနှင့် ပါတီ ခေါင်းဆောင်သည် ရခိုင်လူထု၏ အကျိုးစီးပွားကို စစ်မှန်စွာ ကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိတော့ကြောင်း လူထုက ယူဆလာကြသည်။	

ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ

RNP - Rakhine Nationalities Party ရခိုင်အမျိုးသားများပါတီ		တည်ထောင် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၄ ရက်
မူဝါဒရည်မှန်းချက်များ	*ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရေး *တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး *တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် အခွင့်အရေးများ ဖော်ဆောင်ရေး	
အဓိကခေါင်းဆောင်များ	ဦးဘရှိန်၊ ဦးလှဝေ	
ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်မှု	• ၂၀၂၅-၂၆ ရွေးကောက်ပွဲ: မဲဆန္ဒနယ် ၁၄ နေရာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ရာ ၆ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။	
သုံးသပ်ချက်/မှတ်ချက်	RNP သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးလောကတွင် သက်တမ်းနုနယ်သော ပါတီသစ်ဖြစ်သည်။ တည်ထောင်သူ ကျောက်ဖြူမြို့နယ်တော် ဦးဘရှိန်မှာ ANP ပါတီ၏ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ဟောင်းတစ်ဦး ဖြစ်ပြီး၊ စစ်ကောင်စီက ANP ပါတီကို မှတ်ပုံတင်ခွင့် မပြုခဲ့သဖြင့် ၂၀၂၅-၂၆ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရန် ဤပါတီကို တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပါတီမှာ ခိုင်မာစွာရပ်တည်နိုင်ခြင်း မရှိဘဲ၊ ခေါင်းဆောင်များအကြား အာဏာလှည့်ပတ်မှုနှင့် အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခများကြောင့် ၂၀၂၆ ခုနှစ်အတွင်း ခေါင်းဆောင်မှုပိုင်း အပြောင်းအလဲများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။	
ALP/ALA - Arakan Liberation Party/Arakan Liberation Army ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ / ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်		တည်ထောင် ၁၉၆၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၉ ရက်
မူဝါဒရည်မှန်းချက်များ	*ဖက်ဒရယ်စနစ် ဖော်ဆောင်ရေး *တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေး *ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရရှိရေး	
အဓိကခေါင်းဆောင်များ	ဦးမိုးလွန်း၊ ဦးပြည်သိန်း၊ ဦးရဲခိုင်၊ ဦးစိုးနိုင်အောင်၊ စောမြရာဇာလင်း	
စစ်အင်အား	• ၁၉၇၃-၇၄ ခုနှစ်: တပ်ဖွဲ့ဝင် ၃၀၀ ဝန်းကျင် • ၁၉၇၇ ခုနှစ်: တပ်ဖွဲ့ဝင် ၁၂၀ ဝန်းကျင် • ၂၀၁၃ ခုနှစ်: တပ်ဖွဲ့ဝင် ၃၀၀ ဝန်းကျင် • ၂၀၂၄ ခုနှစ်: တပ်ဖွဲ့ဝင် ၂၀၀ ဝန်းကျင်	
သုံးသပ်ချက်/မှတ်ချက်	မကြာသေးမီနှစ်များမှတိုင်မီအထိ ALP/ALA သည် ရခိုင်အမျိုးသားရေးဝါဒီများအကြား ရေပန်းစားသော အင်အားစုတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှတိုင်မီကာလအထိ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း စစ်ရေးအရ နယ်မြေချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် အခြေခိုင်အောင် တည်ဆောက်ခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့မှုမှာ ၎င်းတို့၏ အကြိုးမားဆုံး အားနည်းချက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်ပိုင်း ဗဟိုအစိုးရနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် (အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး) သဘောတူညီချက် ရရှိခဲ့ပြီးကတည်းက စစ်ရေးအရ အင်အား တည်ဆောက်မှု များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ဘဲ၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင်မူ နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှု လုံးဝကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ (၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁ ရက်တွင် တစ်ကြိမ်၊ နောက်ပိုင်း ၁ bowling ခုနှစ်တွင် တစ်ကြိမ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်)	
ANC/AA - Arakan National Council/Arakan Army ရခိုင်အမျိုးသားကောင်စီ / ရခိုင်တပ်မတော်		တည်ထောင် ၂၀၀၄ ခုနှစ် / ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်
မူဝါဒရည်မှန်းချက်များ	*ရခိုင်ပြည်ရှိ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုအားလုံးအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရရှိရေး *ယဉ်ကျေးမှုမလေ့ထုံးတမ်း အမှတ်လက္ခဏာများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး *မြန်မာနိုင်ငံရှိ အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖြိုဖျက်ရေး	
အဓိကခေါင်းဆောင်များ	ဒေါက်တာခင်မောင်၊ မင်းဇီဝေ (မင်းထွန်း)၊ ထွန်းဇော်	
စစ်အင်အား	စတင်တည်ထောင်ချိန်မှစ၍ တပ်ဖွဲ့ဝင် အင်အား ၁၀၀ နှင့် ၃၀၀ အကြားသာ ရှိခဲ့သည်။	
သုံးသပ်ချက်/မှတ်ချက်	ANC သည် ကနဦးတွင် ရခိုင်အမျိုးသားလှုပ်ရှားမှုတစ်ခုလုံး ညီညွတ်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မျက်နှာစာဖြစ်လာရန် ကြိုးမားသောကတိကဝတ်များဖြင့် စတင်ခဲ့သော်လည်း၊ လက်ရှိအဖွဲ့အစည်းများအကြား ကွဲပြားခြားနားသော အကျိုးစီးပွား များကို စုစည်းပေးနိုင်မည့် ဘုံပလတ်ဖောင်တစ်ခု ဖြစ်လာစေရန်အတွက် ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် အဖွဲ့ဝင်ပိုင်း၌ ခိုင်မာကျစ်လျစ်မှု မရှိခဲ့ပေ။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် အခြေစိုက်သည့် ၎င်းတို့၏ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာတောင်ပံဖြစ်သော AA (ရခိုင်တပ်မတော်) သည် လည်း မူလအဆင့်ထက် ပိုမို၍ စစ်ရေးအင်အား တိုးချဲ့နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ANC/AA သည် စတင်တည်ထောင်ချိန်မှ စ၍ ရခိုင်လူထုအကြား ရေပန်းစားပြီး ယုံကြည်ကိုးစားထိုက်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ခြင်း မရှိသလောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ (မှတ်ချက်။ ။ ဤအဖွဲ့သည် ရက္ခိုင့်တပ်တော် ULA/AA နှင့် သီးခြားစီဖြစ်ပါသည်)	

အခန်း (၂)

အာရက္ခတပ်တော်-ရခိုင်နိုင်ငံရေး ဇာတ်ခုံပြင်ပမှ ကနဦး ဖြစ်တည်မှုကာလ (၂၀၁၀-၂၀၁၅)

က။ အာရက္ခတပ်တော်ထွန်းကားခြင်းမတိုင်ခင်က ရခိုင်နိုင်ငံရေးအခြေအနေ

၂၀၁၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း ရခိုင်နိုင်ငံရေး အခြေအနေကို ULA/AA မဟုတ်သည့် ရခိုင်နိုင်ငံရေး အင်အားစုများက အဓိကလွှမ်းမိုးထားခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ လက်နက်ကိုင်နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ/ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ALP/ALA) က အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ပြီး၊ ရွေးကောက်ပွဲ အခြေပြုနိုင်ငံရေး နယ်ပယ်တွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသား တိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP)၊ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် (ALD) နှင့် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) တို့က ဦးဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သော ALP သည် ကရင်၊ ကချင်နှင့် ရှမ်းအမျိုးသား လှုပ်ရှားမှုများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အောင်မြင်မှု အကန့်အသတ်ရှိခဲ့သည်လည်း ရခိုင် အမျိုးသား တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှု၏ ဆက်လက်တည်ရှိနေမှုကို ကိုယ်စားပြုသည့် သင်္ကေတတစ်ခုရပ် အဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့သည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ နယ်စပ်သုံးဆုံဒေသအနီးတွင် အခြေစိုက်လှုပ်ရှားခဲ့သည့် ALP သည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာစစ်အစိုးရတပ်ဖွဲ့များနှင့် မကြာခဏ တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ပါလက်စတိုနီယံ အထက်ပိုင်းတွင် တပ်ဖွဲ့ဝင်အင်အား ၄၀၀ ခန့်ဖြင့် အခြေစိုက်ခဲ့သော ALP သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဦးသိန်းစိန် နိုင်ငံတော်သမ္မတအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်းမပြုမီ သုံးလခန့်အလို၌ ပါလက်စတိုနီယံရှိ လက်ဘက်ဝစခန်း အခြေပြု အမှတ် (၅၅) ခြေလျင်တပ်ရင်းအား လျင်မြန်သော စစ်ဆင်ရေးတစ်ရပ် ဆင်နွှဲခဲ့ပြီး မြန်မာစစ်သား လေးဦး သေဆုံးစေခဲ့သည်။

ထိုကာလတွင် ULA/AA သည် ရခိုင်ဒေသအတွင်း အခြေကုပ်ယူနိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ လက်ရှိ ULA/AA ၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ခိုင်သူခသည် ထိုစဉ်က ALP ၏ တွဲဖက်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး (၂) အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ထိုနှစ်အတွင်း အနောက်ဘက် မြန်မာနယ်စပ်ဒေသရှိ စစ်တပ်စခန်းတစ်ခုအား တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် စစ်ရေး စီမံချက်ကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ကြောင်း နှင့် ပါတီအနေဖြင့်လည်း ထိုကာလအတွင်း စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုအခြေအနေများအရ ALP ခေါင်းဆောင်ပိုင်းသည် နေပြည်တော် အစိုးရအပေါ်သာမက ရခိုင်ပြည်သူလူထုကြား၌လည်း မိမိတို့၏ တည်ရှိမှုနှင့် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို ပြသရန် လိုအပ်သည်ဟု ယူဆခဲ့ပုံရသည်။

သို့ရာတွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အစောပိုင်းမှစတင်၍ ALP သည် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်ကို ပိုမိုအလယ်အလတ်ကျသည့် လမ်းစဉ်သို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် အစိုးရနှင့် အချက်ငါးချက်ပါ သဘောတူညီမှုတစ်ရပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ယင်းတို့တွင် (၁) အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး၊ (၂) ALP အား ဆက်ဆံရေး ရုံးများ ဖွင့်လှစ်ခွင့်ပြုရေး၊ (၃) ကြိုတင် ညှိနှိုင်းမှု မရှိလဲ တစ်ဖက် နှင့် တစ်ဖက် နယ်မြေဖြတ်ကျော်ခြင်းမပြုရေး၊ (၄) ALP တပ်ဖွဲ့ဝင်များ တစ်နိုင်လုံး အတိုင်းအတာဖြင့် လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ပြုရေးနှင့် (၅) ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ဆွေးနွေးပွဲများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားရန်

ကတိကဝတ်ပြုရေးတို့ ပါဝင်သည်။ အဆိုပါ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု၏ နောက်ခံအခြေအနေသည် ALP ခေါင်းဆောင်များအတွက် အတော်အသင့် အပြုသဘောဆောင်ခဲ့သည်။ သတင်းမီဒီယာများ၏ ဖော်ပြချက်များအရ ALP ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးခိုင်စိုးနိုင်အောင်သည် ရန်ကုန်မြို့မှ လေကြောင်းဖြင့် စစ်တွေမြို့သို့ ရောက်ရှိလာချိန်တွင် ဒေသခံ ပြည်သူ ထောင်နှင့်ချီ၍ ALP အလံများကို ကိုင်ဆောင်လျက်၊ ALP အား ကြိုဆိုထောက်ခံကြောင်း ရေးသားထားသည့် ဆိုင်းဘုတ်များနှင့် ပိုစတာများကို ကိုင်ဆောင်ကာ ရခိုင်ရိုးရာစည်များ တီးခတ်၍ နွေးထွေးစွာ ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) သည် နိုင်ငံရေးအရ စိန်ခေါ်မှုကြီးတစ်ရပ်နှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး နှစ်လခန့်အကြာတွင် ရခိုင်နှင့် ရိုဟင်ဂျာ အသိုင်းအဝိုင်းများအကြား လူမျိုးရေးအခြေပြု အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခများသည် ပြည်နယ်အနှံ့ နေရာအများအပြား၌ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြီး၊ ယင်းပဋိပက္ခများသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လနှင့် အောက်တိုဘာလတို့တွင် နှစ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ် ပဋိပက္ခ၏ အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလတွင် ရမ်းဗြဲမြို့နယ်၌ ရခိုင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီး တစ်ဦးအား အဓမ္မပြုကျင့်သတ်ဖြတ်ခံရမှုဖြစ်သည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်၏ နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် လူအုပ်စုအချင်းချင်း တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် တန်ပြန်တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး လူပေါင်း အနည်းဆုံး ၇၈ ဦး သေဆုံးကာ ၈၇ ဦး ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ ထို့ပြင် နေအိမ်ပေါင်း ၄,၈၀၀ နီးပါး ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ ယင်းနှစ် ဇွန်လအတွင်းတွင်ပင် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်က အဆိုပါ အခြေအနေအား အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာခဲ့ပြီး အစိုးရတပ်ဖွဲ့များကိုလည်း အခြေအနေတည်ငြိမ်ရေးအတွက် ရခိုင်သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုဖြစ်စဉ်များသည် ALP အနေဖြင့် မကြာသေးမီက ရရှိထားသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်အပေါ် ထားရှိခဲ့သော မျှော်လင့်ချက်များ နှင့် နိုင်ငံရေး ရပ်တည်မှုတို့ အပေါ် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် အစိုးရက ဒေသတွင်း "ရခိုင်နှင့် ဘင်္ဂလီမွတ်စလင်များအကြား မတည်ငြိမ်မှုနှင့် ပဋိပက္ခများ" ရှိနေကြောင်း အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ကျောက်တော်မြို့ရှိ ALP ဆက်ဆံရေးရုံး ဖွင့်လှစ်မည့် အစီအစဉ်ကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် အောက်တိုဘာလတွင် ဒုတိယအကြိမ် အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခများ ထပ်မံဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ယင်းအကြိမ်တွင် ပဋိပက္ခများဖြစ်ပေါ်ရသည့် အဓိက အကြောင်းရင်းကို ရှင်းလင်းစွာ မတွေ့ရှိရသော်လည်း လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြား ကြောက်ရွံ့မှုနှင့် မုန်းတီးမှုများ ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာခဲ့ပြီး ပိုမိုခနစ်တကျ စီမံဖွဲ့စည်းထားသည့် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ယင်းကြောင့် လူသေဆုံးမှု၊ ဒဏ်ရာရရှိမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုဆုံးရှုံးမှုများ ပိုမိုများပြားလာခဲ့သည်။ သတင်းရင်းမြစ်များအရ လူပေါင်း ၈၉ ဦး သေဆုံးပြီး ၁၃၆ ဦး ဒဏ်ရာရရှိကာ နေအိမ်ပေါင်း ၅,၃၅၁ လုံး ပျက်စီးခဲ့ပြီး နှစ်ဖက်အသိုင်းအဝိုင်းမှ လူပေါင်း ၃၂,၂၃၁ ဦးမှာ အိုးအိမ်မဲ့ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် လူမျိုးရေးအခြေပြု ပဋိပက္ခများသည် နောင်နှစ်များစွာအထိ ရခိုင်နိုင်ငံရေးကို ပုံဖော်သွားမည့် အရေးပါသော အလှည့်အပြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးသော အခြေအနေအောက်တွင် ရခိုင်ဒေသရှိ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ အနာဂတ်အပေါ် မလုံခြုံမှုနှင့် မသေချာမှုများကို

ခံစားခဲ့ရသည်မှာ ထင်ရှားသည်။ ထို့အပြင် လူမှုကွန်ရက်မီဒီယာများမှ တစ်ဆင့် ပျံ့နှံ့လာသော သတင်းအမှားများနှင့် သတင်းမှားဖြန့်ဝေမှုများကလည်း အခြေအနေကို ပိုမိုဆိုးရွားစေခဲ့သည်။ ရခိုင်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် "မွတ်စလင်များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှု" ဟု ယူဆသော အခြေအနေများမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်မည့် အင်အားတစ်ရပ် လိုအပ်လာခဲ့သော်လည်း မြန်မာ့တပ်မတော် အား ထိုလိုအပ်ချက်ကို ဖြေရှင်းပေးမည့် အဓိကဇာတ်ကောင် အဖြစ် မရှုမြင်ခဲ့ကြပေ။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ALP သည် မြန်မာအစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အခြေအနေတွင် ရှိနေခဲ့ပြီး ရခိုင်လူထုအတွင်း တိုးပွားလာနေသော ပိုမိုအစွန်းရောက်သည့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ထိန်းကျောင်းနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

အခြားတစ်ဖက်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းအတွင်း ရခိုင်တိုင်းရင်းသား များ တိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးတွင် ဦးဆောင်အင်အားတစ်ရပ်အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သော ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) ၏ နိုင်ငံရေးအခန်းကဏ္ဍ လျော့နည်းသွားမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော နိုင်ငံရေးလစ်ဟာချက်အပေါ်အခွင့်ကောင်းယူကာ RNDP ကို ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၆ ရက်နေ့တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ RNDP သည် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ပြီး ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ် ၄၄ နေရာအနက် ၃၇ နေရာတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ယင်းတွင် အမျိုးသားလွှတ်တော် ၇ နေရာ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၉ နေရာနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ၁၈ နေရာ ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် ရသေ့တောင်၊ စစ်တွေ၊ ပုဏ္ဏားကျွန်း၊ ကျောက်တော်၊ မြောက်ဦး၊ ပေါက်တော၊ မင်းပြား၊ မြေပုံနှင့် ကျောက်ဖြူ မြို့နယ်တို့ရှိ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာအားလုံးကို RNDP က အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ သို့သော် မြောက်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းရှိ တချို့ မြို့နယ်များတွင်မူ စစ်တပ် ကျောထောက် နောက်ခံပြု ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) က အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ RNDP ၏ အဓိကခေါင်းဆောင်များတွင် ဒေါက်တာအေးမောင်၊ ဦးလှစောနှင့် ခိုင်ပြည်စိုးတို့ ပါဝင်ကြသည်။ ပါတီ၏ အဓိကနိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များမှာ (၁) စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ (၂) နိုင်ငံရေးကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် နှင့် (၃) တိုင်းရင်းသားတန်းတူညီမျှမှု ဖော်ဆောင်ရေးတို့ဖြစ်ကြသည်။

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ပါတီခေါင်းဆောင်များ၏ ပြောကြားချက်များကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လမ်းစဉ် သည် ရခိုင်ပြည်သူများအတွက်သာမက နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးအတွက် မရေရာမှုများ နှင့် ပြည့်နှက်နေကြောင်း ထင်ရှားစေခဲ့သည်။ ဒေါက်တာ အေးမောင် မှ စစ်တပ်ကျောထောက်နောက်ခံပြု ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) သည် အစိုးရ၏ အရင်းအမြစ်များကို အသုံးချ၍ မဲအပြတ်အသတ်ဖြင့် အနိုင်ရရှိရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ပါက တိုင်းရင်းသားပါတီများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို သပိတ်မှောက်နိုင်ကြောင်း သတိပေးခဲ့သည်။ ယင်းပြောကြားချက်သည် USDP အနေဖြင့် ဒေသအတွင်း အာဏာပြုကျင့်မှုများ ဆောင်ရွက်၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာများကို လက်ဝါးကြီးအုပ်သွားနိုင်သည့် အလားအလာကို ထင်ဟပ်စေခဲ့သည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် RNDP မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ကိုးဦးသည်လည်း USDP ၏ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ တရားစွဲဆိုမှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ သတင်းများအရ USDP သည် ရခိုင်တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ် ကိုးဦးအား မဲလိမ်လည်မှု၊ RNDP ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအား ထောက်ခံရန် လူထုကို စည်းရုံးရာတွင်

ယခင်စစ်အစိုးရနှင့် USDP အပေါ် မှားယွင်းသော စွပ်စွဲချက်များ အသုံးပြုခဲ့မှု၊ ထို့ပြင် မဲရုံတာဝန်ရှိသူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဥပဒေနှင့်မညီသော နည်းလမ်းများဖြင့် မဲလက်မှတ်များ ရယူခဲ့မှု စသည့် စွပ်စွဲချက်များဖြင့် တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် RNDP ကိုယ်စားလှယ် ကိုးဦးအနက် တစ်ဦးမှာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်မှ ဖယ်ရှားခံခဲ့ရသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးလှမောင်တင် (တပ်မတော်အရာရှိဟောင်း ဗိုလ်မှူးကြီးတစ်ဦး) ဦးဆောင်၍ ဖွဲ့စည်းသည့်အခါ RNDP အား ပြည်နယ်အဆင့် ဝန်ကြီးဌာန သုံးခုဖြစ်သည့် (၁) ငါးလုပ်ငန်း၊ မွေးမြူရေး၊ သတ္တုနှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊ (၂) စက်မှု၊ အလုပ်သမားနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ (၃) ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုဝန်ထမ်း ကယ်ဆယ်ရေး နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာနတို့ကို တာဝန်ယူခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ပြည်နယ်အဆင့် ဝန်ကြီးဌာနစုစုပေါင်း ကိုးခုရှိခဲ့သော်လည်း နယ်စပ်ရေးရာ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးကဲ့သို့ အရေးပါသည့် ဝန်ကြီးဌာနများကို USDP အဖွဲ့ဝင်များက ဆက်လက် ထိန်းချုပ်ထားခဲ့သည်။ ထို့အပြင် RNDP ခေါင်းဆောင်များသည် နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ၎င်းတို့၏ ရည်မှန်းချက်များကို လက်ရှိနိုင်ငံရေးဖွဲ့စည်းပုံအောက်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ရန် ခက်ခဲကြောင်းကိုလည်း ကောင်းစွာ သဘောပေါက်ထားကြကြောင်းကို RNDP ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးလှစောက အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။

"RNDP သည် ပြည်နယ်အစိုးရတွင် ဝန်ကြီးနေရာ သုံးနေရာ ရရှိခဲ့ပေမဲ့ အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် မည်မျှရရှိမည်ကို မသိရသေးပါ။ မဲဆွယ်ကာလအတွင်း ပြည်သူများအား ပေးထားသော ကတိကဝတ်များကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းသည် ယင်းအချက်အပေါ် မူတည်နေသည်။ ပြည်နယ်အစိုးရများ တည်ရှိနေသော်လည်း ဗဟိုအစိုးရအရာရှိများက အာဏာအားလုံးကို ဆက်လက်ချုပ်ကိုင်ထားမည်ဆိုပါက ထူးခြားသော ကွာခြားချက်တစ်စုံတစ်ရာ ရှိလာမည်မဟုတ်ပေ။"

၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် လူမျိုးရေးအခြေပြု အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားလာချိန်၌ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းတွင် ပြောင်းလဲမှုအသစ်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ RNDP ၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ရခိုင်ပြည်နယ်က စစ်တွေမြို့အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို ကိုယ်တိုင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံ၍ နေအိမ်ရာပေါင်းများစွာ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ပြီး ရခိုင်ပြည်သူများ၏ လုံခြုံရေးအတွက် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ တိုးမြှင့်ချထား ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် RNDP သည် မွတ်စလင်များအား တတိယနိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများသို့ နေရာချထားပေးရမည်ဟူသော သမ္မတဦးသိန်းစိန်၏ အငြင်းပွားဖွယ် အဆိုပြုချက်များကိုလည်း အတိအလင်း ထောက်ခံခဲ့သည်။ ယင်းအဆိုပြုချက်ကို ကုလသမဂ္ဂ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး (UNHCR) က ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ ဒေါက်တာအေးမောင်ကလည်း ၁၉၈၂ ခုနှစ် နိုင်ငံသားဥပဒေကို ကိုးကား၍ တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာသူများသည် ဒုက္ခသည် စခန်းများတွင် နေထိုင်သင့်ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။

တစ်ဖက်တွင်လည်း အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သည့် ဖြစ်စဉ်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအတွင်း မင်းပြားမြို့နယ်၌ RNDP အဖွဲ့ဝင် နှစ်ဦးသည် ရခိုင်ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များအား ရခိုင်လူမျိုးများကိုသာ

ဆန်ရောင်းချရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်ဟုဆိုကာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ ဖမ်းဆီးခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။ ၎င်းတို့သည် နောက်ထပ် အဓိကရုဏ်းများ ဖြစ်ပွားစေရန် လှုံ့ဆော်မှုများ မပြုလုပ်ရန် သတိပေးခံရပြီးနောက် ပြန်လည်လွှတ်မြှောက်လာခဲ့သည်။ ယင်းသည် ပဋိပက္ခ စတင်ဖြစ်ပွားချိန်မှစ၍ RNDP အဖွဲ့ဝင်များ ဖမ်းဆီးခံရသည့် တတိယအကြိမ်မြောက် ဖြစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။

ထို့ထက် အရေးကြီးသည်မှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် RNDP လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၁၄ ဦးသည် သမ္မတ၏ သုံးသပ်အစီရင်ခံစာတစ်ရပ်ကို လွှတ်တော်တွင် ဖတ်ကြားခြင်းမပြုနိုင်စေရန် ကန့်ကွက်တားဆီးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် အဆိုပါ အစီရင်ခံစာတွင် ရခိုင်လူမျိုးအချို့က "အလွန်အကျွံ လူမျိုးရေးမုန်းတီးမှု" ကို လှုံ့ဆော်ခဲ့ပြီး "ဘင်္ဂလီမွတ်စလင်များ" အပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများကို ထောက်ခံအားပေးခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည့် အပိုင်းကို ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းနောက် ဒေါက်တာအေးမောင်က "ကျွန်ုပ်တို့သည် အကြမ်းဖက်တတ်သော လူမျိုးဖြစ်သည်ဟူသည့် စွပ်စွဲချက်ကို လက်မခံနိုင်ပါ" ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

ဤကာလအထိ ရခိုင်နိုင်ငံရေးသည် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်/ ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALA/ALP) နှင့် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ တိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) တို့၏ လွှမ်းမိုးမှုအောက်တွင် ရှိနေခဲ့သည်။ ALA/ALP အတွက်မူ အလားအလာကောင်းသော အစပြုမှုများ ရှိခဲ့သော်လည်း အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခဲ့သော ကတိကဝတ်များနှင့် အစိုးရအပေါ် ယုံကြည်မှု လျော့နည်းလာခြင်းတို့သည် ထိုကာလ၏ အဓိကသတ်မှတ်လက္ခဏာများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ RNDP အတွက်မူ အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ လူမျိုးရေးပဋိပက္ခကာလအတွင်း အစိုးရမူဝါဒများနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုတို့မှ စတင်ကာ နောက်ပိုင်းတွင် တင်းမာမှုများ တဖြည်းဖြည်း မြင့်တက်လာသည့် လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ထိုအချိန်တွင် ANC/AA သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးတွင် အလွန်နည်းပါးသော အခန်းကဏ္ဍသာ ရှိခဲ့ပြီး ULA/AA မှာမူ ကချင်ဒေသ စစ်ပွဲတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားရင်း တပ်သားစုဆောင်းခြင်း၊ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ပေးခြင်းနှင့် ရန်ပုံငွေရှာဖွေခြင်း စသည့် တပ်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို စတင်ဆောင်ရွက်နေသည့် အဆင့်တွင်သာ ရှိနေခဲ့သည်။

ခ။ ဘုံအကျပ်အတည်းမှ ပေါင်းစည်းညီညွတ်ရေးသို့

၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်း အားလုံးအတွက် လုံခြုံရေး စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ပိုမိုမြင့်တက်စေခဲ့သည်။ မွတ်စလင်လူ့အဖွဲ့အစည်းက ၎င်းတို့အနေဖြင့် ‘ဗုဒ္ဓဘာသာ’ အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် အကြီးအကျယ် ခွဲခြားဆက်ဆံ ခံနေရသည်ဟု ရှုမြင်ကြပြီး ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများကမူ မိမိတို့အနေဖြင့် ‘မွတ်စလင်ရိုဟင်ဂျာ’ ခြိမ်းခြောက်မှုဟု ယူဆထားသည့် အန္တရာယ်တစ်ခု ကြီးထွားလာချိန်တွင် မိမိတို့ အတွက် ‘ဗမာ’ တိုင်းရင်းသားအစိုးရကို အားကိုး၍မရနိုင်ကြောင်း ယူဆ လာကြပြီး မိမိတို့၏ လုံခြုံရေးကို မိမိတို့ဘာသာ စီမံဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ခံစားခဲ့ကြရသည်။

ထိုဖြစ်ရပ်သည် မွတ်စလင်နှင့် ရခိုင် နှစ်ခုစလုံး၏ နိုင်ငံရေးတွင် နောက်ထပ် အလှည့်အပြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ မွတ်စလင်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက်မူ ၂၀၁၄ ခုနှစ်ဝန်းကျင်မှစတင်၍

အာရကန်ရီဟင်ဂျာကယ်တင်ရေးတပ်မတော် (ARSA) ပေါ်ပေါက်လာခြင်းနှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အရှိန်အဟုန်မြင့် လှုပ်ရှားလာခြင်းတို့သည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှု၏ တုံ့ပြန်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများအတွက်မူ မတူညီသော နိုင်ငံရေး အုပ်စုများအကြား အမျိုးသားညီညွတ်ရေး တောင်းဆိုသံမှာ သိသိသာသာ အားကောင်းလာခဲ့သည်။ လက်နက်ကိုင်နိုင်ငံရေးနှင့် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေး နှစ်ရပ်စလုံးတွင် ညီညွတ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အနက် ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများတိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) နှင့် ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) တို့ ပူးပေါင်းကာ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) အဖြစ် ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းလည်း အပါအဝင်ဖြစ်ကြောင်း လွန်ခဲ့သော ခြောက်လက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အစည်းအဝေးတစ်ခုအတွင်း RNDP ဥက္ကဋ္ဌက ယခုကဲ့သို့ ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။

“ALD က ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ရှေ့ဦး ဖြစ်တယ်။ သူတို့က ၁၉၈၈ ခုနှစ်ကတည်းက ရခိုင်ပြည်သူတွေအတွက် တိုက်ပွဲဝင်လာကြတာ။ RNDP အနေနဲ့လည်း ရခိုင်ပြည်သူတွေကို စည်းလုံးညီညွတ်စေဖို့နဲ့ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးကို ဖော်ဆောင်နိုင်ဖို့ အမြဲတစေ အိပ်မက်မက်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခု နောက်ဆုံးမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အိပ်မက်ကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ကြပြီ”

တစ်ဖက်တွင် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ၏ အစိုးရနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများသည် သိသာထင်ရှားသော တိုးတက်မှု မရှိခဲ့ပေ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလက ချင်းမိုင်မြို့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော အစည်းအဝေးသည် သဘောတူညီချက်တစ်စုံတစ်ရာမရရှိဘဲ ပြီးဆုံးခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် လူမျိုးစုအကြား ပဋိပက္ခများကို အကြောင်းပြကာ အစိုးရအနေဖြင့် ယခင်အစည်းအဝေးများတွင် တောင်းဆိုထားခဲ့သော အချက်များ (စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အထူးအခွင့်အရေးများ၊ ဆက်ဆံရေးရုံး ဖွင့်လှစ်ခွင့်နှင့် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရေး သဘောတူညီချက်များ) ကို အချိန်ဆွဲနေသည်ဟု ALP က စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မေလအတွင်း ထွက်ပေါ်ခဲ့သော အစီရင်ခံစာများတွင် တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာသူများကို တားဆီးရန် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်တောက်လျှောက်တွင် ALP အနေဖြင့် ကင်းလှည့်ရန် စိတ်ဝင်စားကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း၊ အစိုးရက ၎င်း၏ “နယ်ခြားစောင့်တပ်” (BGF) အစီအမံများပြင်ပမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး တောင်းဆိုမှုများကို ပယ်ချခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ပိုမို အရေးကြီးသည်မှာ ALP အနေဖြင့် အာရကန္တတပ်မတော် (AA) နှင့် ပူးပေါင်း ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေးအတွက် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နေကြောင်း ALP ခေါင်းဆောင်များက ထုတ်ဖော် ပြောကြားခဲ့သည်။

တဖြည်းဖြည်းချင်းပင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ULA/AA သည် ရခိုင်ဒေသအတွင်းသို့ ၎င်း၏ဩဇာအာဏာကို ချဲ့ထွင်လာခဲ့ပြီး စစ်သည်အင်အား ၁,၅၀၀ ကျော်ရှိကြောင်း ကြေညာခဲ့ရာ၊ ယင်းမှာ ရှိနှင့်ပြီးသား ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအားလုံးတွင် အင်အားအကြီးဆုံး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကျရောက်သော စစ်တပ်တည်ထောင်ခြင်း ၅ နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့၌ AA ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်က ၎င်း၏ ပထမဆုံးသော ရုပ်သံ မိန့်ခွန်းကို ထုတ်လွှင့်ခဲ့ပြီး၊ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး၏ ရှုပ်ထွေးသော နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းအကြား အဖွဲ့၏ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် သံတမန်ရေးရာမဟာဗျူဟာများကို ဟန်ချက် ညီညီ ဦးဆောင်နိုင်ရန် ‘ရက္ခိတလမ်းစဉ်’ (Way of Rakhita - WOR) ကို မိတ်ဆက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရခိုင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေး၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအဖြစ် ‘ရခိုင်အမျိုးသားညီလာခံ’ ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့မှ မေလ ၁ ရက်နေ့အထိ ကျောက်ဖြူမြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ထိုညီလာခံ၏ ဖြစ်မြောက်ရေးကော်မတီဝင်များမှာ ALD ဥက္ကဋ္ဌ ဦးသာဘန်၊ RNDP ဗဟိုကော်မတီဝင် ဦးဇော်အေးမောင်၊ ALP အတွင်းရေးမှူး ခိုင်သုခနှင့် အာရက္ခတပ်တော် (AA) ခေါင်းဆောင် ကျော်ဟန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ညီလာခံ၏ အဓိကတောင်းဆိုချက်တစ်ခုမှာ ရခိုင်ဒေသကို ပြင်ပခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် ‘ရခိုင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်မတော်’ (ANDA) ဖွဲ့စည်းရန်ဖြစ်သည်။ တစ်ဖက်တွင် ANP အနေဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ပြင်ဆင်နေပြီး ALP သည် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် ကနဦး အဖွဲ့ရှစ်ဖွဲ့အနက် တစ်ဖွဲ့ဖြစ်လာသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ AA ကို မြန်မာအစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့က လက်ရှိသွားနေသော ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် တန်းတူရည်တူ ပါဝင်ခွင့်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုပေးပယ်ချခဲ့သည်။

ကာလ (၁)။ နိုင်ငံရေးအနားသတ်အင်အားစုအဖြစ် ရပ်တည်သည့်ကာလ (၂၀၁၀–၂၀၁၅)

ရှုထောင့်	AA/ULA အခြေအနေ	ULA/AA မဟုတ်သည့် အခြားအဖွဲ့များ၏ အခြေအနေ
စစ်ရေး အင်အား	ရခိုင်ဒေသအတွင်း အခြေစိုက်လှုပ်ရှားမှု နည်းခဲ့ပြီး၊ အဓိကအားဖြင့် အင်အားစုဆောင်းခြင်း၊ စစ်သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် ရန်ပုံငွေ ရှာဖွေခြင်းတို့ကိုသာ အာရုံစိုက် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ထိုကာလအတွင်း AA သည် ရခိုင်ဒေသထက်ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ပိုမိုတက်ကြွစွာ လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် စစ်သည် အင်အား ၁,၅၀၀ ခန့် ရှိလာသော်လည်း ရခိုင်ဒေသအတွင်း စစ်ဆင်ရေး နယ်မြေစိုးမိုးမှုများ မစတင်နိုင်ခဲ့ပေ။"	ALP တွင် စစ်သည် အင်အား ၄၀၀ မှ ၆၀၀ ထိ ရှိခဲ့ပြီး မြန်မာ စစ်တပ်နှင့် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် NCA လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သည်။ ANC/AA တွင် စစ်သည် အင်အား ၁၀၀ မှ ၃၀၀ ရှိပြီး ရခိုင်ပြည်တွင် စစ်ရေး လှုပ်ရှားမှု မရှိသေးချေ။

တရားဝင်မှု	ထိုစဉ်က အဖွဲ့အစည်းကို ရခိုင်ပြည်သူလူထုအကြား လူသိနည်းသေးပြီး၊ NCA နှင့် တရားဝင်ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ခွင့်မရခဲ့သည့်အပြင် မြန်မာအစိုးရ၏ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုကိုလည်း မရရှိခဲ့ပေ။	RNDP/ANP ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ တရားဝင်မှု အားကောင်းခြင်း (၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အမတ်နေရာ ၃၇ နေရာထိ အနိုင်ရရှိခြင်း) ALP - သမိုင်းကြောင်း အစဉ်အလာအရ တော်လှန်ရေးဆိုင်ရာ တရားဝင်မှုရှိခဲ့သော်လည်း အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကြောင့် မှေးမှိန်သွားခဲ့သည်။
------------	--	---

အခန်း (၃)

ရခိုင်အမျိုးသားပါတီခေတ် နှင့် ULA/AA ပေါ်ပေါက်လာခြင်း (၂၀၁၅-၂၀၂၀)

က။ မအောင်မြင်ခဲ့သော ညီညွတ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုနှင့် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေး၏ ကျဆုံးမှု

ထိုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အပြီးတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အပါအဝင် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ အထွေထွေမျှော်လင့်ချက်များမှာ အလွန် မြင့်မားခဲ့သည်။ ယင်းအလှည့်အပြောင်းသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းမှုအပြီး ဆယ်စုနှစ်များစွာအတွင်း ပထမဆုံး အကြိမ်အဖြစ် အရပ်သားဦးဆောင်သော အစိုးရတစ်ရပ်ကို ပေါ်ထွက်လာစေလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။ ANP ပါတီသည် ပြည်နယ်တွင်း ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည့် အမတ်နေရာ ၄၇ နေရာအနက် ၂၃ နေရာ၌ အနိုင်ရရှိကာ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရှိခဲ့သဖြင့် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်း နိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ချက် အလွန်ပင် ကြီးမားခဲ့သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) သည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် တောင်ပြိုကမ်းပြို အနိုင်ရရှိခဲ့သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီက NLD နှင့် ANP အကြား ရှင်းလင်းပြတ်သားသော နိုင်ငံရေးနားလည်မှု တစ်စုံတစ်ရာ မရှိခဲ့ပေ။

သို့သော်လည်း ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များ မည်သို့ပင်ရှိစေကာမူ (NLD ပါတီမှ ဖြစ်လာမည့်) နိုင်ငံတော်သမ္မတတွင်သာ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များကို ခန့်အပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု NLD က အခိုင်အမာဆိုကာ ၎င်းတို့၏ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးညီပုကို အဆိုပြုခဲ့သောအခါ တင်းမာမှုများ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ရခိုင်လူထုအကြား အများစုက သဘောမတူ လက်မခံကြသည့် NLD ၏ ဤလုပ်ဆောင်ချက်သည် ANP လွှမ်းမိုးထားသော ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကို အခြားအစွန်းတစ်ဖက်သို့ တွန်းပို့ခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လနှောင်းပိုင်းတွင် ဦးညီပုကို ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ချိန်တွင် ၎င်းတို့၏ နောက်ဆုံးအတိုက်အခံပြုမှုအဖြစ် ANP လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဆယ်ကျော်ခန့်သည် ပြည်နယ်လွှတ်တော် အစည်းအဝေးမှ သပိတ်မှောက် ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ အချို့သော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဝမ်းနည်းခြင်းအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် လက်မောင်းတွင် အနက်ရောင်ပတ်တီးများ ပတ်ဆင်ခဲ့ကြပြီး၊ ထောက်ခံသူများကလည်း စစ်တွေမြို့နှင့် အခြားမြို့နယ်များတွင် အကြီးအကျယ် ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ အမှန်စင်စစ်တွင် ANP အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်ကို မလိုက်လျောပါက NLD အစိုးရအပေါ် "အင်အားကြီးအတိုက်အခံ" အဖြစ် ရပ်တည်သွားမည်ဟု ကြိုတင်ခြိမ်းခြောက်ထားခဲ့ပြီး ပါတီပိုင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားလုံးကို သပိတ်မှောက်သွားမည်ဟုပင် ကြေညာခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း ANP ပါတီသည် NLD အစိုးရကို တစ်စုတစ်စည်းတည်း ရင်ဆိုင်မည့် အတိုက်အခံပါတီတစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေရန် ခက်ခဲခဲ့သည်။ ပါတီချင်း ပေါင်းစည်းထားသည့် ALD သည် ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များကတည်းက NLD နှင့် ပိုမိုရင်းနှီးသော ပါတီတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပြီး NLD အပေါ် ပျော့ပျောင်းသော သဘောထားကို ကိုင်စွဲခဲ့သည်။ ဥပမာ NLD အနေဖြင့် ALD ၏ အဓိကခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးအေးသာအောင်ကို အမျိုးသားလွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်

တစ်ဦးတည်းအလိုက် ဖိတ်ခေါ်ခန့်အပ်ခဲ့ရာ RNDP အစုအဖွဲ့က ယင်းလုပ်ရပ်ကို သစ္စာဖောက်မှုတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ခဲ့ကြသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း သူသည် ANP ၏ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်မှုတွင် ရွေးချယ်ခြင်း မခံခဲ့ရပေ။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ယခင် ALD အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းများက RNDP အစုအဖွဲ့သည် ပါတီတွင်း နိုင်ငံရေးတွင် "အသာစီးရယူထားပြီး" ၎င်းတို့ကို "ဖိနှိပ်နေသည်" ဟု ညည်းတွားခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် ANP ၏ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီ (CEC) တွင် ပါဝင်သော ထင်ရှားသည့် ALD အဖွဲ့ဝင် ခြောက်ဦးက ပါတီ၏ ဦးတည်ချက်ကို လူသိရှင်ကြား ကန့်ကွက်ခဲ့ကြပြီး၊ ၎င်းတို့ကို ပါတီမှ ထုတ်ပယ်ပါက ANP ပါတီ "ပြိုကွဲသွားလိမ့်မည်" ဟု သတိပေးခဲ့ကြသည်။

တစ်ဖက်တွင်လည်း RNDP အစုအဖွဲ့က ပြတ်ပြတ်သားသား တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ALD အဖွဲ့ဝင်များကို ဖိတ်ကြားခြင်းမပြုဘဲ ကျင်းပခဲ့သည့် အစည်းအဝေးတစ်ခုအပြီးတွင် ပါတီခေါင်းဆောင်ပိုင်း နှင့်သဘောထား ကွဲလွဲသူ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီ (CEC) အဖွဲ့ဝင် ခြောက်ဦးစလုံးကို ရာထူးမှ ထုတ်ပယ်ခဲ့သည်။ RNDP တက်မှ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ထိုအတိုက်အခံအစုအဖွဲ့ကို "အမြစ်ပြတ် ချေမှုန်း" လိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အားပြိုင်မှုမှာ ပြီးဆုံးသွားခြင်း မရှိသေးချေ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဗဟိုကော်မတီက စစ်တွေမြို့နယ် အလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီကို "လုပ်ဆောင်ချက် အားရကျေနပ်မှုမရှိခြင်း" ကြောင့် ဖျက်သိမ်းလိုက်သည့်အခါ၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်မှ ကော်မတီဝင် ခြောက်ဦးက ၎င်းတို့ထောက်ခံသော ဒေသခံခေါင်းဆောင်များကို ထုတ်ပယ်မှုအပေါ် မကျေနပ်သဖြင့် ဆန္ဒပြသည့်အနေဖြင့် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့ကြသည်။

တစ်နှစ်အကြာ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ပါတီတွင်းစိတ်ဝမ်းကွဲမှုမှာ နောက်ဆုံးအဆင့်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ လအတော်ကြာ တင်းမာမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးနောက် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) အတွင်းရှိ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) အစုအဖွဲ့မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၃ ဦးသည် သုံးရက်ဆက်တိုက် တစ်ဦးပြီးတစ်ဦး နုတ်ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့နုတ်ထွက်ရာတွင် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက "ပါတီနှစ်ခုဟာ လျှောက်လှမ်းမယ့် လမ်းစဉ်ချင်းမတူညီတာကြောင့်" ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့ကြောင်း ပြောခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပါတီစိတ်ဝမ်းကွဲမှု၏ နောက်ဆုံးအကျိုးဆက်အနေဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ALD က သီးခြားနိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုအဖြစ် ပြန်လည် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။

ရခိုင်လက်နက်ကိုင်နိုင်ငံရေးတွင် ညီညွတ်မှု တည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများသည် ကျရှုံးမှုနှင့်သာ အဆုံးသတ်ခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း တရားဝင်ဆွေးနွေးပွဲ သုံးကြိမ်ပြုလုပ်ပြီး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးကော်မတီတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းရန် သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့သော်လည်း ပလက်ဝဒေသတွင် ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA) ၏ အင်အားကြီးမားလာမှု၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) က တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့မှုတို့ကြောင့် အဆိုပါဆွေးနွေးပွဲများမှာ မည်သည့်ရလဒ်မျှ ထွက်ပေါ်မလာဘဲ လမ်းစပျောက်ခဲ့ရသည်။ မှတ်တမ်းများအရ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA) ၏ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့အဖြစ် ရခိုင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး၊ ယင်းမှာ ညီညွတ်ရေးကြိုးပမ်းမှုများ ခရီးမတွင်တော့ဘဲ AA ခေါင်းဆောင်များက ၎င်းတို့ဘာသာ သီးခြားလမ်းစဉ်ဖြင့် လျှောက်လှမ်းရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည့် လက္ခဏာကို ပြသသည်။

ထိုသို့ဖြစ်ပြီးနောက် ၂၀၁၆ ခုနှစ်လယ်ပိုင်းတွင် အပြန်အလှန်စွပ်စွဲ ပြစ်တင်မှုများနှင့် ထိပ်တိုက်တွေ့သော သတင်းများ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဇွန်လသို့ ရောက်သောအခါ တင်းမာမှုများမှာ လူထုရှေ့မှောက်၌ အငြင်းပွားမှုအဖြစ် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ပလက်ဝမြို့နယ်အတွင်း မိမိတို့ထံမှ စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ လက်နက်များနှင့် အခြားထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများကို ခိုးယူသွားသော ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ALA) စစ်သည်တစ်ဦးကို AA တပ်ဖွဲ့ဝင်များက ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားကြောင်း AA ပြန်ကြားရေးတာဝန်ခံ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး ကျော်ဟန်က ပြောကြားခဲ့သည်။ အဆိုပါ စွပ်စွဲချက်အပေါ် ALP ဘက်က ငြင်းဆိုခဲ့ပြီး တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး ခိုင်အောင်စိုးသန်းက "ကျွန်တော်တို့က ရက္ခိုင့်တပ်တော်ကို ဘယ်လိုလုပ် စားပြတိုက်လို့ ရမှာလဲဗျာ။ ရယ်စရာကြီးပါ။ ဒါက လုံးဝမဖြစ်နိုင်ပါဘူး" ဟု တုံ့ပြန်ပြောဆိုခဲ့သည်။

တင်းမာမှုများ ဆက်လက်မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ၂၀၁၇ ခုနှစ် မေလတွင် ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA) သည် ၎င်း၏ တရားဝင်ဖွဲ့စည်းခံစာမျက်နှာမှတစ်ဆင့် "သတိပေးချက်" တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ထုတ်ပြန်ချက်တွင် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ALA) တပ်ဖွဲ့ဝင် ၃၀ ခန့်သည် AA တပ်ဖွဲ့ဝင် များအဖြစ် ဟန်ဆောင်ကာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်အနီးရှိ ဒေသခံများထံမှ အတင်းအဓမ္မ ငွေကြေး တောင်းခံခဲ့ကြောင်း စွပ်စွဲထားသည်။ ထို့အပြင် ALA တပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် မြန်မာ့တပ်မတော်သားများအဖြစ် ဟန်ဆောင်၍ "ကာကွယ်ခ" (protection money) များ ကောက်ခံနေကြောင်းလည်း AA က စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ထိုစာတွင် "AA အနေဖြင့် လိုအပ်သလို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်သွားမည်" ဟု သတိပေးထားသည်။

သုံးလအကြာ ဩဂုတ်လတွင် ကြီးမားသော တိုက်ခိုက်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး AA တပ်ဖွဲ့ဝင် အင်အား ၇၀ ခန့်သည် မြန်မာ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် အိန္ဒိယ သုံးနိုင်ငံနယ်စပ်ဆုံရာ ချင်းပြည်နယ်၊ ပလက်ဝမြို့နယ်ရှိ ALP ၏ ရှေ့တန်းစခန်းတစ်ခုကို ဝင်ရောက်စီးနင်းခဲ့သည်။ အဆိုပါဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ ALP ဘက်က အောက်ပါအတိုင်း အတည်ပြုခဲ့သည် -

- ALA စစ်သည် နှစ်ဦး ကျဆုံးခဲ့သည်။
- သုံးဦး ပြင်းထန်စွာ ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။
- နှစ်ဦး ပျောက်ဆုံးနေသည်။

၎င်း ALP စခန်းတွင် အင်အား ၂၀ ခန့်သာရှိပြီး AA တပ်ဖွဲ့ဝင်များက ဝိုင်းရံထားသောကြောင့် ဆုတ်ခွာ ပေးခဲ့ရကြောင်း ပြောခဲ့သည်။

ထိုအချိန်တွင် အင်အား ၃,၀၀၀ ခန့်ရှိသော ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA) သည် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထား သည့် ALP ထက် စစ်ရေးအရ ပိုမိုအင်အားတောင့်တင်းနေပြီ ဖြစ်သည်။ ALP က နေပြည်တော်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ဆွေးနွေးပွဲများ တက်ရောက်နေချိန် AA က မြေပြင်တွင် နယ်မြေစိုးမိုးမှုများ ရယူထားနိုင်ခဲ့သည်။ ALP သည် NCA လက်မှတ်ထိုးထားသည့်အဖွဲ့ ဖြစ်သော်ကြောင့် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ရရှိခဲ့သော်လည်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ခွင့် မရရှိခဲ့သည့် AA မှာမူ မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ပိုမို ပြင်းထန်သော လက်နက်ကိုင် ထိတွေ့မှုများ ဆင်နွှဲ လာခဲ့သည်။ ရခိုင်လူထု၏ အမြင်တွင် နေပြည်တော် အာဏာပိုင်များက အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အဖွဲ့အစည်းမှာ ၎င်းတို့၏ ဆန္ဒသဘောထားကို ထင်ဟပ်ကိုယ်စားပြုနိုင်စွမ်း အားနည်းကြောင့် ရှုမြင်ခဲ့ကြသည်။

ALP နှင့် AA အကြား တင်းမာမှုများ မြင့်တက်နေချိန်တွင်ပင် NLD ဦးဆောင်သော အစိုးရနှင့် ANP ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအကြား ထိပ်တိုက်တွေ့ဆုံမှုမှာလည်း နောက်တစ်ဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းအထိ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ဘူးသီးတောင်နှင့် မောင်တောမြို့နယ်များ၌ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အကျပ်အတည်းတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ယင်းမှာ မွတ်ဆလင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည့် (ထိုစဉ်က ဟာရာကဟ် အလ်-ယာကီန် ဟု လူသိများသော) ARSA အဖွဲ့က လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များကိုရော၊ မွတ်ဆလင်မဟုတ်သော ဒေသခံ ရွာသားများကိုပါ တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်များအရ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇွန်လအတွင်း ARSA အဖွဲ့၏ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် အရပ်သား ၃၄ ဦး သေဆုံးခဲ့ပြီး ၂၂ ဦး ပြန်ပေးဆွဲ ခံခဲ့ရကြောင်း သိရသည်။

ထိုအကျပ်အတည်းသစ်ကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကိစ္စရပ်အတော်များများတွင် (အစိုးရနှင့်) သဘောထားကွဲလွဲနေသည့် ANP ပါတီအနေဖြင့် ဒေသတွင်း လုံခြုံရေးမူဝါဒအပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်မည့် ပိုမိုအင်အားတောင့်တင်းသော မဟာမိတ်အသစ်တစ်ဦး လိုအပ်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် NLD ဦးဆောင်သော အရပ်သားအစိုးရကို လုံးဝကျော်လွန်၍ မြန်မာ့တပ်မတော်၏ အကြီးအကဲ မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ချဉ်းကပ်ခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့၏ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများအပေါ် NLD အစိုးရက တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှု မရှိသည်ကို စိတ်ပျက်သဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ဒေါက်တာအေးမောင် ဦးဆောင်သော ANP ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်နှင့် တိုက်ရိုက်တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး၊ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်အင်အား မလုံလောက်မှုကို အကြောင်းပြ၍ စစ်ရေးအရ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ပေးရန် ပြတ်ပြတ်သားသား တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲအပြီး ၄၈ နာရီပင် မပြည့်မီအချိန်တွင် တပ်မတော်ဘက်က ချက်ချင်းတုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းအပြည့်အစုံ တပ်ဆင်ထားသည့် ခြေလျင်တပ်ရင်းတစ်ရင်းကို စစ်တွေမြို့သို့ လေကြောင်းဖြင့် ပို့ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါ တပ်ဖြန့်ချိထားမှုမှာ "ANP ပါတီ၏ တောင်းဆိုချက်အရ" ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း လူသိရှင်ကြား အတည်ပြုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ANP သည် ယင်းကဲ့သို့ တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်သည့် လမ်းကြောင်းကို အသုံးပြု၍ NLD အစိုးရဘက်က ချမှတ်ရန် တွန့်ဆုတ်နေသော မူဝါဒများကို တွန်းအားပေး တောင်းဆိုခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် မောင်တောမြို့နယ်အတွင်း "လူမျိုးစုအသိုင်းအဝိုင်းများကို သီးခြားခွဲထုတ်ထားရန်"နှင့် "ဘင်္ဂါလီကင်းမဲ့ဇုန်" သတ်မှတ်ပေးရန် တပ်မတော်ထံ တိုက်ရိုက်တောင်းဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုအပေါ် ၎င်းတို့နှစ်ဖက်စလုံး၏ ပူးတွဲ ဆန့်ကျင်ကြခြင်းက ယင်းမဟာမိတ်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေခဲ့သည်။ ANP ပါတီသည် NLD အစိုးရက ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးခဲ့သည့် ကိုဖီအာနန် ဦးဆောင်သော ရခိုင်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ အကြံပေးကော်မရှင်ကို ရိုဟင်ဂျာဘက်လိုက်သည်ဟု ရှုမြင်ကာ ပယ်ချခဲ့သည်။ ထို့အတူ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ANP က ထောက်ခံအားပေးခဲ့သည့် တပ်မတော်၏ "နယ်မြေရှင်းလင်းရေးစစ်ဆင်ရေး"

များအပေါ် NLD အစိုးရအနေဖြင့် ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်း မရှိခဲ့ခြင်းကလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အလုံးစုံသော အာဏာကို ကိုင်စွဲထားသူမှာ အရပ်သားအစိုးရ မဟုတ်ဘဲ တပ်မတော်သာဖြစ်သည်ဟူသော အမြင်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေခဲ့သည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် မြန်မာ့တပ်မတော်က ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် နယ်မြေရှင်းလင်းရေး စစ်ဆင်ရေးကြောင့် အရပ်သားအများအပြား သေဆုံး၊ ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ကြပြီး ရိုဟင်ဂျာသိန်းနှင့်ချီ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ကြရသည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်ကြောင့် အနောက်အာဖရိကရှိ မွတ်ဆလင်နိုင်ငံငယ်တစ်ခုဖြစ်သော ဂမ်ဘီယာနိုင်ငံက မြန်မာနိုင်ငံကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု တားဆီးရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် (Genocide Convention) အရ သည်ဟိဂ်မြို့ရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး (ICJ) တွင် တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ဤဖြစ်ရပ်သည် လူထုထောက်ခံမှုရရှိထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ဘုံသဘောထားတစ်ရပ် မတည်ဆောက်နိုင်ပုံနှင့် အရပ်သားနိုင်ငံရေး ဦးဆောင်မှု၏ ထိန်းကျောင်းမှုအောက်တွင် မရှိသော၊ လွတ်လပ်၍ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် စစ်တပ်တစ်ခုသည် နိုင်ငံ၏ အနာဂတ်လမ်းစဉ်အပေါ် ကြီးမားလှသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေကာ နောက်ကြောင်းပြန်မလှည့်နိုင်သည့် ပြောင်းလဲမှုများကို မည်ကဲ့သို့ ဖန်တီးနိုင်သည်ဟူသော ဖြစ်စဉ်ကို မီးမောင်းထိုးပြနေပါသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးလောကတွင် အလှည့်အပြောင်းများစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော နှစ်တစ်နှစ် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အလှည့်အပြောင်းများမှာ ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအကြား ညီညွတ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများ ကျရှုံးခဲ့ခြင်း၊ NLD အစိုးရနှင့် ANP ပါတီတို့အကြား တင်းမာမှုများ မြင့်တက်လာခြင်း၊ နယ်စပ်ဒေသလုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များတွင် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ANP တို့အကြား ပိုမိုနီးကပ်သော ဆက်ဆံရေး ရှိလာခြင်း၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်တစ်လျှောက် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ မတည်ငြိမ်မှုနှင့် လုံခြုံရေးကင်းမဲ့မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။ ဤကဲ့သို့သော အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ကြားမှပင် ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA) ၏ တိုးမြှင့်လာသော စစ်ရေးပြင်ဆင်မှုများက ရခိုင်နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းတွင် နောက်ထပ် အခြေခံကျသော အပြောင်းအလဲကြီးတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးသည်ကိုမူ သတိပြုမိသူ အနည်းငယ်သာ ရှိနိုင်ခဲ့ပေသည်။

ရှုထောင့်

ULA/AA အခြေအနေ

ULA/AA မဟုတ်သည့်
အခြားအဖွဲ့များ၏ အခြေအနေ

တရားဝင်မှု

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း
ဆက်လက်ဖယ်ထုတ်ခံထားရသော
အခြေအနေကြောင့် ရခိုင်လူထုသည် AA ကို
မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းထက်
တိုက်ရိုက်တိုက်ပွဲဆင်နွှဲနေသော
တစ်ခုတည်းသော အင်အားစုအဖြစ်
ပိုမိုမြင်လာခဲ့သည်။

ANP – အောက်ပါအချက်များကြောင့်
တရားဝင်မှု သိသိသာသာ
ယိုယွင်းကျဆင်းခဲ့ရသည်

(က) ပြည်တွင်းကွဲပြားမှုများ
ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်း (၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လတွင်
ALD အစုအဖွဲ့ခွဲထွက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၇ ခုနှစ်
အောက်တိုဘာလတွင် နောက်ဆုံးအဆင့်
ကွဲပြားမှု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်)၊ (ခ)
ဒေါက်တာအေးမောင်၏ နတ်ထွက်မှု
(၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ)၊ (ဂ) ၂၀၁၇
ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် မင်းအောင်လှိုင်နှင့်
တွေ့ဆုံခြင်းအပါအဝင် မြန်မာ့စစ်တပ်နှင့်
နီးကပ်သော ဆက်ဆံရေးများ
ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့်
ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူအဖြစ်
ရှုမြင်ခံခဲ့ရသည်။

ALP – NCA

လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော
အဖွဲ့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တရားဝင်မှု
ထိခိုက်ကျဆင်းခဲ့ပြီး အစိုးရနှင့်
ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် အဖွဲ့အဖြစ်
ရှုမြင်ခံခဲ့ရသည်။

ခ။ တစ်ခုတည်းသော ရွေးချယ်စရာ လမ်းစဉ်ဖြစ်လာသည့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ရခိုင်နိုင်ငံရေးလောကတွင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အကျပ်အတည်းတို့သည် သာမန်အရပ်သားပြည်သူတို့၏ နေ့စဉ်လူမှုဘဝအပေါ် ပထဝီအနေအထားနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ သက်ရောက်မှု အနည်းငယ်သာ ရှိခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်ဖြင့် ရခိုင်ဒေသ ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အတွက် စစ်မှန်သော အပြောင်းအလဲများ မဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည့်နောက် အာရက္ခတပ်တော် (AA) ၏ စစ်ရေးလမ်းစဉ်သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု၏ အဓိက အချက်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အင်အားတောင့်တင်းလာသော အာရက္ခတပ်တော် AA ၏ တစတစ ကြီးထွားလာသည့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းရှိ မြို့နယ်အားလုံးနီးပါးအတွက် စစ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအကြား ပြည်တွင်းရေးအကြောင်းများနှင့် ပြင်ပပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းသည် ပြည်နယ်တွင်း AA ၏ ကျယ်ပြန့်လာသော စစ်ရေး နှင့် နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုအတွက် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။

အာရက္ခတပ်တော် (AA) သည် စစ်ရေးစွမ်းရည် တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ဗျူဟာမြောက် နေရာယူခြင်းနှင့် အတူ နောင်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ပဋိပက္ခများအတွက် စီစဉ်သည့်အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအသံနှင့် ဗျူဟာမြောက် ဦးတည်ချက်များကိုလည်း စတင်ပုံဖော်လာခဲ့သည်။ AA ၏ လှုပ်ရှားမှုများ တစ်စထက်တစ်စ ကြီးထွားလာသည်ကို သတိပြုမိသော မြန်မာ့တပ်မတော်သည် ပလက်ဝ၊ ကျောက်တော်နှင့် မြောက်ဦးကဲ့သို့သော မြို့နယ်များတွင် ၎င်းတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများကို တန်ပြန်ရန်အတွက် ခြေလျင်/ခြေမြန်တပ်ရင်း ဆယ်ရင်းကို ချထားစေခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်မြောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ARSA ၏ တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) ၏ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်မှာ ပြင်းထန်သော အမျိုးသားရေးဝါဒနှင့် တင်းမာမသော သဘောထားရှိပြီး ရခိုင် နယ်နိမိတ်နှင့် နယ်မြေများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်ဟု မြန်မာအစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့ကို အပြစ်တင် ဝေဖန်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၂၀၁၈ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် စစ်ရေးပဋိပက္ခများသည် ချင်းပြည်နယ်နယ်စပ်ဒေသမှ ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်၏ ဗဟို အချက်အချာဒေသများထိ ကူးစက်ပျံ့နှံ့လာခဲ့ပြီး ကျောက်တော်၊ ပုဏ္ဏားကျွန်း၊ ရသေ့တောင်နှင့် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်တို့တွင် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့ ကြောင်း သိခဲ့ရသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်ဘက်မှ တိုက်ခိုက်ရေး ရဟတ်ယာဉ်များနှင့် တိုက်လေယာဉ်များကို အသုံးပြုလာခြင်းကြောင့် အဆိုပါပဋိပက္ခသည် သိသာထင်ရှားစွာ ပိုမိုပြင်းထန်လာခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည် (၆၀၀) ခန့် အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးခဲ့ရကာ ယင်းပမာဏသည် နောက်နောင်နှစ်များတွင် အဆမတန် တိုးပွားလာခဲ့သည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပဋိပက္ခသည် သိသိသာသာ ပြင်းထန်လာခဲ့ပြီး အာရက္ခတပ်တော် (AA) သည် စစ်ရေးဗျူဟာမြောက် ဦးဆောင်မှုကို မကြာခဏ ရယူထားနိုင်ခဲ့ကာ မြန်မာ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး နောက်ပိုင်း

အပြင်းထန်ဆိုးအဖြစ် မှတ်ယူရသော တိုက်ပွဲအချို့လည်း ဆင်နွှဲခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်သည် ပြင်းထန်သော စစ်မီးတောက်လောင်ခဲ့သည့် နှစ်တစ်နှစ်ဖြစ်ပြီး တစ်နှစ်တာပတ်လုံး မိမိတို့တပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်အကြား ထိတွေ့တိုက်ပွဲပေါင်း (၆၈၁) ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း AA က ပြောဆိုခဲ့ပြီး ယင်းပမာဏမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော တိုက်ပွဲအရေအတွက်ထက် နှစ်ဆကျော် များပြားခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာ့တပ်မတော်သား (၃,၅၆၂) ဦးကို သေဆုံး သို့မဟုတ် ဒဏ်ရာရရှိစေခဲ့ကြောင်းလည်း AA က ပြောဆိုခဲ့သည်။

အာရက္ခတပ်တော် (AA) သည် မြန်မာ့တပ်မတော်၏ စစ်ရေးအရ အရေးပါသော စခန်းအချို့ကို သိမ်းပိုက်ရယူခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ တိုးတက်လာသော စစ်ဆင်ရေးစွမ်းရည် (Conventional Capability) ကို ပြသခဲ့သည်။ မတ်လတွင် ၎င်းတို့သည် မြောက်ဦးမြို့ရှိ ရဲစခန်းတစ်ခုကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် ကိုးဦး သေဆုံးပြီး လက်နက် တစ်ဒါဇင်ခန့်ကို သိမ်းဆည်းရမိခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်း မြို့နယ်များတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ပြန့်နှံ့လာခဲ့သောကြောင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇွန်လမှ ဤ အစိုးရက ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော မြို့နယ် ကိုးမြို့နယ်တွင် အင်တာနက်လိုင်းများ ဖြတ်တောက်ခဲ့သည်။ တစ်လအကြာတွင် ၎င်းတို့သည် မြောက်ဦးမြို့အနီးရှိ လင်းမြေတောင်ဗျူဟာကုန်းကို ဝင်ရောက်စီးနင်းခဲ့ပြီး စစ်ကောင်စီတပ်ဖွဲ့ဝင် အနည်းဆုံး ၃၀ ဦး သေဆုံးခဲ့ပြီး၊ စခန်းကို သိမ်းပိုက်ပြီး မော်တာများနှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များကို သိမ်းဆည်းရမိခဲ့ကြောင်း သတင်းများ ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထိုလအတွင်း၌ပင် ထိတွေ့ရှင်ဆိုင်မှုများ ပြင်းထန်နေချိန်၌ ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်/အာရက္ခ တပ်တော် (ULA/AA) ၏ ခေါင်းဆောင် ထွန်းမြတ်နိုင်က ပြည်သူလူထုထံသို့ ‘ရက္ခိုတအိပ်မက်’ (Arakan Dream) ဟူသော နိုင်ငံရေးဆောင်ပုဒ်နှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ရှင်းလင်း တင်ပြချက်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ စက်တင်ဘာလတွင်မူ ၎င်းတို့သည် မြေပုံမြို့နယ်ရှိ မြန်မာစစ်တပ် အမြောက်တပ်ခွဲ စခန်းတစ်ခုကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြီး လက်နက်ကြီးများနှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များကို လည်း သိမ်းဆည်းရမိခဲ့သည်။

နယ်မြေစိုးမိုးရေး တိုက်ပွဲဝင်နေစဉ် အာရက္ခတပ်တော် (AA) သည် မြန်မာအစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား အားနည်းသော ဒေသများတွင် အုပ်ချုပ်ရေးအဆောက်အအုံများကို တည်ဆောက် ခြင်းဖြင့် ရခိုင်လူထု၏ “နှလုံးသားနှင့် စိတ်ဝိညာဉ်ကို အောင်နိုင်ရေး” (Hearts and Minds) ကိုလည်း အလေးထား ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် AA သည် ၎င်းတို့ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေများကို အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ရခိုင်တို့၏ သမိုင်းဝင် မြို့တော်ဟောင်းဖြစ်သော မြောက်ဦးမြို့ကို အခြေစိုက်၍ “ရက္ခိုင့်ပြည်သူ့အာဏာပိုင်အဖွဲ့” (APA) ဟု ခေါ်ဆိုသည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အသစ်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာပဋိပက္ခလေ့လာရေးအဖွဲ့ (ICG) က ၎င်းလုပ်ဆောင်ချက်သည် သာမန်အခွန်တရား ရှာဖွေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုထက် “မြေပြင်လက်တွေ့အာဏာစိုးမိုးမှု၊ နယ်မြေထိန်းချုပ်နိုင်မှုနှင့် ၎င်းတို့၏ တရားဝင်မှုကို သက်သေပြနိုင်မှုအဖြစ် ပိုမိုအရေးပါသည်”ဟု မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်/အာရက္ခတပ်တော် (ULA/AA)သည် ဒေသခံစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများထံမှ အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ လမ်းပေါ်တွင် ကင်းလှည့်ခြင်းနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲသူများနှင့် ရာဇဝတ်ကောင်များကို

ဖမ်းဆီးခြင်း အပါအဝင် နိုင်ငံတော်အဆင့် အခြေခံလုပ်ငန်းဆောင်တာများကို စတင်လုပ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ယင်းအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံတစ်ဦးက ကျေးလက်ဒေသအချို့တွင် "စစ်အစိုးရ၏ အရပ်ဘက်အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား မရှိတော့သလောက်ဖြစ်နေပြီဟုပင် ပြောနိုင် သည်" ဟု ဆိုခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၁၁ ရက်တွင် နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ရေးအတွက် ၎င်း၏အဖွင့်မိန့်ခွန်း၌ AA ၏ လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုများကို ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့ပြီး၊ AA အား "ရခိုင်ပြည်နယ်အတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် သို့မဟုတ် လွတ်လပ်ရေးကို တောင်းဆိုနေသည့်၊ အင်အား ၅,၀၀၀ ကျော်ရှိသော စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု" ဟု ဖော်ပြသွားခဲ့ရာ ယင်းအချက်သည် သတိပြုစရာ အရေးကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်က ထိုးစစ်ဆင် တန်ပြန်မှုအသစ်များကို ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း အာရက္ခတပ်တော် (AA) သည် ၎င်း၏ စစ်ဆင်ရေးများကို ပြည်နယ်တောင်ပိုင်း အထိတိုးချဲ့ လာခဲ့ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်၏ နယ်မြေအများအပြားကို ခိုင်ခိုင်မာမာ စိုးမိုးထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ AA သည် မြောက်ပိုင်းအခြေစိုက် ခံစစ်ကုန်းများမှတစ်ဆင့် အင်အားတိုးချဲ့လာခဲ့ပြီးနောက် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ဗဟို ဒေသများ၌ တိုက်ခိုက်မှုများကို စတင်လုပ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်သည် မေလနှင့် ဩဂုတ်လတို့တွင် တစ်ဖက်သတ် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ထုတ်ပြန် ကြေညာသည့် မဟာဗျူဟာအသစ်တစ်ရပ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သော်လည်း ယင်းထုတ်ပြန်ချက်တွင် ရခိုင်ဒေသကိုမူ ချွင်းချက်အနေဖြင့် ဖယ်ချန်ထားခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ဦးဆောင်သော အစိုးရက AA အား 'အကြမ်းဖက်အုပ်စု' အဖြစ် သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့သည်။

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လတွင် ထွက်ပေါ်ခဲ့သော သတင်းအရင်းအမြစ်တစ်ခု၏ ဖော်ပြချက်အရ ၂၀၁၈ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် ပဋိပက္ခများ ပြင်းထန်လာခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် ပလက်ဝမြို့နယ်တို့မှ နေရပ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးရသူဦးရေမှာ (၂၀၀,၀၀၀) နီးပါးအထိ ရှိခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပွားမှုအပေါ် မြန်မာ့တပ်မတော်ဘက်က ဇွန်လအတွင်း ရသေ့တောင်မြို့နယ်၌ "နယ်မြေရှင်းလင်းရေး စစ်ဆင်ရေး" များဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့ရာ အရပ်သားပြည်သူ သောင်းနှင့်ချီ၍ ထပ်မံအိုးအိမ်စွန့်ခွာခဲ့ရသော်လည်း အာရက္ခတပ်တော် (AA) ကိုမူ နှင်ထုတ်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ယင်းနှစ်ကုန်ပိုင်းတွင်မူ တပ်မတော်သည် AA ထံ ရိက္ခာနှင့် အထောက်အပံ့များ မရောက်ရှိစေရန် အမ်းမြို့ကဲ့သို့သော မြို့များရှိ ကုန်းလမ်းနှင့် ရေလမ်းကြောင်းများကို ပိတ်ဆို့ခဲ့သည့် ဗျူဟာကြောင့် ဒေသခံအရပ်သား (၁၂,၀၀၀) ကျော်မှာ ပြင်းထန်သော စားနပ်ရိက္ခာပြတ်လတ်သောဘေး နှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရသည်။

မြန်မာ့တပ်မတော်သည် ၎င်း၏ အနောက်ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ်ကို ဒေသအခြေစိုက် တပ်ရင်းပေါင်း (၄၂) ရင်းဖြင့် အင်အားဖြည့်တင်းခဲ့ပြီး၊ လှုပ်ရှားခြေမြန်တပ်မ ခြောက်ခုမှ တပ်ရင်းများကလည်း ကူညီခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း လေ့လာဆန်းစစ်မှုများအရ အာရက္ခတပ်တော် (AA) သည် ၎င်းတို့၏ အခြေစိုက်စခန်းများကို

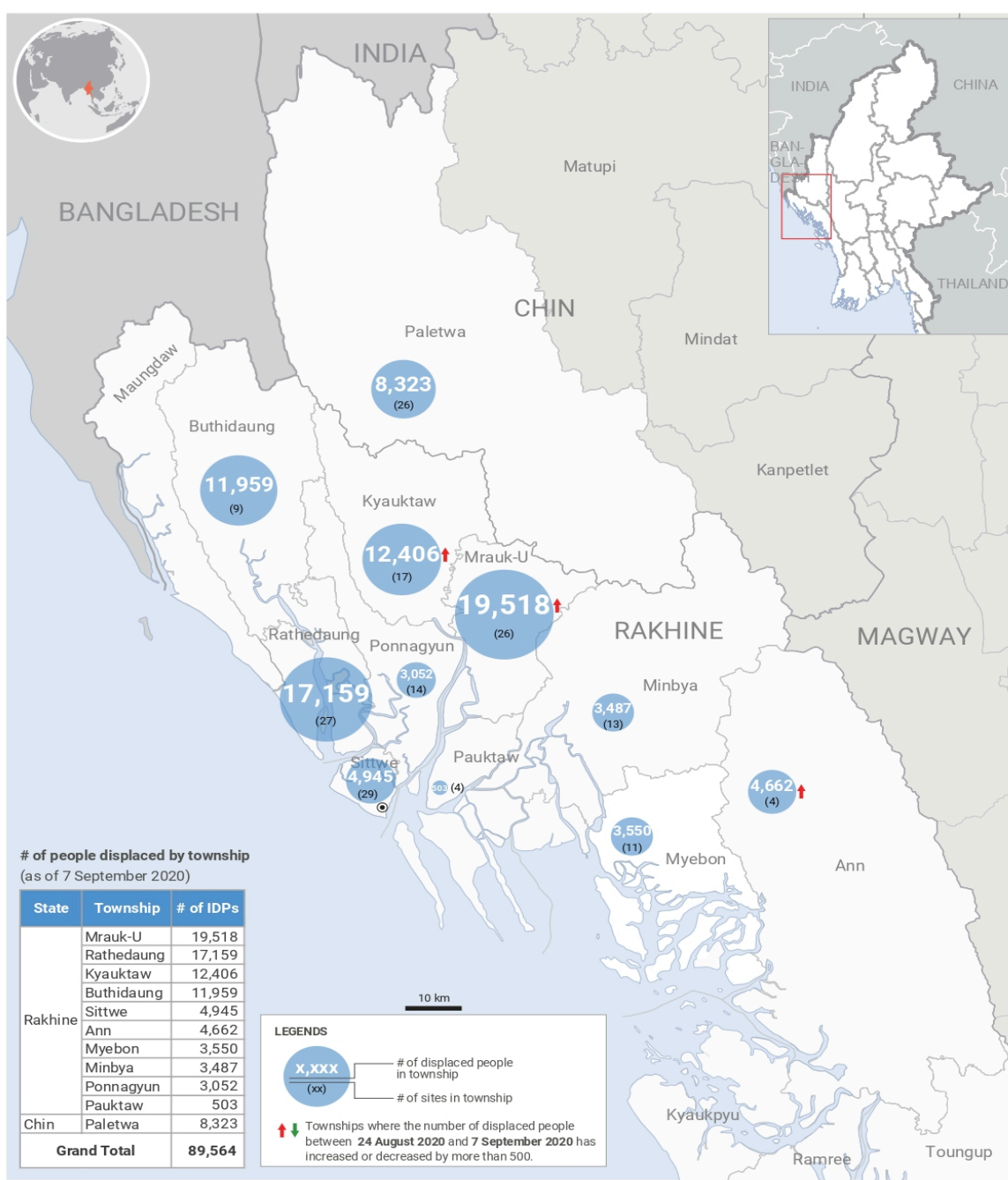
ဆက်လက်ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ဆဲဖြစ်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်မြေပြန့်ဒေသများကို ထိရောက်စွာ စိုးမိုးနေနိုင်ကြောင်း သုံးသပ် ဖော်ပြနေသည်။

ဆက်လက်ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများသည် ကိုဗစ်-၁၉ (COVID-19) ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို ပြင်းထန်စွာ အဟန့်အတားဖြစ်စေခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူများနှင့် ဒေသခံနိုင်ငံရေးသမားများ၏ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဝေဖန်မှုကို ခံခဲ့ရသည်။ ထိုအခြေအနေကို ပိုမိုဆိုးရွားစေသည်မှာ အစိုးရသည် မြို့နယ်ကိုးမြို့နယ်၌ အင်တာနက်ဖြတ်တောက်ထားခဲ့ပြီး 2G အင်တာနက် ဝန်ဆောင်မှုကိုသာ ခွင့်ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ကူညီကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို များစွာ ထိခိုက်နှောင့်နှေးစေခဲ့သည်။

MYANMAR

Myanmar Armed Forces & Arakan Army conflict-generated displacement
in Rakhine and Chin States (As of 7 September 2020)

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.
Creation date: 7 September 2020 Sources: Rakhine State Government & Humanitarian partners.

ဂ။ ပြိုကွဲမှုများနှင့် တင်းမာမှုများစွာကို အထင်အရှား ပြသသည့် နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း

၂၀၁၈၊ ၂၀၁၉ နှင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တစ်လျှောက် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် အာရက္ခတပ်တော် (AA) အကြား တိုက်ပွဲများ ပိုမိုပြင်းထန်လာခြင်းနှင့် အတူ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အခြားသော အဓိကနိုင်ငံရေးအင်အားစုများ အကြား နိုင်ငံရေးအရ နှုတ်လိုက်ထိုး စစ်ခင်းမှုများမှာ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) သည် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) မှ ခွဲထွက်သွားခဲ့ပြီးနောက်၊ ပါတီဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာအေးမောင်သည် “ပါတီခေါင်းဆောင်များအကြား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မရှိ” ဟု အကြောင်းပြ၍ ၎င်း၏ဆန္ဒအလျောက် ပါတီမှ နှုတ်ထွက်ကြောင်း ၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်သည် ANP ပါတီ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ပြိုကွဲစေခဲ့ပြီး ဒေါက်တာအေးမောင်၏ နောက်လိုက်နောက်ပါများ ဦးဆောင်သည့် အခြားပါတီတစ်ခုဖြစ်သော ရခိုင်ရှေ့ဆောင်ပါတီ (AFP) ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းသို့ ဦးတည်သွားစေခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဒေါက်တာအေးမောင်သည် ရခိုင် အချုပ်အခြာအာဏာကို ပြန်လည်ရရှိရန် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး လမ်းစဉ်ကို လှုံ့ဆော်သည်ဟု စွပ်စွဲသည့် ဟောပြောချက်တစ်ခုကြောင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဖမ်းဆီးခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ဦးဆောင်မှုသစ်ဖြင့် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) သည် ရခိုင်အမျိုးသား အကျိုးစီးပွားအပေါ် ၎င်းတို့၏ သန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ်ထားမှုကို ဆက်လက်ပြသခဲ့သည်။ ပါတီတွင်းပြိုကွဲမှု များနှင့် ပြင်ပစိန်ခေါ်မှုများစွာကို ရင်ဆိုင်နေရသည့်ကြားမှ ANP ခေါင်းဆောင်များသည် ပြတ်သားသော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို စတင်လုပ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့တွင် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလက မြောက်ဦးမြို့ နိမ့်နင်းမှုအတွင်း ရဲတပ်ဖွဲ့က အသက်သေဆုံး စေနိုင်လောက်သည့် အင်အားသုံးစွဲခဲ့မှုအပေါ် လွှတ်တော်တွင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့၏ စွက်ဖက်ကြောင့် အကြောင်းပြ၍ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လတွင် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ လုပ်ငန်းကော်မတီကို ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ရခိုင်အရေးကိစ္စရပ်များ (အထူးသဖြင့် အရပ်သားများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ) အား အစိုးရ၏ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပုံကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် လူသိရှင်ကြား ဝေဖန်ပြစ်တင်ခြင်းနှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် “ရခိုင်အမျိုးသား” ဟူသော အသုံးအနှုန်းမှ “ရခိုင်တိုင်းရင်းသား” ဟူသော အသုံးအနှုန်းသို့ ပြောင်းလဲရန် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) ၏ တောင်းဆိုချက်ကို ငြင်းပယ်ခြင်းတို့ ပါဝင်ခဲ့သည်။

၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲများသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပိုမိုအရှိန်အဟုန် မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ဘူးသီးတောင် နှင့် ကျောက်တော်ကဲ့သို့သော မြို့နယ်များတွင် မြင့်တက်လာသည့် အရပ်သားသေဆုံးဒဏ်ရာရမှုများ၊ အိုးအိမ်ပစ္စည်း အပျက်အစီးများနှင့် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်နေရာများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို စုံစမ်း စစ်ဆေးရန်အတွက် အဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးပါသော ကော်မရှင်တစ်ရပ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်းလုပ်ဆောင်ချက်သည် တပ်မတော်၏ ရည်မှန်းချက်များကို ပေါ်ပေါ်တင်တင် စိန်ခေါ်လိုက်သည့် တန်ပြန်ထိုးနှက်ချက်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ပါတီ၏ မူလရည်မှန်းချက်များကို ထပ်လောင်းအတည်ပြုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်သို့ ရောက်ရှိသောအခါ တောင်ကုတ်မြို့နယ်၌ ANP ပါတီဝင် အနည်းဆုံး ခြောက်ဦးသည် အာရက္ခတပ်တော် (AA) နှင့် ဆက်နွှယ်မှုရှိသည်ဟု စွပ်စွဲချက်ဖြင့်

အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေနှင့် တရားစွဲဆို ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသဖြင့် ပါတီအနေဖြင့် မြင့်တက်လာသော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။

ထို့ပြင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အစိုးရ၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရသည့်ကြားမှ ရခိုင်နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား စည်းလုံးညီညွတ်မှု ပျက်ပယ်နေခဲ့သည်။ ထင်ရှားသော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ ရခိုင် အရေးကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးရန် ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) က ကြီးမှူးကျင်းပသည့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားချက်ကို ရခိုင်ရှေ့ဆောင်ပါတီ (AFP) က ငြင်းပယ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အကြား ရခိုင်နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းသည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ပါတီတွင်းပြိုကွဲမှုများနှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရ၊ မြန်မာ့တပ်မတော် နှစ်ဖက်စလုံးနှင့် ဖြစ်ပွားခဲ့သော တင်းမာမှုများကို အထင်အရှား ပြသခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း ရခိုင်လူထုကို ရှေ့တန်းမှ ဦးဆောင်နေသည့် ပါတီဖြစ်ခြင်း နှင့်အညီ စနစ်ကျသော ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) ၏ ကြိုးပမ်းမှုများသည် ရလဒ်ကောင်းများ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ သံတွဲ၊ မာန်အောင်၊ ဝှံနှင့် ရမ်းဗြဲ မြို့နယ် ၄ မြို့နယ်၌သာ ကျင်းပခဲ့ပြီး၊ အမ်း၊ ကျောက်ဖြူ၊ တောင်ကုတ်နှင့် စစ်တွေ မြို့နယ် ၄ မြို့နယ်တို့၌မူ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည့်တိုင် ANP ပါတီသည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) အပါအဝင် ပြိုင်ဘက်ပါတီအားလုံးထဲတွင် အမတ်နေရာ ၁၅ ဦးဖြင့် အများဆုံးအနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ အခြားသော ရခိုင်ပါတီတစ်ခုဖြစ်သည့် ALD မှာမူ အမတ်နေရာ တစ်နေရာမျှ အနိုင်မရခဲ့ဘဲ AFP ပါတီကမူ အမတ်နေရာ ၃ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။

အခြားသော ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) သည်လည်း ရခိုင်နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းတွင် ၎င်း၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ တစတစ ပယ်ထုတ်ခြင်းခံလာရသည့် အခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ALP သည် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP)၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသည့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကော်မတီကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ALP အတွင်းရေးမှူး ဒေါ်စောမြရာဇာလင်းက ၎င်းတို့အနေဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း အစိုးရ၏ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများကြောင့် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်တို့ကို ဆုံးရှုံးနေရသည်ဟု ဆိုကာ စိတ်ပျက်မိကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တစ်လျှောက်လုံးတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာ သိသိသာသာ ရပ်တန့်နေခဲ့ပြီး နှစ်နှောင်းပိုင်းကျမှသာ တရားဝင်ဆွေးနွေးပွဲများကို ပြန်လည်စတင်နိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်ဘက်က ၂၀၁၉ခုနှစ်အတွင်း တစ်ဖက်သတ်အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို အကြိမ်ကြိမ် သက်တမ်းတိုးခဲ့သော်လည်း ALP အဖွဲ့ပါဝင် လှုပ်ရှားလျက်ရှိသည့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အနောက်ပိုင်းတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်နယ်မြေကိုမူ ထိုအပစ်ရပ်နယ်မြေထဲတွင် ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်း မရှိသည်ကို သတိထားရသည်။

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်လွှတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) က ၂၀၁၇ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်ခဲ့သော တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ရခိုင်လူထုအတွက် “အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ” ကျင်းပခွင့်ပြုရန် အစိုးရထံ တရားဝင်တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း၊ အစိုးရဘက်ကမူ ဒေသတွင်း မတည်ငြိမ်မှုကို အကြောင်းပြု၍ ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အင်အားတောင့်တင်းလာသော အာရက္ခတပ်တော် (AA) နှင့် ALP အကြား တင်းမာမှုများ ပိုမိုမြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လနှင့် ဩဂုတ်လတို့တွင် AA သည် ၎င်းတို့၏ ပါတီဝင် သုံးဦးကို ဦးစွာလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခဲ့ပြီး အခြားအဖွဲ့ဝင် ငါးဦးကိုလည်း ပြန်ပေးဆွဲဖမ်းဆီးခဲ့သည်ဟု ALP ဘက်က ခွပ်စွဲခဲ့သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ AA ဘက်က ထိုသတ်ဖြတ်မှုများအတွက် ၎င်းတို့တွင် တာဝန်မရှိကြောင်း ငြင်းဆိုခဲ့ပြီး ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းမှု တစ်စုံတစ်ရာရှိခဲ့ပါကလည်း ယင်းမှာ ALP အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ အရက်သေစာသောက်စား၍ ဆူပူသောင်းကျန်းခြင်းကဲ့သို့သော “စည်းကမ်းမဲ့ ပြုမူနေထိုင်မှုများ” ကြောင့်သာ ဖြစ်ကြောင်း ပြန်လည်တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ALP အနေဖြင့် တိုက်ရိုက်စစ်ပွဲ ဆင်နွှဲနေခြင်းမျိုး မဟုတ်သည့်တိုင်၊ ၎င်းတို့၏ အင်အားချည့်နည်းမှုကြောင့် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့၏ ဖယ်ကျဉ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရရုံမျှမက၊ ပိုမိုအန္တရာယ်များလာသော လက်နက်ကိုင်ပတ်ဝန်းကျင်အတွင်း AA ၏ ဖိနှိပ်မှုကိုပါ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသဖြင့် ပါတီ၏ ဂုဏ်သိက္ခာမှာ များစွာ ထိခိုက်ကျဆင်းခဲ့ရသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အကြား မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် အာရက္ခတပ်တော် (AA) တို့အကြား မြင့်တက်လာသော စစ်ရေးအားပြိုင်မှုများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အခြားနိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ နိုင်ငံရေးအခန်းကဏ္ဍကို လွှမ်းမိုးသွားခဲ့သော်လည်း အဆိုပါ အုပ်စုတွင်းပြိုကွဲမှုများနှင့် ပြင်ပတင်းမာမှု အစုစုတို့သည် AA ၏ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်မှု ပိုမိုကြီးမားလာစေရန် လမ်းခင်းပေးသယောင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော် မြန်မာ့တပ်မတော်အပေါ် ဆင်နွှဲခဲ့သည့် AA ၏ စစ်ပွဲသည် အရပ်ဘက်နိုင်ငံရေးဝန်းကျင်ကို ကျပ်တည်းသွားစေခဲ့သော်လည်း၊ ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) အနေဖြင့် ဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုထိရောက်စွာ ရယူနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းတစ်ရပ်ကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ ပြည်နယ်အတွင်း စစ်ရေးတင်းမာမှုများ မြင့်တက်လာခြင်းသည် အခြားသော နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအတွက် နိုင်ငံရေးအရ လှုပ်ရှားခွင့်နယ်ပယ် ကျုံ့သွားစေခဲ့သော်လည်း၊ စစ်ရေးအရ ဦးဆောင်နေသည့် ULA/AA ကဲ့သို့သော အင်အားစုများအတွက်မူ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာစေခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် မြန်မာ့တပ်မတော်က တရားဝင်မဟုတ်သော နှစ်ဖက်အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို သဘောတူခဲ့ချိန်၌ အခြေအနေမှာ နောက်ထပ်အဆင့်တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပြီး၊ ယင်းမှာ ဒေသတွင်း၌ AA ရှိနေခြင်းကို လက်တွေ့အားဖြင့် (De facto) အသိအမှတ်ပြုလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် AA ၏ တပ်ဖွဲ့ဝင် အင်အားမှာ (၁၀,၀၀၀) မှ (၁၅,၀၀၀) အကြား ရှိကြောင်း သတင်းများက ဖော်ပြခဲ့သည်။ သုံးလအကြာတွင် မြန်မာစစ်အာဏာပိုင်များက NLD အစိုးရကို အာဏာသိမ်းခဲ့သောကြောင့် ၎င်းလုပ်ဆောင်ချက်သည် နောင်ဆယ်စုနှစ်များစွာအထိ နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးကို ပြောင်းလဲစေမည်ဖြစ်သဖြင့် ULA/AA အတွက်မူ နောက်ထပ် အခွင့်အလမ်းကောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ကာလ (၃)။ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲသာ တစ်ခုတည်းသော ရွေးချယ်စရာဖြစ်လာသည့်ကာလ (၂၀၁၈-၂၀၂၀)

ရှုထောင့်	ULA/AA အခြေအနေ	ULA/AA မဟုတ်သည့် အခြားအဖွဲ့များ၏ အခြေအနေ
စစ်ရေး အင်အား	သိသိသာသာ တိုးမြှင့်လာသော စစ်ရေးအခြေအနေ - ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တိုက်ပွဲပေါင်း ၆၈၁ ကြိမ်အထိ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး၊ အရေးပါသော စစ်ရေးစခန်းများ (လင်းမြေတောင်ကုန်း၊ မြေပုံမြို့နယ် အမြောက်တပ်စခန်း) ကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် တောင်ပိုင်းဒေသများသို့ စစ်ရေးတိုးချဲ့မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၀ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် တပ်အင်အားမှာ ခန့်မှန်းခြေ ၁၀,၀၀၀ မှ ၁၅,၀၀၀ အထိ ရောက်ရှိခဲ့သည်။	ALP - ၂၀၂၀ ဇူလိုင်-ဩဂုတ်လအတွင်း AA က ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင် သုံးဦးကို သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့ပြီး စစ်ရေးအရ AA ထက် အားနည်းနေခဲ့သည်။ ANC/AA - ဆက်လက်၍ သက်ရောက်မှုနည်းသောတွင်သာ ရှိနေခဲ့သည်။

တရားဝင်မှု

တရားဝင်မှု ရရှိလာခြင်းများ

- (က) ၂၀၁၉ ဒီဇင်ဘာတွင် အာရက္ခပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ အာရက္ခပြည်သူ့အာဏာပိုင်အဖွဲ့ (APA) ကို ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးစွမ်းရည်ကို ပြသနိုင်ခဲ့သည်။
- (ခ) အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ ရဲလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှုများဖြေရှင်းပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်း လက်လှမ်းမှီမှုမရှိသည့်နေရာများတွင် ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးနိုင်ခဲ့သည်။
- (ဂ) လူမျိုးရေးအခြေခံထက် ကျော်လွန်သော အမျိုးသားရေးအတွေးအခေါ်ကို အသုံးပြုကာ အာရက္ခအချုပ်အခြာအာဏာအတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ ပြင်ပအသိအမှတ်ပြုမှုအနေဖြင့် ၂၀၁၉ ဒီဇင်ဘာတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က AA ကို “စနစ်တကျဖွဲ့စည်းထားသော ဗုဒ္ဓဘာသာလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့” အဖြစ် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် သို့မဟုတ် လွတ်လပ်ရေးကို ရယူလိုသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်းမှာ ၎င်း၏ အရေးပါမှုကို သွယ်ဝိုက်အသိအမှတ်ပြုသကဲ့သို့ ဖြစ်ခဲ့သည်။

ANP – တရားဝင်မှု

ဆက်လက်ကျဆင်းလာခဲ့ပြီး (က) ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် အာဏာပိုင်များက AA နှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသည်ဟု စွပ်စွဲကာ အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေအောက်တွင် ANP အဖွဲ့ဝင်အချို့ ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရခြင်း၊ (ခ) ထိရောက်သော နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံအင်အားစုအဖြစ် မမြင်တော့ခြင်းတို့ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ALP – နိုင်ငံရေးအခန်းကဏ္ဍ

ဆက်လက်အကန့်သတ်ခံထားရပြီး ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် “ဒေသတွင်း မတည်ငြိမ်မှု” ကို အကြောင်းပြ၍ အစိုးရက ၎င်းတို့၏ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ တောင်းဆိုချက်ကို ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။

AFP/ALD – လူထုထောက်ခံမှု

အလွန်နည်းပါးသော အခြေအနေတွင် ဆက်လက်တည်ရှိခဲ့သည်။

အခန်း (၄)

ညှိနှိုင်းရေးနိုင်ငံရေး၏ နောက်ထပ်ကျရှုံးမှုကာလ - ULA ၏ လွှမ်းမိုးမှုခေတ် (၂၀၂၁-၂၀၂၆)

က။ မြန်မာစစ်တပ်၏ ဗျူဟာမြောက် အမှားများနှင့် ရခိုင်တို့၏ အခွင့်အရေး

၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့ စစ်အာဏာသိမ်းမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြာရှည်နေသော နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းတွင် အရေးပါသော အလှည့်အပြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ ယင်း၏သက်ရောက်မှုကို ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အပြင်းထန်ဆုံး ခံစားခဲ့ရသည်။ အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် လွှတ်တော်များ ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့ရပြီး စစ်ကောင်စီ (SAC) ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်သို့ ရောက်ရှိသွားကာ အရပ်သားများကြား ညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်နိုင်မည့် နေရာကျဉ်းမြောင်းသွားခဲ့သည်။ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အခြေအနေများနှင့် ထိုမှတဆင့် ပေါ်ပေါက်လာသည့် နွေဦးတော်လှန်ရေးတို့က မြန်မာစစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင်သည့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းဖြစ်လာစေခဲ့သည်။ ကျေးရွာများကို လက်နက်ကြီးဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်းနှင့် အရပ်သားများကို ပစ်မှတ်ထားခြင်း အပါအဝင် စစ်တပ်၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများက ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို ပိုမိုယုံကြည်မှု ကင်းမဲ့စေခဲ့သည်။ ပြည်သူ့သဘောထားမှာလည်း သိသိသာသာ ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ လူငယ်များနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ULA/AA ၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် ရခိုင်အမျိုးသားအချုပ်အခြာအာဏာ ပြန်လည်ရရှိရေးဆိုင်ရာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော မျှော်မှန်းချက်ကို လက်ခံလာကြပြီး၊ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးသည်သာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ကန့်သတ်ချက်များထက် ကျော်လွန်သည့် တစ်ခုတည်းသော လက်တွေ့ကျသည့် လမ်းကြောင်းဖြစ်ကြောင်း ရှုမြင်လာကြသည်။

ပြည်သူ့သဘောထားစစ်တမ်းများအရ စစ်ကောင်စီကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါဝင်ရန် ပြင်ဆင်နေသည့် ရခိုင်ပါတီများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကန့်ကွက်ခဲ့ကြပြီး များစွာသောပြည်သူတို့မှာ ULA ၏ သဘောထားကိုသာ အလေးထားခဲ့ကြသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း နိုင်ငံရေးအရ အပြောင်းအလဲများသည် မဟာဗျူဟာမြောက် အခင်းအကျင်းကို အခြေခံကျကျ ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ NCA လမ်းစဉ်သည် ဆွဲဆောင်မှုနည်းပါးသွားခဲ့ပြီး လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး၏ လက်တွေ့ကျသော တရားဝင်မှုမှာ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ စစ်ကောင်စီက ကျင်းပသည့် ၂၀၂၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲများသည် နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင်ဖြစ်စေ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ဖြစ်စေ နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်စားပြုသည့် ယန္တရားများအဖြစ် ထိရောက်စွာ မလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ဘဲ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် အခြေအနေများအောက်တွင် အာဏာရှင်စနစ် ခိုင်မာစေရန်အတွက်သာ အသုံးပြုသည့် ကိရိယာများသာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤအခြေအနေတွင် တရားဝင်မှုသည် လက်တွေ့မကျသော အဖွဲ့အစည်းများထံသို့ မဟုတ်ဘဲ လက်တွေ့အရလုံခြုံရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးစွမ်းနိုင်သူများထံသို့သာ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။

နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် ULA လှုပ်ရှားမှုများသည် နယ်မြေ၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် သက်ရောက် အာဏာတို့ကို မကြုံစဖူး လျင်မြန်စွာ ခိုင်မာလာစေခဲ့သည်။ ဤတိုးတက်မှုသည် တစ်ချိန်က ဩဇာကြီးမားခဲ့သော ULA မဟုတ်သည့် နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ ကျဆင်းမှုကို သိသိသာသာ အရှိန်မြှင့်တင်ပေးခဲ့ပြီး ၎င်းတို့မှာ အားနည်း၍ နိုင်ငံရေးအရ အရေးမပါတော့ကြောင်း ထင်ရှားလာစေခဲ့သည်။ ဤသို့ အစွန်းရောက်သွားရခြင်း (သို့မဟုတ်) အရေးပါမှုမှ လျော့ကျသွားရခြင်းတွင် အဓိကအကြောင်းရင်း နှစ်ခုရှိသည်။ ပထမအချက်မှာ ULA

မဟုတ်သည့် အင်အားစုများ၏ အတွင်းပိုင်းအားနည်းချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် တုံ့ပြန်မှုများ ထိရောက်မှုမရှိခြင်းတို့ကြောင့် အာဏာပိုင်စနစ်သစ်တွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ပိုမိုယုတ်လျော့သွားခဲ့သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များသည် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး၏ လက်တွေ့ကျသော တရားဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးလိုက်သည့်အတွက် ULA/AA သည် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ တော်လှန်ရေးအခြေအနေအတွင်း ရခိုင်တို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို ဦးဆောင်သည့် အင်အားစုအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။ ဤအခန်းသည် ၂၀၂၁-၂၀၂၆ ခုနှစ်ကာလကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ညှိနှိုင်းရေးနိုင်ငံရေး နောက်ထပ်ကျရှုံးခဲ့သည့် ခေတ်ကာလတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည်။

ခ။ ရခိုင်ပြည်ရှိ ရွေးကောက်ပွဲဝင် ပါတီများ - အကျပ်ရိုက်နေသည့် အခြေအနေ

ANP ပါတီသည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အားကောင်းသော ရလဒ်များ ရရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၁ အာဏာသိမ်းမှုအပြီး ပေါ်ပေါက်လာသည့် နိုင်ငံရေးဖိအားများကြောင့် ၎င်း၏ အတွင်းပိုင်းအားနည်းချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲမှု အားနည်းခြင်းတို့ကြောင့် လျင်မြန်စွာ ပြိုကွဲသွားခဲ့သည်။ အစပိုင်းတွင် ပါတီသည် စစ်ကောင်စီနှင့် လက်တွေ့ကျကျ ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ပြီး ဒေါ်အေးနုစိန်ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ စစ်ကောင်စီ၏ တည်ဆောက်ပုံများတွင် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အရေးပါသော ရာထူးများ ရရှိရေး၊ အကျဉ်းသားများ လွှတ်ပေးရေးနှင့် AA ကို အကြမ်းဖက်အုပ်စုစာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ပေးရေးတို့ကို ရယူရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ယင်းလုပ်ရပ်သည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဝေဖန်ခံခဲ့ရပြီး ပါတီ၏ လူငယ်အခြေခံအင်အားစုများနှင့် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီနှင့် မည်သည့်ပုံစံဖြင့်မဆို ပူးပေါင်းခြင်းကို အမျိုးသားမျှော်မှန်းချက်အား သစ္စာဖောက်ခြင်းဟု ရှုမြင်သည့် ရခိုင်ပြည်သူများကို စိတ်ပျက်သွားစေခဲ့သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် မေလတွင် တောင်းဆိုချက်အများစု မရရှိခဲ့ဘဲ ANP သည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့သော်လည်း ပျက်စီးမှုများမှာ ဖြစ်နိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမား ဦးဖေသန်းသည် “ပါတီနိုင်ငံရေးမှာ သေဆုံးသွားပြီ” ဟု ကြေညာကာ ပါတီမှ နုတ်ထွက်ပြီး လွတ်လပ်သော လှုပ်ရှားသူအဖြစ် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အကြောင်းမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တင်ပြချက်များကို လျစ်လျူရှုခံခဲ့ရပြီး အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အခြေအနေတွင် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ နေရာမရှိတော့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ANP သည် အရပ်သားသေဆုံးမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ ပျက်စီးစေသည့် စစ်ကောင်စီ၏ လက်နက်ကြီးပစ်ခတ်မှုကို ရှုတ်ချကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး၊ နှစ်ဖက်စလုံးအား လူနေအိမ်ရာများကို ရှောင်ရှားရန်နှင့် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ NGO များအတွက် ခရီးသွားလာခွင့် ပိတ်ပင်ထားမှုများကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ စစ်ကောင်စီ၏ UEC က ပါတီတာဝန်ရှိသူများကို ခေါ်ယူသတိပေးခဲ့ပြီး “တစ်ဖက်သတ် စွပ်စွဲချက်များ” မပြုလုပ်ရန် ပြောကြားခဲ့သည်။ ဤပြဿနာများအပြင် ANP သည် ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် စစ်ကောင်စီ၏ ၂၀၂၃ ခုနှစ် နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းဥပဒေ ပုဒ်မ ၇ အရ မှတ်ပုံတင်ခွင့် ငြင်းပယ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။

ဤကွဲပြားမှုဖြစ်စဉ်သည် ANP အတွင်းသာ မဟုတ်ဘဲ အခြားရခိုင်နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအထိပါ ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ ဒေါက်တာအေးမောင်၏ AFP နှင့် ဦးဘရှိန် (ANP ၏ ဗဟိုကော်မတီဟောင်း) ၏ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (RNP) တို့ ပေါ်ထွက်လာသော်လည်း နှစ်ပါတီစလုံးမှာ ထောက်ခံမှုနည်းပါးခြင်းနှင့် အတွင်းပိုင်းအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ AFP သည် စစ်ကောင်စီ ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေကျဉ်းများအတွင်းသာ လှုပ်ရှားခဲ့ပြီး စစ်ကောင်စီ၏ ကန့်သတ်ချက်များရှိသည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါဝင်ခဲ့ရာ၊ ယင်းသည် ၎င်းတို့၏နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှုနှင့် ပြည်သူ့ထောက်ခံမှုကို ရရှိရန်အတွက် များစွာ ကန့်သတ်ချက် ဖြစ်စေခဲ့သည်။ စစ်ကောင်စီ တည်ဆောက်ပုံများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုသည် ပြည်သူတို့၏ သံသယကိုသာ ပိုမိုတိုးပွားစေခဲ့ပြီး အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ဩဇာအာဏာအဖြစ်သို့ မပြောင်းလဲနိုင်ခဲ့ပေ။ ကန့်သတ်ချက်များဖြင့် ကျင်းပခဲ့သည့် ၂၀၂၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် (စစ်တွေ၊ ကျောက်ဖြူနှင့် မာန်အောင်တို့၌ အဓိက ကျင်းပခဲ့သည်) စစ်တပ်၏ ကိုယ်စားလှယ် USDP သည် ကြိုတင်မဲများနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အားသာချက်များဖြင့် လွှမ်းမိုးခဲ့ပြီး AFP နှင့် RNP ကိုယ်စားလှယ်များ (ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသည့် ဒေါက်တာအေးမောင်နှင့် ဦးဘရှိန် အပါအဝင်) မှာ ရှုံးနိမ့်ခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် RNP သည် ၂၀၂၆ ခုနှစ်တွင် ငွေကြေးပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် အတွင်းပိုင်းကွဲလွဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ခေါင်းဆောင်နေရာ အစားထိုးခြင်းနှင့် အုပ်စုကွဲများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဘရှိန်နှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးတင်ညွန့်တို့ကို အလုပ်အမှုဆောင်နေရာမှ ရပ်ဆိုင်းလိုက်ပြီး ဂုဏ်ထူးဆောင်နာယကနေရာများသို့ ပို့လိုက်သည်။ ခေါင်းဆောင်သစ်များ တင်မြှောက်ခဲ့သော်လည်း ဦးဘရှိန်က ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပယ်ချပြီး ပြိုင်ဘက်အုပ်စုတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ အပြန်အလှန် စွပ်စွဲမှုများ၊ အပြိုင်ကြေညာချက်များဖြင့် ပါတီ၏ တရားဝင်မှုအပေါ် ပိုမိုရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ALD ပါတီကမူ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ မတင်သွင်းခြင်း၊ စစ်ကောင်စီ၏ ရွေးကောက်ပွဲမူဘောင်တွင် ပါဝင်ခြင်းမပြုခြင်းဖြင့် ပိုမိုရှင်းလင်းသော သဘောထားကို ပြသခဲ့သည်။ ALD တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးက “စစ်ကောင်စီရွေးကောက်ပွဲကို ကျွန်တော်တို့ ဝင်ပြိုင်ရင် အာဏာရှင်စနစ် သက်ဆိုးရှည်စေဖို့အတွက် တိုင်တစ်ခုဖြစ်သွားလိမ့်မယ်” ဟု တိုက်ရိုက်ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဤရပ်တည်ချက်သည် ရှိရင်းစွဲ ရခိုင်နိုင်ငံရေးပါတီများအတွင်း၌ပင် ကြီးထွားလာသော ကွဲပြားမှုကို မီးမောင်းထိုးပြနေသည် - အချို့မှာ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းဖြင့် အနည်းငယ်ရှင်သန်ရန် ကြိုးစားသော်လည်း အချို့မှာ ပါဝင်ခြင်းမပြုဘဲ နေခဲ့ကြသည်။ ယင်းအချက်က အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အခြေအနေတွင် စုပေါင်းမဟာဗျူဟာထက် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ရွေးချယ်မှုအပေါ်မူတည်သွားစေပြီး ပါတီ၏ တရားဝင်မှုကို ပိုမိုလျော့ကျစေခဲ့သည်။

ဂ။အပိုင်းပိုင်းကွဲထွက်ခြင်း သို့မဟုတ် အရေးမပါတော့ခြင်း - ALP နှင့် ANC အတွက် ရွေးချယ်စရာ နည်းပါးခြင်း

ALP ပါတီနှင့် ၎င်း၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည် လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ALA) တို့သည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် စစ်ရေးစွမ်းရည် ပိုမိုနည်းပါးလာပြီး နိုင်ငံရေးအရ တရားဝင်မှု လည်းပိုမိုအားနည်းလာခဲ့သည်။ ALP သည် တပ်ဖွဲ့ဝင် ၆၀ မှ ၁၀၀ ခန့်သာ ရှိသည့် သေးငယ်သော

လက်နက်ကိုင်တပ်ကိုသာ ပိုင်ဆိုင်ပြီး လက်နက်အင်အား အနည်းငယ်သာ ရှိကာ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော စစ်ရေးစွမ်းရည်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိပေ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် NCA ကို လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက်ပိုင်း ပါတီသည် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းထားခဲ့ပြီး ထောက်ပံ့ရေးပိုင်းတွင် အကူအညီများ ရရှိခဲ့သည်။ စစ်ကောင်စီနှင့် ဤကဲ့သို့ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုသည် ရခိုင်ပြည်သူလူထုအကြား ၎င်း၏ တရားဝင်မှုကို သိသိသာသာ လျော့ကျစေခဲ့ပြီး ALP ကို အားနည်းပြီး ပြင်ပအင်အားများ၏ လွှမ်းမိုးမှုအောက်တွင် ရှိနေသည့် အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ပိုမိုရှုမြင်လာစေခဲ့သည်။

စစ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှုမှာလည်း စဉ်ဆက်မပြတ် အတွင်းပိုင်း အပိုင်းပိုင်းကွဲထွက်မှုများကြောင့် ပိုမိုလျော့ကျသွားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ တပ်ဖွဲ့အင်အား အကန့်အသတ်ရှိနေပြီး အန္တိယနယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိ 'မြောက်ပိုင်း' နယ်မြေ၊ စစ်တွေမြို့နယ်ဝန်းကျင်ရှိ 'ဗဟို' နယ်မြေနှင့် ထိုင်းနယ်စပ်အနီး KNU ထိန်းချုပ်နယ်မြေရှိ 'အရှေ့ဖက် နယ်မြေ ဟူ၍ နယ်မြေသုံးခုတွင် အမည်ခံ လှုပ်ရှားနေခဲ့သော်လည်း၊ ဤအုပ်စုများမှာ အတွင်းပိုင်း အားပြိုင်မှုများဖြင့် ခံစားနေရသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် ALP သည် ခိုင်ရဲခိုင်ကို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်၊ စောမြရာဇာလင်းကို ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် အဖွဲ့ဝင် ၄၀ ပါဝင်သော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့သစ်ကို ကြေညာခြင်းဖြင့် ခေါင်းဆောင်မှုကို ပြန်လည်အားဖြည့်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ပါတီက ကနဦးတွင် AA နှင့် ANC/AA အပါအဝင် အခြားသော ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုကြောင်း ပြောကြားခဲ့သော်လည်း မကြာမီမှာပင် ပြင်းထန်သော အတွင်းပိုင်းကွဲလွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ALP သည် စည်းကမ်းဖောက်ဖျက်မှုနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုဆိုင်ရာ သဘောထားကွဲလွဲမှုများကြောင့် ခိုင်စိုးနိုင်အောင်၊ ခိုင်ကျော်လှိုင်နှင့် ခိုင်လင်းခိုင် အပါအဝင် အကြီးတန်းပုဂ္ဂိုလ်အချို့ကို ထုတ်ပယ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ပိုမိုအရေးပါသော ကွဲထွက်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး စောမြရာဇာလင်းသည် စစ်ကောင်စီနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ရှေးရှုသည့် အုပ်စုသစ်တစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ALP ခေါင်းဆောင်မှုအဓိကပိုင်းက အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးမှတ်တမ်းနှင့် ဤအုပ်စုသစ်၏တရားဝင်မှုကို ပယ်ချခဲ့ပြီး စောမြရာဇာလင်းအား ALA အဖွဲ့ဝင်များကို ဖမ်းဆီးပေးရန် မြန်မာစစ်တပ်ကို တောင်းဆိုခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲကာ ပြင်းထန်သော စည်းကမ်းချိုးဖောက်မှုများဖြင့် စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ၂၀၂၆ ခုနှစ် အင်တာယူနီးတစ်ခုတွင် စောမြရာဇာလင်းက သူမ၏ ရပ်တည်ချက်ကို ခုခံကာကွယ်ခဲ့ပြီး အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးနောက် ငြိမ်းချမ်းရေးဘက်သို့ ဦးတည်ခြင်းနှင့် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ မစတင်လိုသည့် သဘောထားကို ဖော်ပြရန် ၎င်း၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ကို “ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတပ်မတော် (ALPR)” ဟု အမည်ပြောင်းလဲကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ALP အဖွဲ့ဝင်အချို့သည် ပါတီတံဆိပ်ပါသော မြန်မာစစ်တပ်ယူနီဖောင်းများကို ဝတ်ဆင်ကာ စစ်ကောင်စီတပ်ဖွဲ့များနှင့် လုံခြုံရေးစစ်ဆင်ရေးများတွင် တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေကြောင်း သတင်းများ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဤလုပ်ရပ်များတွင် စောမြရာဇာလင်း၏ အုပ်စုအခြေစိုက်ရာ စစ်တွေတွင် ULA/AA ကို ထောက်ခံသည်ဟု သိသိသာသာ အရပ်သားများကို ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခြင်းများ ပါဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဤအုပ်စုသည် စစ်ကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်းနေသော်လည်း ကျန်ရှိနေသည့် ALP အုပ်စုများမှာမူ ကွဲပြားသော လမ်းကြောင်းကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် 'မြောက်ပိုင်း' နှင့် 'အရှေ့ပိုင်း'

အုပ်စုများကို ဦးဆောင်သူ ဥက္ကဋ္ဌ ခိုင်ရဲခိုင်က သူ၏အဖွဲ့သည် NCA ကို အသိအမှတ်ပြုတော့ကြောင်း ကြေညာခဲ့ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ စစ်ကောင်စီဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဤကြေညာချက်များရှိနေသော်လည်း ALP သည် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရန် အလားအလာ အလွန်နည်းပါးစွာဖြင့် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ဤသို့ စဉ်ဆက်မပြတ် အပိုင်းပိုင်းကွဲထွက်နေမှုသည် ရခိုင်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပါတီ၏ ယခင်ကပင် အားနည်းနေသော တရားဝင်မှုကို ပိုမိုပျက်ပြားစေခဲ့ပြီး ၎င်း၏နိုင်ငံရေးနေရာကိုလည်း သိသိသာသာ လျော့ကျသွားစေခဲ့သည်။

အလားတူပင် ULA/AA မဟုတ်သည့် အခြားသော တစ်ချိန်က ထင်ရှားသည့် ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည့် ANC သည် ခန့်မှန်းခြေ တပ်ဖွဲ့ဝင် ၃၅၀ ခန့်ဖြင့် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း အခြေစိုက်လှုပ်ရှားလျက်ရှိပြီး KNU နှင့် PDF တို့နှင့် မဟာမိတ်ပြုကာ တော်လှန်ရေးဘက်သို့ ဦးတည်သော ရပ်တည်ချက်ကို ထိန်းသိမ်းထားသည်။ သို့သော်လည်း အဓိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ယန္တရားများမှ ဖယ်ထုတ်ခံထားရခြင်း၊ နယ်မြေစိုးမိုးမှု မရှိခြင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ပြည်သူ့အခြေခံအင်အား မရှိခြင်းတို့ကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အရေးမပါသော အနေအထားတွင်သာ ရှိနေသည်။ ALP နှင့် ANC/AA နှစ်ဖွဲ့စလုံးသည် ယခုအခါ ပျက်ပြားသွားပြီဖြစ်သော NCA ကို အားကိုးခြင်းမှသည် အကန့်အသတ်ရှိပြီး မတည်ငြိမ်သော မဟာမိတ်ဖွဲ့ခြင်းအထိ ထိရောက်မှုမရှိသော မဟာဗျူဟာမြောက် တုံ့ပြန်မှုများကိုသာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ဤအတွင်းပိုင်းအားနည်းချက်များဖြစ်သော နာတာရှည် အပိုင်းပိုင်းကွဲထွက်နေမှု၊ ခေါင်းဆောင်မှုဆိုင်ရာ အားပြိုင်မှုများ၊ စစ်ရေးစွမ်းရည် အကန့်အသတ်ရှိခြင်းနှင့် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း စစ်ရေးအခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေမဖြစ်ခြင်းတို့က ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ULA/AA မဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများ၏ အရေးပါမှုကို ပြင်းထန်စွာ ထိခိုက်စေခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား အောင်မြင်သော ညှိနှိုင်းမှု သို့မဟုတ် အပေးအယူလုပ်မှုမျိုးကို မတွေ့ရသေးပေ။ အဖွဲ့များအကြား ဆက်ဆံရေးမှာ အပြန်အလှန်စွပ်စွဲမှုများ၊ ဖမ်းဆီးမှုများနှင့် သေစေနိုင်သော ထိပ်တိုက်တွေ့မှုများဖြင့်သာ ပြည့်နှက်နေခဲ့သည်။ ALP သည် စစ်ဦးစီးချုပ် ခိုင်စိုးမြ၊ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး ခိုင်ကျော်စိုးနှင့် ဗိုလ်ကြီး ခိုင်သူရနိုင်တို့ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့ စစ်တွေတွင် သတ်ဖြတ်ခံရမှု၊ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ALP ဒုဥက္ကဋ္ဌ ခိုင်နီရောင်၊ တပ်ရင်း ၁၀၁ မှူး ခိုင်ကျော်မင်းနှင့် ရဲဘော် ကျော်ကျော်နိုင်တို့ သေဆုံးခဲ့ရသည့် တိုက်ခိုက်မှုများတွင် ULA/AA က လုပ်ကြံသည်ဟု အကြိမ်ကြိမ် စွပ်စွဲခဲ့သည်။ AA ကမူ ဤဖြစ်ရပ်များတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုမရှိကြောင်း ငြင်းဆိုခဲ့ပြီး ဤအကြမ်းဖက်မှုများကို ALP ၏ အတွင်းပိုင်းကွဲလွဲမှုများ သို့မဟုတ် ဒေသခံများ၏ မကျေနပ်မှုများကြောင့်သာ ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

ဤသို့ နက်ရှိုင်းလာသော အယုံအကြည်မရှိမှုသည် အခြေခံကျကျ မတူညီသော အမြင်များမှ ပေါက်ဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ဩဂုတ်လ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် ULA/AA ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ခိုင်သူခက ရခိုင်ပြည်တွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ခုသာ ရှိသင့်ကြောင်း၊ ၎င်းအား တရားဝင် ကာကွယ်ရေးမူဝါဒအဖြစ် သတ်မှတ်ကြောင်းနှင့် အခြားအဖွဲ့များကို ၎င်း၏အလံအောက်တွင် စုစည်းရန် ယခင်က မအောင်မြင်ခဲ့သည့် ကြိုးပမ်းမှုများကို ထောက်ပြခဲ့သည်။ တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ANC/AA နှင့် ALP/ALA တို့က

ဤရပ်တည်ချက်ကို ရခိုင်တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုအတွင်း လက်ခံနိုင်ဖွယ်မရှိသော အာဏာရှင်ဆန်သည့် သဘောထားအဖြစ် ပယ်ချခဲ့သည်။ ANC/AA စစ်ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ် မင်းထွန်းက အဓိပ္ပာယ်ရှိသော နိုင်ငံရေးညှိနှိုင်းမှုအစား ဖျက်သိမ်းခြင်းနှင့် ပေါင်းစည်းခြင်းကိုသာ အတင်းအကျပ် တောင်းဆိုနေသည့် ULA/AA ကို ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ညှိနှိုင်းမှုများ အောင်မြင်မှုမရှိခြင်းနှင့် လက်နက်ကိုင်တင်းမာမှုများ မြင့်တက်လာခြင်းတို့က ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ULA/AA မဟုတ်သည့် အင်အားစုများ၏ တရားဝင်မှုနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် အရေးပါမှုကို ပိုမိုလျော့ကျသွားစေသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ULA/AA သည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အခြေအနေတွင် တော်လှန်ရေးအုပ်ချုပ်မှု ယန္တရားများကို တည်ထောင်ခြင်းနှင့် နယ်မြေထိန်းချုပ်မှုကို ချဲ့ထွင်ခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် စစ်ရေးအင်အားကို တည်ငြိမ်စွာ တိုးမြှင့်ခဲ့ပြီး သိသာထင်ရှားသော နယ်မြေနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ထိန်းချုပ်မှုများကို ရရှိခဲ့သည်။ ဤဖြစ်စဉ်သည် ULA/AA မဟုတ်သည့် အင်အားစုများ၏ အစွန်းရောက်သွားမှုကို အရှိန်မြှင့်တင်ပေးရုံသာမက ယုံကြည်စိတ်ချရသော စစ်ရေးစွမ်းရည်နှင့် တရားဝင်မှုကို ရရှိစေသည့် ညီညွတ်သော မဟာဗျူဟာကို ပိုင်ဆိုင်ထားသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသာလျှင် ရခိုင်၏ နိုင်ငံရေးအနာဂတ်ကို အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိ ပုံဖော်နိုင်မည်ဟု ရှုမြင်ချက်ကို ခိုင်မာစေခဲ့သည်။

ဃ။ ဗျူဟာမြောက် စိတ်ရှည်ခြင်းမှသည် လွှမ်းမိုးနိုင်သော အနေအထားသို့

ULA/AA သည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အတော်အတန် အရေးမပါသော အင်အားစုအဖြစ်မှ လွှမ်းမိုးနိုင်သော အင်အားစုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။ ဤအပြောင်းအလဲမှာ အထူးသဖြင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ် အာဏာသိမ်းမှုအပြီးတွင် စစ်ရေးအင်အားနှင့် တရားဝင်မှုကို တည်ဆောက်ခြင်းတို့ ပေါင်းစပ်မိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤလွှမ်းမိုးမှု၏ အဓိက အတိုင်းအတာတစ်ခုမှာ ULA/AA သည် အဓိက နိုင်ငံရေးအင်အားစုအဖြစ် မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် ULA/AA မဟုတ်သည့် အင်အားစုများ၏ နေရာမှာ ကန့်သတ်ခံထားရခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ အာဏာသိမ်းမှုအပြီးတွင် ULA ခေါင်းဆောင်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားနေရာများတွင် အကြမ်းဖက်မှုများ မြင့်တက်နေချိန်အတွင်း ရခိုင်ပြည်နယ်၏ တည်ငြိမ်မှုကာလကို အခွင့်ကောင်းယူခဲ့သည်။ စစ်ကောင်စီသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် မတ်လတွင် AA ကို အကြမ်းဖက်အဖွဲ့စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့ပြီး AA ကို လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရန် ပိုမိုကြီးမားသော နေရာနှင့် တရားဝင်မှုအသွင်ဆောင်သော အနေအထားကို ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဤပယ်ဖျက်မှုသည် စစ်ကောင်စီ၏ အာဏာသိမ်းမှုဆန့်ကျင်ရေး တော်လှန်ရေးကို အာရုံစိုက်နေချိန်နှင့် ပေါင်းစပ်မိပြီး AA သည် တိုက်ပွဲကြီးများ ရှောင်ရှားကာ ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားကို စနစ်တကျ ချဲ့ထွင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဤကာလအတွင်း ULA/AA သည် ပြိုင်ဘက်ကင်းသော တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီး အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ရာဇဝတ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ခဲ့ကာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် အိန္ဒိယနယ်စပ်များမှသည် ရခိုင်ပြည်တောင်ပိုင်းအထိ ပိုမိုပါဝင်နိုင်သော အုပ်ချုပ်မှုပုံစံကို ဖော်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ ဤ“တိုက်ရင်း တည်ဆောက်၊ တည်ဆောက်ရင်း တိုက်”သော ဗျူဟာသည် ULA/AA အား ပြည်နယ်စွမ်းဆောင်ရည်ကို ပြသနိုင်စေခဲ့သည်။ ULA ၏ အဖွဲ့အစည်းများသည် စစ်ကောင်စီ၏ တရားရုံးများ သို့မဟုတ် အပိုင်းပိုင်းကွဲနေသော

အခြားရွေးချယ်စရာများထက် ပိုမိုတုံ့ပြန်မှုရှိပြီး ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားကို ပိုမိုကိုယ်စားပြုသည်ဟု ဒေသခံများက ရှုမြင်ကြသောကြောင့် ဒေသခံတို့၏ ထောက်ခံမှုမှာ တိုးတက်လာခဲ့သည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ULA/AA သည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လွှမ်းမိုးမှုရရှိရေးကို သိသိသာသာ အရှိန်မြှင့်တင်ပေးခဲ့သည့် အဓိက စစ်ဆင်ရေးတစ်ခုကို စတင်ခဲ့သည်။ ညီနောင်မဟာမိတ်သုံးဖွဲ့ (3BTA) နှင့်အတူ ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေး၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး AA သည် မြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ဗဟိုပိုင်းရခိုင်ပြည်နယ်တစ်လျှောက် စစ်ကောင်စီတပ်စခန်းများကို လျင်မြန်စွာ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် AA သည် ရခိုင်စစ်မျက်နှာရှိ မြို့နယ် ၁၅ ခုကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး စစ်တွေ၊ ကျောက်ဖြူနှင့် မာန်အောင် မြို့နယ်သုံးခုသာ ကျန်ရှိတော့ကြောင်း သတင်းရရှိခဲ့သည်။ ဤအောင်ပွဲများသည် နယ်မြေထိန်းချုပ်မှုကို ချဲ့ထွင်ပေးရုံသာမက ULA/AA အား ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ပိုမိုအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပုံစံဖြင့် တည်ဆောက်ရန်၊ အခွန်ကောက်ခံရန်၊ တရားရုံးများ လည်ပတ်ရန်နှင့် လွတ်မြောက်နယ်မြေများတွင် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ပေးခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ဤအောင်မြင်မှုသည် AA ကို ဒေသတွင်းအင်အားစုမှသည် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အင်အားစုအဖြစ်သို့ မြှင့်တင်ပေးခဲ့ပြီး မကွေး၊ ပဲခူးနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးများအထိ စစ်ဆင်ရေးများကို ချဲ့ထွင်နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၂ ဖွဲ့သာရှိခဲ့သော AA ၏ တည်ထောင်ခြင်းနှစ်ပတ်လည်အတွက် ဂုဏ်ပြုသဝဏ်လွှာပေးပို့သည့် အဖွဲ့အရေအတွက်မှာ ၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် ၃၂ ဖွဲ့အထိ တိုးလာခြင်းက ULA/AA ကို တရားဝင်သော ဦးဆောင်တော်လှန်ရေးအင်အားစုအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံလာမှုကို ပြသနေသည်။ ဤပြင်ပမှ အတည်ပြုချက်သည် အတွင်းပိုင်းလွှမ်းမိုးမှုကို ပိုမိုခိုင်မာစေခဲ့ပြီး AA ၏ ထောက်ခံမှုမပါဘဲ အခြား ဒေသခံအသေးစား အင်အားစုများအတွက် စိန်ခေါ်ရန် သို့မဟုတ် လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားရန် ပိုမိုအန္တရာယ်များစေခဲ့သည်။

၂၀၂၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလအထိ AA သည် စစ်တွေနှင့် ကျောက်ဖြူမြို့များဆီသို့ စစ်ဆင်ရေးများကို ဆက်လက်ဖိအားပေးလျက်ရှိပြီး စစ်ကောင်စီတပ်စခန်းများကို သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ တပ်သားများအား အကြီးအကျယ် ထိခိုက်စေခြင်းနှင့် စစ်သားများ စွန့်ခွာထွက်ပြေးစေခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ULA/AA သည် မူးယစ်ဆေးဝါး၊ ယာဉ်စည်းကမ်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းအသစ်များဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုကို ဆက်လက်ခိုင်မာအောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဧပြီလ ၂၀၂၆ ခုနှစ် AA ၏ ၁၇ နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ် ထွန်းမြတ်နိုင်က ၎င်း၏ တပ်ဖွဲ့များသည် ရခိုင်ကို အပြည့်အဝ လွတ်မြောက်စေရန်အတွက် “ကောင်းကင်နှင့် မြေကြီး၏ အဆုံးထိ” တိုက်ပွဲဝင်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် စစ်ကောင်စီနှင့် မည်သည့်အပေးအယူမျှ လုပ်ဆောင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ဤမိန့်ခွန်းသည် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်း ၃၀ ကျော်ထံမှ စည်းလုံးညီညွတ်ကြောင်း သတင်းစကားများကို ရရှိခဲ့ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အဖွဲ့၏ လွှမ်းမိုးနိုင်သော အနေအထားကို ပိုမိုခိုင်မာစေခဲ့သည်။ ဤတိုးတက်မှုများသည် စစ်ရေးအင်အားနှင့် တရားဝင်မှုအကြား အပြန်အလှန် ပေါင်းစပ်ထားသော ဆက်ဆံရေးကို ဖော်ပြနေသည် - စစ်မြေပြင်တွင် အောင်ပွဲများသည် ပိုမိုနက်ရှိုင်းသော အုပ်ချုပ်ရေးထိန်းချုပ်မှုအတွက် နေရာပေးခဲ့ပြီး

အောင်မြင်သော အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အမျိုးသားရေးအခြေခံ ရပ်တည်ချက်များသည် နောက်ထပ် စစ်ရေးချဲ့ထွင်မှုများကို တရားဝင်ဖြစ်စေခဲ့သည်။

ULA/AA မဟုတ်သည့် အင်အားစုများ၏ အရေးပါမှုလျော့ကျခြင်း (marginalization)သည် ဤသို့ အပြန်အလှန်ချိတ်ဆက်ထားသော စစ်ရေးနှင့် တရားဝင်မှု တည်ဆောက်ခြင်း၏ ရလဒ်အဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ULA/AA မဟုတ်သည့် နိုင်ငံရေးအင်အားစုများကြား အတွင်းပိုင်းကွဲလွဲမှုများနှင့် အပိုင်းပိုင်းကွဲထွက်မှုများ ဆက်လက်ရှိနေစဉ်တွင် ထိရောက်သော လုံခြုံရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း၊ ဒေသခံတို့၏ ကိုယ်စားပြုမှုတို့မှာ အဓိက သော့ချက်များ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ULA/AA ၏ အရင်းအမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခြင်းနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးကို ဦးဆောင်နိုင်ခြင်းတို့က အခြားသော ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ပုံစံများကို အခွင့်အရေးနည်းပါးသွားစေခဲ့သည်။ ULA/AA နှင့် မပူးပေါင်းသော အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးနယ်ပယ်မှာတဖြည်းဖြည်း ကျဉ်းမြောင်းလာသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုသည် ပိုမိုရေပန်းစားလာပြီး ပြည်သူတို့၏ လက်ခံမှုကို ရရှိလာသည်နှင့်အမျှ တရားဝင်မှုဆိုင်ရာ ပြိုင်ဆိုင်မှုများသည် ပိုမိုအလှမ်းဝေးသွားခဲ့ပြီး ULA/AA နှင့် မပူးပေါင်းသည့် အင်အားစုများကို လက်အောက်ခံဖြစ်သွားစေခြင်း၊ အရေးမပါတော့ခြင်း သို့မဟုတ် စစ်ကောင်စီ ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေကျဉ်းများအတွင်းမှသာ လှုပ်ရှားရသည့် အနေအထားသို့ ရောက်ရှိသွားစေခဲ့သည်။

ကာလ (၄) - အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ခိုင်မာမှုနှင့် လွှမ်းမိုးမှုကာလ (၂၀၂၁-၂၀၂၆)

ရှုထောင့်	ULA/AA အခြေအနေ	ULA/AA မဟုတ်သည့် အခြားအဖွဲ့များ၏ အခြေအနေ
စစ်ရေး အင်အား	၂၀၂၁-၂၀၂၃ (အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကာလ) - (မတ်လ ၂၀၂၁) တွင် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ခံခဲ့ရပြီး တိုက်ပွဲကြီးများ ရှောင်ရှားကာ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကို ချဲ့ထွင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၃ နှောင်းပိုင်း-၂၀၂၄ (၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေး) - မြို့နယ်အနည်းဆုံး ၁၅ ခုကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး	ALP - တပ်ဖွဲ့ဝင် ၆၀ မှ ၁၀၀ အထိ လျော့ကျသွားပြီး အတွင်းပိုင်း ကွဲလွဲနေသည်။ (စောမြရာဇာလင်းအုပ်စုမှာ စစ်ကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်းပြီး ခိုင်ရဲခိုင်အုပ်စုမှာ NCA ကို ပယ်ချထားသည်။) ANC/AA - တပ်ဖွဲ့ဝင် ၃၅၀ ခန့်ရှိပြီး ကရင်ပြည်နယ်တွင်သာ အခြေစိုက်လှုပ်ရှားကာ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း တည်ရှိမှုမရှိပေ။

ရှုထောင့်

ULA/AA အခြေအနေ

ULA/AA မဟုတ်သည့် အခြားအဖွဲ့များ၏
အခြေအနေ

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့်
အိန္ဒိယနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးလမ်း
ကြောင်းများကို ထိန်းချုပ်ကာ
မကွေး၊ ပဲခူးနှင့်
ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးများအထိ
စစ်ဆင်ရေးများကို ချဲ့ထွင်ခဲ့သည်။
၂၀၂၆ ခုနှစ်အလယ်တွင် - တပ်ဖွဲ့ဝင်
၅၀,၀၀၀ ကျော်ရှိပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်
နယ်မြေ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို
ထိန်းချုပ်ထားသည်။

တရားဝင်မှု

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တရားဝင်မှု -
(က) ပြိုင်ဘက်ကင်း
တရားစီရင်ရေးနှင့်
အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ၊ (ခ)
မူးယစ်ဆေးဝါး၊ ယာဉ်စည်းကမ်း၊
ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ
စည်းမျဉ်းများ၊ (ဂ)
အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့်
အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း။
သင်္ကေတဆိုင်ရာ တရားဝင်မှု -
ULA/AA နှစ်ပတ်လည်နေ့အတွက်
ဂုဏ်ပြုသဝဏ်လွှာပေးပို့သည့်အဖွဲ့မှ
က ၂၀၂၁ တွင် ၂ ဖွဲ့မှ ၂၀၂၅ တွင်
၃၂ ဖွဲ့အထိ တိုးလာပြီး
တရားဝင်သော
တော်လှန်ရေးအင်အားစုအဖြစ်
လက်ခံမှု ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။
အမျိုးသားရေးဆိုင်ရာ တရားဝင်မှု
- ၁၇ နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့
ကြေညာချက် (ဧပြီ ၂၀၂၆) -

ANP - ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် စစ်ကောင်စီ၏ ၂၀၂၃
နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်းဥပဒေဖြင့်
မှတ်ပုံတင်ခွင့် ငြင်းပယ်ခံရသည်။ AFP/RNP -
ကန့်သတ်ချက်ရှိသည့် ၂၀၂၅
ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး USDP ကို
ရှုံးနိမ့်ခဲ့ကာ စစ်ကောင်စီနှင့်
ပူးပေါင်းသူများအဖြစ် အမြင်ခံခဲ့ရသည်။
ALD - အနှစ်သာရရှိသော်လည်း
အာဏာမရှိသော ပါဝင်ခြင်းမပြုသည့်
ရပ်တည်ချက်ကို ယူခဲ့သည်။ ALP -
စစ်ကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်းမှု (အဖွဲ့ဝင်များက
မြန်မာစစ်တပ်ယူနီဖောင်းများ ဝတ်ဆင်ခြင်း၊
AA ထောက်ခံသူများကို ဖမ်းဆီးခြင်း)
ကြောင့် တရားဝင်မှု ပျက်ပြားသွားခဲ့သည်။

ရှုထောင့်	ULA/AA အခြေအနေ	ULA/AA မဟုတ်သည့် အခြားအဖွဲ့များ၏ အခြေအနေ
"ကောင်းကင်နှင့် မြေကြီး၏ အဆုံးထိ တိုက်ပွဲဝင်မည်" ဟု ကြေညာချက်က အလျော့မပေးသော အချုပ်အခြာအာဏာဆိုင်ရာ ဇာတ်ကြောင်းကို ခိုင်မာစေခဲ့သည်။		

အပိုင်း(၅)

နိဂုံး

ဤနိုင်ငံရေး အင်အားစုများ၏ အနာဂတ်

လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အတွင်း ရခိုင်ပြည်နယ်၏ နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းမှာ ရှင်းလင်းပြတ်သားပြီး နောက်ပြန်လှည့်၍မရသော ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုကို ပြသနေသည်။ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပါတီများဖြစ်စေ၊ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များဖြစ်စေ ULA/AA မဟုတ်သည့် အပိုင်းပိုင်းကွဲနေသော နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ ခေတ်မှာ လုံးဝ အဆုံးသတ်သွားပြီဟုဆိုရပေမည်။ ULA/AA သည် စစ်ရေးအရ လွှမ်းမိုးမှုရရှိရုံသာမက ရခိုင်ပြည်နယ်၊ နယ်မြေ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်တွင် လူဦးရေ ၂ သန်းကျော်အတွက် လုံခြုံရေး၊ တရားမျှတမှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ပြိုင်ဘက်ကင်း အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တစ်ခုကိုလည်း တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။ လက်ရှိအနေအထားအရ အခြားသော ရခိုင်နိုင်ငံရေး အင်အားစုများအတွက် အနာဂတ်မှာ အရေးမပါတော့ခြင်း၊ လက်အောက်ခံဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းဟူသော လမ်းကြောင်းသုံးခုတွင်သာ ကန့်သတ်ခံထားရပုံပေါ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပါတီများအတွက် (ANP, AFP, RNP, ALD) အနာဂတ်မှာ မှောင်မိုက်နေသည်။ ၂၀၂၁ အာဏာသိမ်းမှုသည် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ နေရာကို ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ပြီး စစ်ကောင်စီ၏ ကန့်သတ်ချက်များရှိသော ၂၀၂၅ ရွေးကောက်ပွဲများက ဤပါတီများသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် သို့မဟုတ် အခြေခံ ကိုယ်စားပြုမှုကိုပင် မပေးစွမ်းနိုင်သော အချည်းနှီးသည့် ကိရိယာများသာ ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။ ANP သည် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရန် ခက်ခဲသည့် အခြေအနေအထိ အတွင်းပိုင်းပြိုကွဲမှုများ ကြုံတွေ့ထားပြီး၊ AFP သည် စစ်ကောင်စီ ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေကျဉ်းများတွင်သာ လှုပ်ရှားနေပြီး၊ RNP မှာ အတွင်းပိုင်း ခေါင်းဆောင်မှု အားပြိုင်မှုများဖြင့် အင်အားကုန်နေရပြီး၊ ALD မှာမူ အနှစ်သာရရှိသော်လည်း အာဏာမရှိသော ပါဝင်ခြင်းမပြုသည့် ရပ်တည်ချက်ကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီစနစ် ပေါ်ပေါက်မလာပါက ဤပါတီများသည် နိုင်ငံရေးအရ အရေးမပါသော လမ်းကြောင်းသို့ ဆက်လက်ကျဆင်းနေဦးမည်ဖြစ်သည်။ အနာဂတ်တွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ သမိုင်းမှတ်တမ်းများအတွင်း သင်္ကေတဆန်သော နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအဖြစ် ကျန်ရှိခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာမှ ကြားဝင်ညှိနှိုင်းပေးသည့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် အကန့်အသတ်ရှိသော ဆွေးနွေးဖက်များအဖြစ် ပါဝင်လာနိုင်ခြင်းသာ ဖြစ်နိုင်ပြီး၊ ယင်းသို့ပါဝင်ခဲ့လျှင်လည်း စစ်ရေးအင်အားဖြင့် ထောက်ခံပံ့ပိုးထားသော ညှိနှိုင်းနိုင်စွမ်း မရှိဘဲ ရပ်တည်ရဖွယ်ရှိသည်။

လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများအတွက် (ALP/ALA, ANC/AA): အနာဂတ်မှာ လက်အောက်ခံဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပျက်ဝင်သွားခြင်းသာဖြစ်သည်။ ALP သည် အတွင်းပိုင်း အပိုင်းပိုင်းကွဲထွက်နေပြီး၊ စစ်ရေးအရ အရေးမပါသလောက်ဖြစ်ကာ (တပ်ဖွဲ့ဝင် ၆၀-၁၀၀ ခန့်သာရှိသည်)၊ စစ်ကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်းခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ အရှက်တကွဲ ဖြစ်နေရသည်။ ၎င်း၏ ခွဲထွက်အုပ်စုများသည် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းနိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ၊ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ရခိုင်ပြည်သူများကြားတွင် ၎င်း၏ တရားဝင်မှုကို သေစေသည်အထိ ထိခိုက်စေခဲ့သည်။ ANC/AA မှာမူ

စစ်ကောင်စီဆန့်ကျင်ရေး ရပ်တည်ချက်ကို ထိန်းသိမ်းထားသော်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အဓိပ္ပာယ်ရှိသော နယ်မြေထိန်းချုပ်မှု မရှိဘဲ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ စခန်းများမှသာ လှုပ်ရှားနေရသည်။ ရခိုင်ပြည်တွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ခုသာ ရှိသင့်သည်ဟူသော ULA/AA ၏ ကြေညာထားသည့် မူဝါဒအရ အတူတကွ ပူးတွဲရပ်တည်ရန် နေရာမရှိသလောက်ဖြစ်သည်။ ဤအဖွဲ့များအတွက် ရွေးချယ်စရာမှာ ပြတ်သားနေသည် - လွှမ်းမိုးထားသော အင်အားစုက သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းကမ်းချက်များအောက်တွင် ULA/AA ၏ စစ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးတည်ဆောက်ပုံများအတွင်းသို့ ပေါင်းစည်းရန် သို့မဟုတ် ပြည်ပနယ်မြေများ သို့မဟုတ် စစ်ကောင်စီ ထိန်းချုပ်နယ်မြေများတွင်သာ အရေးမပါသော၊ ဖယ်ကျဉ်ခံအင်အားစုများအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိရန်သာဖြစ်သည်။ ALP က ALPR အဖြစ် အမည်ပြောင်းလဲရန် ကြိုးပမ်းခြင်းသည် အရေးပါမှုအတွက် အသည်းအသန် ရှာဖွေခြင်းဖြစ်သော်လည်း ပြည်သူ့ထောက်ခံမှု သို့မဟုတ် စစ်ရေးစွမ်းရည် မရှိပါက အောင်မြင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

ULA/AAအတွက် အနာဂတ်မှာ ဆက်လက်ခိုင်မာလာခြင်းနှင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးဆီသို့ ဦးတည်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ စစ်ရေးလွှမ်းမိုးမှုနှင့် လက်တွေ့အုပ်ချုပ်ရေး ထိန်းချုပ်မှုကို ရရှိထားပြီးဖြစ်သည့် ULA/AA သည် အဓိက စိန်ခေါ်မှု နှစ်ခုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ပထမအချက်မှာ တော်လှန်ရေး လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုမှသည် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ လူမျိုးစုအားလုံး၊ ရိုဟင်ဂျာနှင့် အခြားလူနည်းစုများ အပါအဝင်၊ ရေရှည်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ပါဝင်နိုင်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သော အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော တော်လှန်ရေးအင်အားစုများနှင့် စစ်ကောင်စီလွန် နိုင်ငံရေးအစီအစဉ်များအကြား ၎င်း၏ ဆက်ဆံရေးကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်ဖြစ်သည်။ ULA/AA ၏ ၂၀၂၆ နှစ်ပတ်လည် ကြေညာချက်ဖြစ်သည့် “ကောင်းကင်နှင့် မြေကြီး၏ အဆုံးထိ တိုက်ပွဲဝင်မည်” ဟူသော အချက်သည် စစ်ကောင်စီနှင့် မည်သည့် အပေးအယူမျှ မလုပ်မည့် သဘောကို ပြသနေသည်။ သို့ရာတွင် ULA/AA ၏ နောက်ဆုံးနိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်သည် လွတ်လပ်သောနိုင်ငံတော်ထောင်ရေး၊ ဖက်ဒရယ်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေး သို့မဟုတ် တော်လှန်ရေးအခြေပြု ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်း (revolutionary confederation) ပုံစံတစ်ရပ်ကို ရည်မှန်းခြင်းဖြစ်သည်ဆိုသည်မှာ ယနေ့အထိ ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသေးပေ။ သေချာသည်မှာ ULA/AA သည် ရခိုင်၏ နိုင်ငံရေးအနာဂတ်အတွက် အဓိက ဗိသုကာဖြစ်လာမည်ဖြစ်ပြီး အခြားသော အင်အားစုများမှာမူ (အကယ်၍ ရှိနေသေးပါက) ၎င်းက သတ်မှတ်ပေးသည့် နိုင်ငံရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များအတွင်းတွင်သာ လှုပ်ရှားကြရမည် ဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံးအကဲဖြတ်ချက်: တစ်ချိန်က ဩဇာကြီးခဲ့သော ရခိုင်နိုင်ငံရေး အင်အားစုများ၏ အရေးပါမှု လျော့ကျသွားခြင်းသည် ULA/AA ၏ စစ်ရေးအရ မြင့်တက်လာခြင်း၏ ရလဒ်သက်သက် မဟုတ်ပေ။ ယင်းသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အတွင်းပိုင်း အပိုင်းပိုင်းကွဲထွက်မှုများ၊ မဟာဗျူဟာမြောက် အမှားများနှင့် လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲနေသော နိုင်ငံရေးပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေမဖြစ်ခြင်းတို့၏ ရလဒ်လည်း ဖြစ်သည်။ ANP ၏ စည်းလုံးမှုကို မထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း၊ ALP ၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင် ပါတီများ၏ ဖျက်ပြားသွားသော

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူတောင်အပေါ် ဆက်လက်အားကိုးနေခြင်းတို့သည် ၎င်းတို့ ကျဆင်းရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများ ဖြစ်သည်။ ပြင်းထန်သော ပြည်တွင်းစစ်၏ တွက်ချက်မှုတွင် တရားဝင်မှုမှာ အာဏာမရှိသော အဖွဲ့အစည်းများကို တောင်းဆိုနေသူများ သို့မဟုတ် လူထုထောက်ခံမှုနည်းပါးသော စစ်ကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်းနေသူများထံသို့ မဟုတ်ဘဲ၊ လုံခြုံရေးပေးပြီး ထိရောက်စွာ အုပ်ချုပ်နိုင်သူများထံသို့သာ ရောက်ရှိသွားသည်။ ULA/AA မဟုတ်သည့် အင်အားစုများအတွက် အနာဂတ်တွင် ပြန်လည်ရှင်သန်မှု သို့မဟုတ် အရေးပါမှုဟူ၍ ရှိမည်မဟုတ်တော့ပေ။ ရခိုင်နိုင်ငံရေးတွင် ၎င်းတို့၏ ဇာတ်လမ်းမှာ နောက်ဆုံးအခန်းသို့ ရောက်ရှိသွားပြီဖြစ်သည်။